

Krajowa Administracja
Skarbowa

SPRAWOZDANIE
Generalnego Inspektora Informacji
Finansowej
z realizacji ustawy z dnia 16 listopada 2000 r.
o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz
finansowaniu terroryzmu
w 2016 roku

Warszawa, marzec 2017 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
2. INFORMACJE O DANYCH PRZEKAZYWANYCH DO GIIF	5
2.1. INFORMACJE O TRANSAKcjACH PODEJRZANYCH	5
2.2. INFORMACJE O TRANSAKcjACH PONADPROGOWYCH	9
2.3. INFORMACJE Z DEKLARACJI PRZEWOZU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	13
3. ANALIZY	17
3.1. PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY	17
3.1.1. POSTĘPOWANIA ANALITYCZNE I ICH EFEKTY	17
3.1.2. PRZYKŁADOWE KIERUNKI ANALIZ	23
3.2. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU	26
4. KONTROLE	29
4.1. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ GIIF	29
4.2. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ INSTYTUCJE NADZORUJĄCE	30
4.3. POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE W ZAKRESIE NAKŁADANIA KAR PIENIĘŻNYCH	31
5. WSPÓŁPRACA KRAJOWA	33
5.1. WYMIANA INFORMACJI Z JEDNOSTKAMI KRAJOWYMI	33
5.1.1. WSPÓŁPRACA Z JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI PROKURATURY I SĄDAMI	35
5.1.2. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI KONTROLI SKARBOWEJ, ORGANAMI PODATKOWYMI I ORGANAMI CELNYMI	36
5.1.3. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI PODLEGŁYMI MINISTROWI SPRAW WEWNĘTRZNYCH	38
5.1.4. WSPÓŁPRACA Z ABW	40
5.1.5. WSPÓŁPRACA Z CBA	40
5.1.6. WSPÓŁPRACA Z KCIK	41
5.1.7. INNE INFORMACJE	41
5.2. DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA	42
6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYKRAJOWA	44
6.1. WSPÓŁPRACA Z KOMISJĄ EUROPEJSKĄ	44
6.1.1. GRUPA EKSPERTÓW DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU	44
6.1.2. PLATFORMA UE-FIU	45
6.1.3. GRUPA DORADCZA FIU.NET	45
6.2. WSPÓŁPRACA Z RADĄ UNII EUROPEJSKIEJ	46
6.3. KOMITET MONEYVAL	46
6.4. KONFERENCJA PAŃSTW STRON KONWENCJI WARSZAWSKIEJ	48
6.5. GRUPA EGMONT	48
6.6. GRUPA SPECJALNA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY	50
6.7. GRUPA EUROAZJATYCKA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY	51
6.8. GRUPA ROBOCZA DS. ZWALCZANIA MECHANIZMÓW FINANSOWANIA TZW. PAŃSTWA ISLAMSKIEGO	52
6.9. WSPÓŁPRACA DWUSTRONNA	52

SPIS TREŚCI

6.9.1.	POROZUMIENIA O WSPÓŁPRACY	52
6.9.2.	WYMIANA INFORMACJI Z ZAGRANICZNYMI JAF	53
6.10.	INNE KWESTIE	57
6.10.1.	PROJEKT POMOCOWY DLA JAF UKRAINY	57
6.10.2.	INNE INICJATYWY MIĘDZYNARODOWE	57
7.	STOSOWANIE SZCZEGÓLNYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH	60
7.1.	UDZIAŁ W PRACACH LEGISLACYJNYCH	60
7.2.	MIĘDZYRESORTOWY KOMITET BEZPIECZEŃSTWA FINANSOWEGO	60
7.3.	INNE KWESTIE	61
8.	KRAJOWA OCENA RYZYKA PRANIA PIENIĘDZY ORAZ FINANSOWANIA TERRORYZMU	62
9.	DZIAŁALNOŚĆ PRAWNA	64
9.1.	PRACE LEGISLACYJNE	64
9.2.	WYDAWANIE STANOWISK W ZAKRESIE STOSOWANIA PRZEPISÓW PRAWA	65
10.	INNE KWESTIE	66
10.1.	OBCHODY 15-LECIA UTWORZENIA POLSKIEJ JAF	66
10.2.	PONIEDZIAŁKI Z GENERALNYM INSPEKTOREM INFORMACJI FINANSOWEJ	67

1. WSTĘP

W 2016 r. minęło 15 lat od wejścia w życie *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu* (Dz. U. Nr 116, poz. 1216), mianowania pierwszego Generalnego Inspektora Informacji (GIIF) oraz utworzenia Departamentu Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów, wspomagającego GIIF w realizacji jego zadań ustawowych. W dniu 19 września 2016 r. odbyła się główna uroczystość obchodów tej rocznicy, którą otworzył Minister Finansów, Pan Paweł Szałamacha. Podczas uroczystości nie tylko podsumowano dotychczasową działalność GIIF, lecz także omówiono aktualne kwestie dotyczące rozwoju polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Przede wszystkim zwrócono uwagę na potrzebę opracowania nowej *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu* oraz implementacji przepisów Unii Europejskiej (UE) w tym obszarze.

W 2016 r. GIIF podejmował wielokierunkowe działania w związku z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Przede wszystkim prowadził postępowania analityczne w celu weryfikacji powziętych podejrzeń w zakresie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. **W zeszłym roku znacznie wzrosła liczba nowo wszczętych postępowań analitycznych, tj. o ok. 12,4% w stosunku do liczby postępowań z 2015 r.**

W wyniku prowadzonych analiz **GIIF przekazał do jednostek organizacyjnych prokuratury 402 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy** (tzw. głównych i uzupełniających), **dotyczących podejrzanых transakcji na łączną kwotę 18,6 mld PLN. Ponadto, GIIF zablokował 325 rachunków i wstrzymał 22 transakcje, zabezpieczając w ten sposób aktywa o łącznej wartości 202,5 mln PLN (tj. o ok. 18,4% więcej niż w 2015 r.)**. Przeważająca większość dokonanych blokad rachunków była związana z podejrzeniem prania pieniędzy pochodzących z przestępstw skarbowych, a zwłaszcza nadużyć w stosowaniu mechanizmu podatku VAT w celu wyłudzenia zwrotu czy niezapłacenia należnego podatku.

Jednym z głównych kierunków działalności GIIF w 2016 r. było pogłębianie kooperacji z jednostkami współpracującymi, co znalazło odzwierciedlenie w ilości wymienianych informacji. **Liczba informacji** (będących wynikiem analiz prowadzonych w Departamencie Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów – IF), **przekazywanych przez GIIF** na podstawie art. 33 ust. 3 *ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 299 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, wyniosła **2 205. Najwięcej tego typu informacji zostało przekazanych do organów kontroli skarbowej (ok. 68,6%),** głównie w związku z podejrzeniem popełnienia

przestępstw skarbowych. Ponadto, informacje mogące mieć związek z tego rodzaju przestępstwami GIIF przysyłał także do policji (w tym do Centralnego Biura Śledczego Policji), Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, izb skarbowych i Centralnego Biura Antykorupcyjnego. Warto zwrócić również uwagę na **znaczący wzrost liczby powiadomień wysłanych w związku z informacjami dotyczącymi wartości majątkowych, które potencjalnie mogły mieć związek z finansowaniem terroryzmu. Ich liczba w stosunku do danych z 2015 r. wzrosła aż o ok. 208,6%**. Podkreśla ona zarówno stały rozwój współpracy GIIF z innymi podmiotami zaangażowanymi w przeciwdziałanie terroryzmu i jego finansowania, jak również wagę, którą GIIF przywiązuje do analizy wszelkich podejrzeń w tym obszarze.

2. INFORMACJE O DANYCH PRZEKAZYWANYCH DO GIIF

2.1. INFORMACJE O TRANSAKCJACH PODEJRZANYCH

W 2016 r. w systemie informatycznym GIIF zarejestrowano 4 201 zawiadomień opisowych o działalności i transakcjach podejrzanych, tzw. SAR-ów (*Suspicious Activity Reports*), które włączono do prowadzonych postępowań analitycznych. Powyższe zawiadomienia zawierają opis kilku, kilkunastu, a nawet kilkuset transakcji (często powiązanych ze sobą poprzez strony transakcji, okoliczności przeprowadzenia transakcji, zbliżony okres realizacji i/lub zaangażowanie tych samych wartości majątkowych) i towarzyszących im okoliczności, które w przekonaniu zgłaszającej instytucji/jednostki mogą być związane z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu. Często częściami składowymi tych zawiadomień są dodatkowe dane i dokumenty uzasadniające podejrzenia i mające na celu usprawnienie prowadzenia postępowania (np. historie rachunku, kopie dokumentów dotyczących transakcji, itp.).

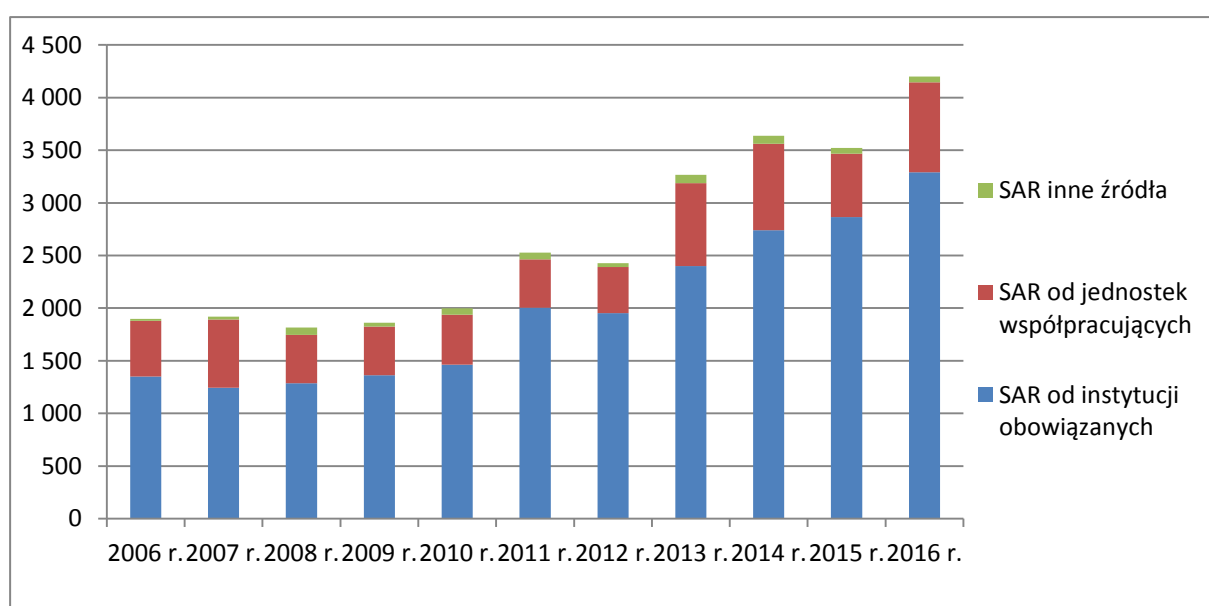
Tabela nr 1 - Liczba zawiadomień opisowych otrzymanych w okresie 2001-2016

Okres	Instytucje obowiązane	Jednostki współpracujące	Inne źródła	Łącznie
2001 r. (od VII)	102	115	14	231
2002 r.	358	237	19	614
2003 r.	739	211	15	965
2004 r.	860	521	16	1 397
2005 r.	1 011	500	15	1 526
2006 r.	1 351	530	17	1 898
2007 r.	1 244	648	28	1 920
2008 r.	1 287	460	68	1 815
2009 r.	1 362	464	36	1 862
2010 r.	1 462	476	59	1 997
2011 r.	2 004	461	62	2 527
2012 r.	1 954	436	37	2 427
2013 r.	2 399	789	77	3 265
2014 r.	2 739	823	75	3 637
2015 r.	2863	604	53	3520
2016 r.	3 291	855	55	4201

SAR-y – w porównaniu z zawiadomieniami o pojedynczych transakcjach podejrzanych – zawierają więcej informacji, zwłaszcza w odniesieniu do powziętego przez instytucje obowiązkane podejrzenia popełnienia przestępstwa oraz okoliczności towarzyszących transakcjom. Tak szerokie spectrum informacyjne umożliwia szybszą weryfikację otrzymanych danych w innych źródłach informacji oraz skraca czas realizacji działań podejmowanych przez GIIF we współpracy z prokuraturą i organami ścigania.

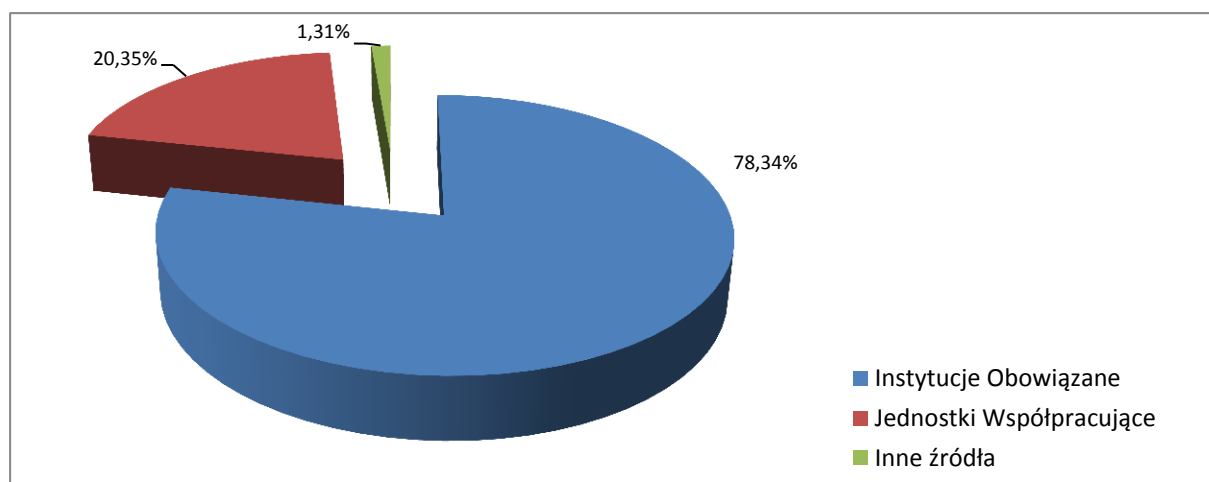
Liczba SAR-ów ze wszystkich źródeł utrzymuje się na wysokim poziomie od czterech lat (wykres nr 1) i rośnie z roku na rok. W 2016 r. była ona o ok. 69,5% wyższa od średniej z lat 2011-2012. Stanowi to dobrą ilustrację dla wyzwań w zakresie organizacji pracy, jakie stały w ostatnich latach przed Departamentem Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów (MF) realizującym zadania GIIF.

Wykres nr 1 – Liczba SAR-ów raportowanych do GIIF w latach 2006-2016

Udział procentowy zawiadomień opisowych otrzymanych z poszczególnych źródeł informacji zobrazowany jest na wykresie nr 2.

Wykres nr 2 - Źródła SAR-ów w 2016 r.

W 2016 r. zarejestrowano 855 SAR-ów od jednostek współpracujących (JW). Ich liczba od czterech lat utrzymuje się na wyższym poziomie niż średnia z lat 2011-2012 – wiąże się to z faktem intensyfikacji współpracy GIIF z innymi organami państwa, widocznej m.in. w znaczącym wzroście liczby powiadomień przekazywanych do różnych organów (patrz rozdział 3.1.1.). Współpraca ta zaowocowała większym zrozumieniem przez te organy zjawiska prania pieniędzy, co przekłada się na wysoką liczbę SAR-ów przekazanych przez nie.

Od instytucji obowiązanych GIIF otrzymał w 2016 r. 3 291 SAR-ów, przy czym ich liczba rośnie w sposób niemal nieprzerwany od 2010 r. i jest obecnie ponad dwukrotnie większa, niż średnia z lat 2006-2010. Rozkład liczby zawiadomień opisowych na poszczególne grupy instytucji wg rodzajów prowadzonej działalności ilustruje Tabela nr 2.

Tabela nr 2 - Podział zawiadomień opisowych 2016 z instytucji obowiązanych wg rodzajów instytucji

Rodzaj instytucji	Liczba SAR-ów	Udział procentowy
Banki / oddziały banków zagranicznych / oddziały instytucji kredytowych	2 837	86,20%
Domy maklerskie / inne podmioty prowadzące działalność maklerską	18	0,55%
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	33	1,00%
Zakłady ubezpieczeń / oddziały zakładów ubezpieczeń	6	0,18%
doradcy podatkowi, biegli rewidenci i księgowi	12	0,36%
notariusze, radcowie prawni i adwokaci	15	0,46%
Przedsiębiorstwa prowadzące działalność leasingową lub factoringową	10	0,30%
Inni przedsiębiorcy przyjmujący płatności w gotówce >= 15 000 EUR	34	1,03%
Podmioty prowadzące działalność w zakresie wymiany walut	21	0,64%
Inne instytucje finansowe mające siedzibę w RP	3	0,09%
Instytucje sektora usług płatniczych	18	0,55%
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych / fundusze inwestycyjne	0	0,00%
Publiczny operator w rozumieniu Prawa Poczтового	283	8,60%
Podmioty prowadzące działalność w zakresie gier losowych/zakładów wzajemnych/gier na automatach	0	0,00%
Przedsiębiorca pośredniczący w obrocie nieruchomościami	1	0,03%
Przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie obrotu metalami i kamieniami szlachetnymi i półszlachetnymi	0	0,00%
Domy aukcyjne	0	0,00%
Suma:	3 291	100,00%

W 2016 r. GIIF otrzymał od instytucji obowiązanych 36 782 informacje o pojedynczych transakcjach, których okoliczności mogą wskazywać na związek z popełnieniem przestępstwa (*Suspicious Transaction Reports* - STR), w tym 36 756 transakcji były oznaczone jako mogące mieć związek z praniem pieniędzy (*Suspicious Transaction Reports on Money Laundering*, w skrócie STR-ML), a 26 transakcji – jako mogące mieć związek z finansowaniem terroryzmu (*Suspicious Transaction Reports on Terrorist Financing*, w skrócie STR-TF). Na ogólną liczbę informacji tego typu zgłaszanych do GIIF składają się:

- informacje o pojedynczych transakcjach podejrzanych zgłoszone przez instytucje obowiązane do GIIF bezpośrednio w trybie art. 11 w związku z art. 8 ust. 3 ustawy, a także
- informacje o pojedynczych transakcjach podejrzanych zgłoszone przez instytucje obowiązane do GIIF w trybie uzupełnienia/zmiany informacji przekazanej uprzednio w trybie art. 11 ustawy w związku z art. 8 ust. 1 ustawy (tj. informacji o transakcji ponadprogowej, która w wyniku późniejszej analizy uznana została za taką, której okoliczności mogą wskazywać na związek z przestępstwem).

W 2016 r. informacje drugiego typu – uzupełnienia/zmiany informacji przekazanej uprzednio jako ponadprogowa – stanowiły 29,39% (czyli ponad 11 tysięcy) ogółu liczby zgłoszonych STR-ów. Jest to odsetek znacząco mniejszy w porównaniu do odnotowanego w 2015 r. (tj. 42,7% - czyli ponad 30 tysięcy). Również w liczbach bezwzględnych informacje o STR-ach przekazane w 2016 r. przez instytucje obowiązane stanowią znacznie mniejszą grupę niż w 2015 r.¹

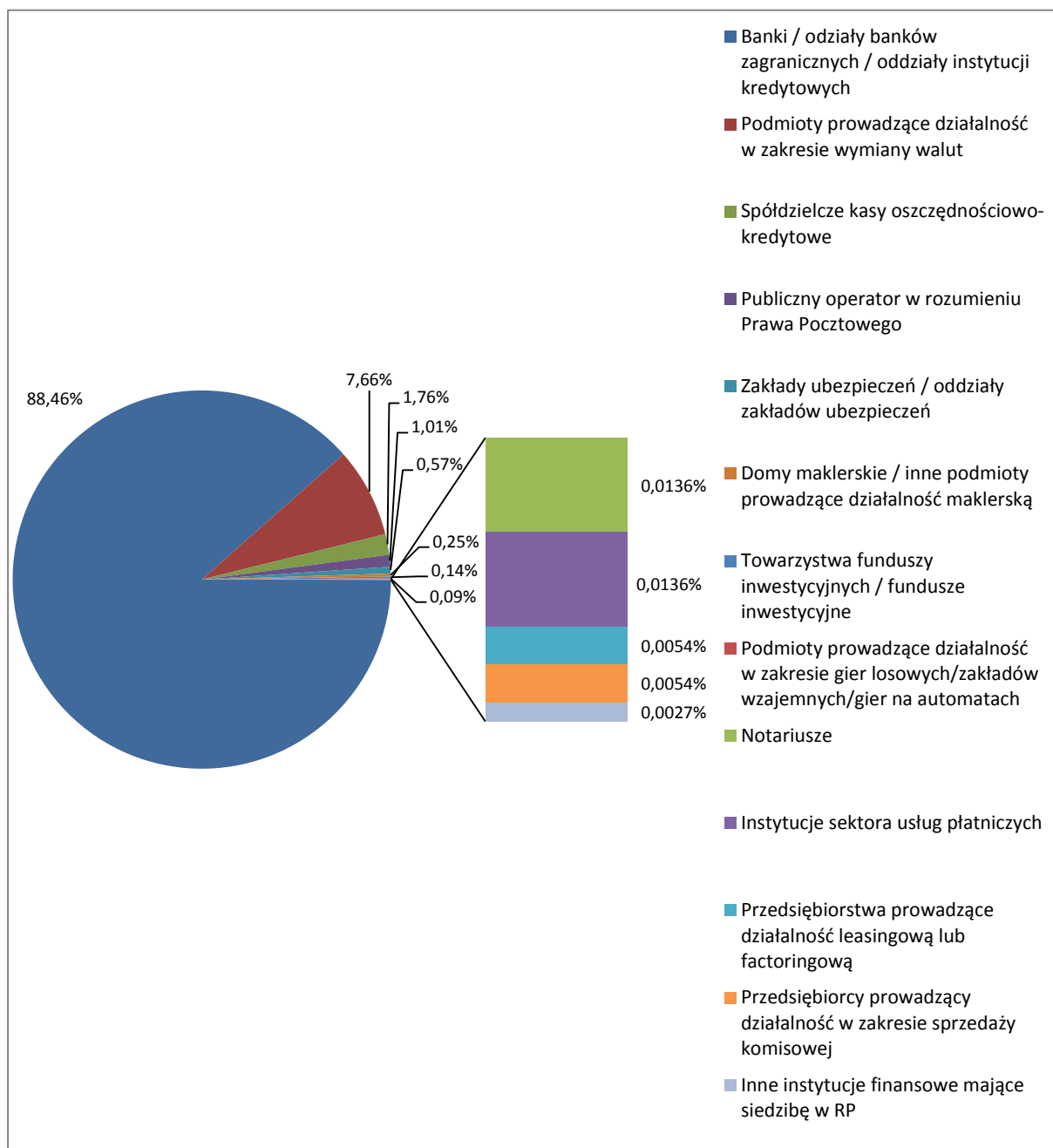
Spadek liczby otrzymanych przez GIIF informacji w tej grupie i ogólnej liczby STR-ów w porównaniu do danych za 2015 r. może świadczyć, że instytucje obowiązane przestały przywiązywać wagę do komunikatu GIIF dotyczącego raportowania STR-ów i zaprzestały przesyłania STR-ów związanych z SAR-ami. Wskazuje na to też jednoczesny wzrost liczby SAR-ów zgłaszanych do GIIF. Już analiza nadesłanych w 2015 r. do GIIF STR-ów wskazywała, że istniały problemy z jednoznaczną interpretacją obowiązków ustawowych związanych z zasadami raportowaniem informacji o pojedynczych transakcjach, których okoliczności wskazują na możliwy związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu. Informacje zgromadzone w 2016 r. wskazują, że należy dążyć do egzekwowania zasad wyjaśnionych w opisanym wyżej komunikacie z 27 stycznia 2015 r. i dyscyplinowania instytucji obowiązanych w tym zakresie.

Rozkład liczby STR otrzymanych w 2016 r. przez GIIF w zależności od rodzaju instytucji obowiązanych ilustruje wykres nr 3.

¹ Rok 2015 był pierwszym rokiem, kiedy instytucje obowiązane raportowały w dużej liczbie informacje w tym trybie – w poprzednich latach stanowiły one niewielki procent ogółu STR-ów. Zmiana ta w 2015 r. była przypisywana przystosowywaniem się instytucji obowiązanych do wyjaśnień przekazanych przez GIIF w formie komunikatu o zasadach raportowania „transakcji podejrzanych” z dnia 27 stycznia 2015 r. (opublikowanego w portalu MF w części GIIF).

Zgodnie z ww. komunikatem: „W przypadku gdy instytucja obowiązana stwierdzi, że transakcja wcześniej zarejestrowana jako transakcja ponadprogowa, tj. o której jest mowa w art. 8 ust 1 ustawy, spełnia kryteria wskazane w art. 8 ust. 3 ustawy, powinna dokonać korekty karty transakcji poprzez wpisanie odpowiedniego kodu transakcji podejrzanej w polu 08 - „Kpdjrz” oraz wyjaśnień co do okoliczności podejrzanych w polu 45 - „Uwagi”, a następnie przekazać informację o korekcie transakcji do GIIF.” Przy czym – jak wyjaśniono w dodatkowym komunikacie – taka korekta nie jest korektą błędu popełnionego przez instytucję obowiązana, a korektą informacji o transakcji w rejestrze i wynika ona z realizacji obowiązku analizy transakcji, o którym mowa w art. 8a ust. 1 ustawy, wykonanego z zachowaniem należytej staranności przez instytucję obowiązana. Informacja o tego typu korekcie powinna być do GIIF przekazana niezwłocznie. Zastosowanie się do zaleceń komunikatu spowodowało prawdopodobnie, że instytucje obowiązane przekazały w ww. trybie znacznie więcej informacji do GIIF niż w latach poprzednich.

Wykres nr 3 - Źródła STR-ów w 2016 r.

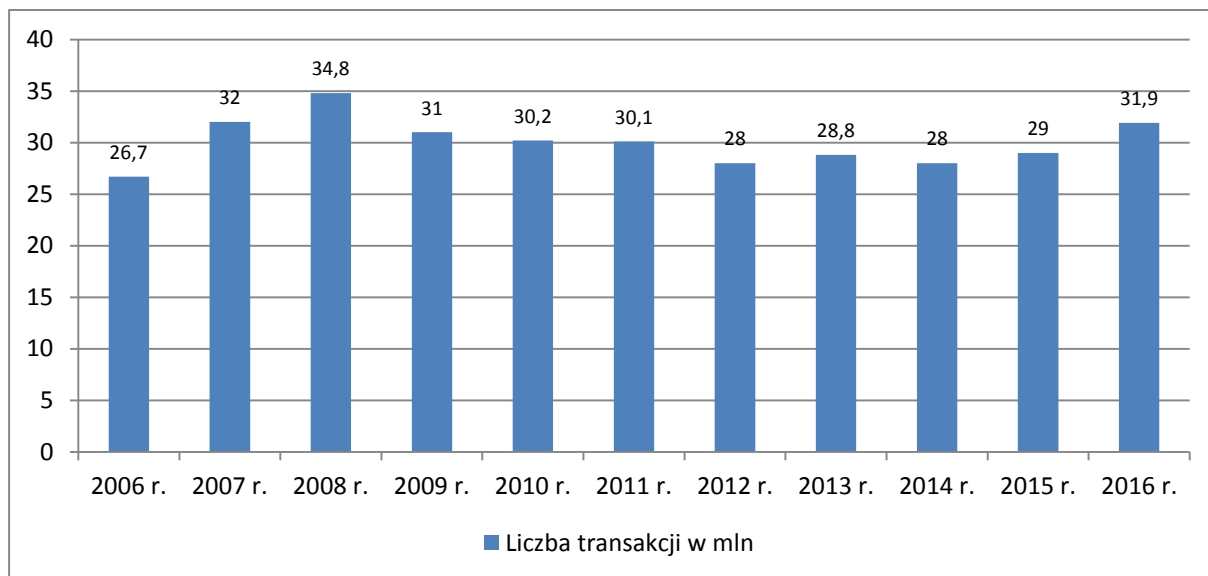

2.2. INFORMACJE O TRANSAKCJACH PONADPROGOWYCH

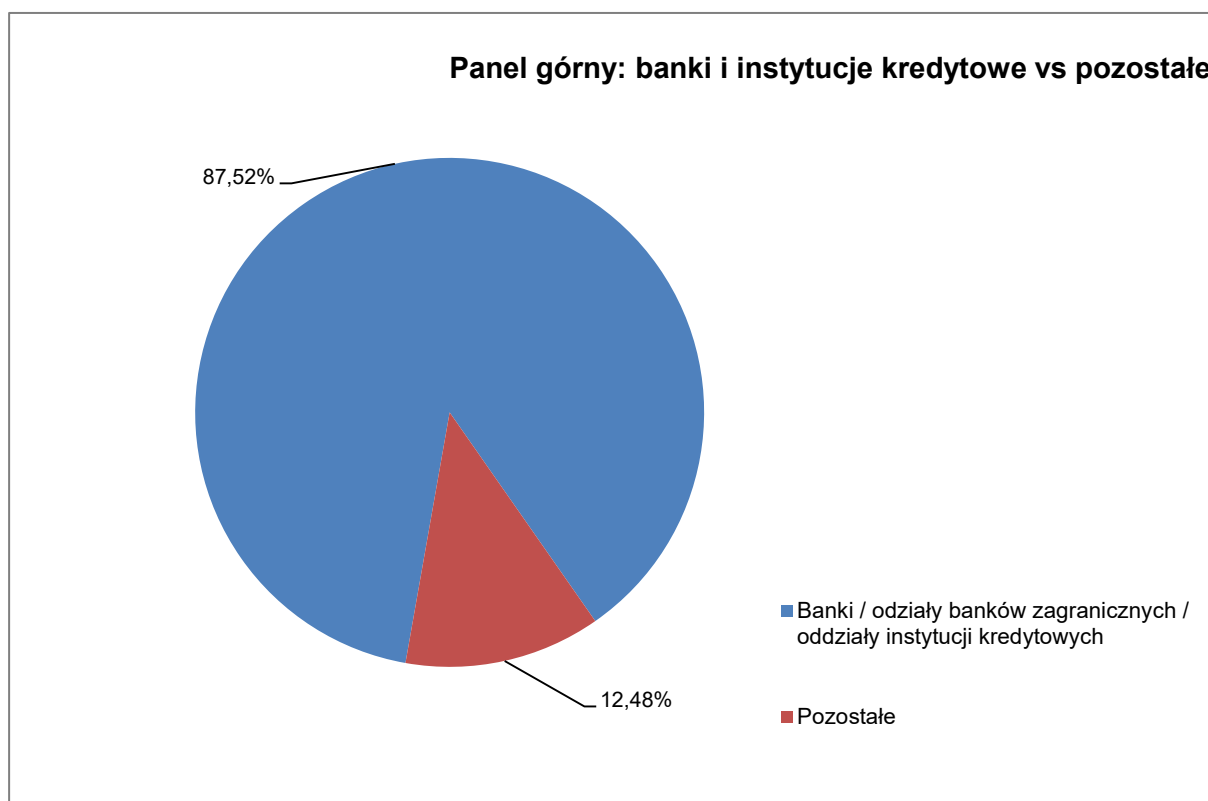
W 2016 r. GIIF otrzymał informacje o blisko 32 mln transakcji w trybie art. 11 ustawy w związku z art. 8 ust. 1 ustawy, tj. o transakcjach ponadprogowych, których równowartość przekracza 15 000 EUR (1 000 EUR – w przypadku podmiotów prowadzących kasyna gry). Są one gromadzone w systemie informatycznym GIIF i przetwarzane w Departamencie Informacji Finansowej MF – zarówno na potrzeby postępowań analitycznych prowadzonych przez GIIF, jak i na potrzeby analiz prowadzonych w wyniku realizacji wniosków uprawnionych organów. Liczba informacji o transakcjach tego rodzaju przekazywanych

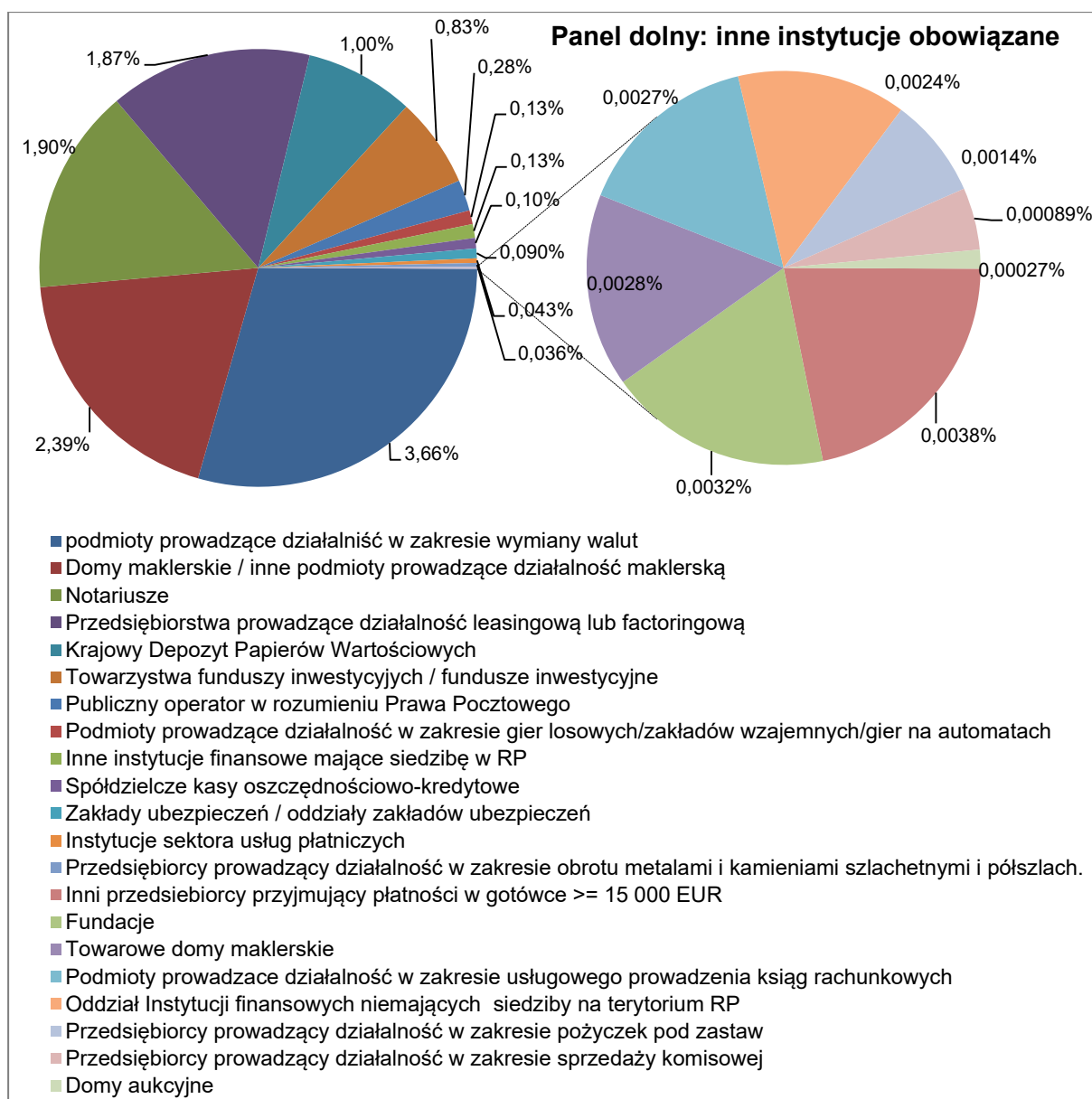
rocznie do GIIF pozostaje na zbliżonym poziomie (wykres nr 4), a rozkład liczby informacji otrzymanych w 2016 r. w zależności od rodzajów instytucji obowiązanych ilustruje wykres nr 5.

Wykres nr 4 – Liczba informacji o transakcjach ponadprogowych otrzymanych przez GIIF.

Wykres nr 5 - Źródła transakcji ponadprogowych w 2016 r.

Instytucje obowiązane przekazują dane o ww. transakcjach zbiorczo, w postaci plików, w terminie do 14 dni po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, w którym zostały zarejestrowane.

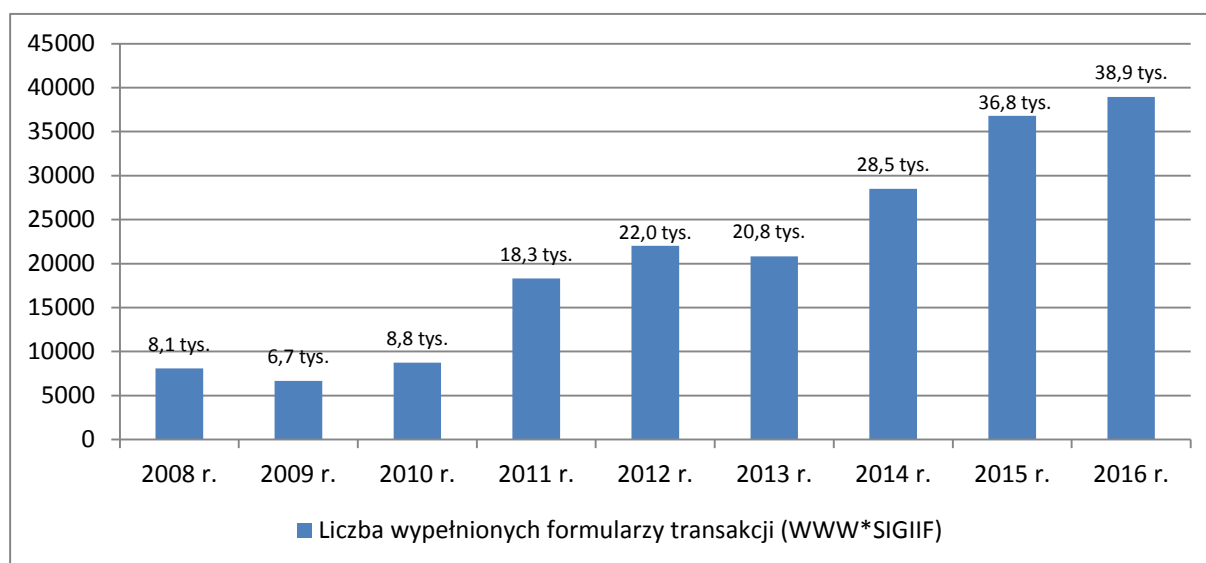
W 2016 r. system informatyczny GIIF przyjął 120 tys. plików z danymi dotyczącymi ww. transakcji. Zgodnie z obowiązującymi zasadami pliki z danymi przekazywane są przy pomocy jednego z trzech kanałów elektronicznych:

- bezpiecznej strony internetowej GIIF (w 2016 r. GIIF otrzymał w ten sposób blisko 92% wszystkich plików),
- bezpiecznej poczty elektronicznej (w 2016 r. GIIF otrzymał w ten sposób 8% wszystkich plików),
- płyty CD/dyskietki (w 2016 r. GIIF otrzymał w ten sposób jedynie 0,09% wszystkich plików).

W przypadku przekazywania informacji o transakcjach za pośrednictwem bezpiecznej strony internetowej możliwe jest zarówno przesłanie przy jej pomocy pliku zawierającego informacje o wielu transakcjach, wygenerowanego w odpowiednim formacie z systemu instytucji obowiązanej (to jest rozwiązanie wykorzystywane głównie przez duże instytucje, przekazujące miesięcznie informacje o wielu transakcjach, w 2016 r. w ten sposób dostarczone zostało 59,6% wszystkich plików), jak i wypełnienie formularza zawierającego elektroniczną wersję karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW (to jest rozwiązanie wykorzystywane głównie przez mniejsze instytucje, przekazujące informacje o niewielu transakcjach miesięcznie, w 2016 r. w ten sposób dostarczone zostało 32,4% wszystkich plików).

Każdego roku rośnie liczba informacji o transakcjach zarejestrowanych poprzez wypełnienie elektronicznego formularza karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW – począwszy od skokowego wzrostu w 2011 r., kiedy przekazano w ten sposób 18,3 tys. transakcji (przy liczbie wahającej się pomiędzy 6,7 tys. a 8,7 tys. transakcji rocznie w latach 2008-2010), w latach 2012 i 2013 liczba transakcji przekazanych tą drogą wzrosła do poziomu powyżej 20 tysięcy, w 2014 r. osiągnęła 28,5 tys., w 2015 r. – 36,8 tys. transakcji, a w 2016 r. – 38,9 tys. (ilustracja na wykresie nr 6).

Wykres nr 6 – transakcje zarejestrowane przez wypełnienie elektronicznego formularza karty transakcji bezpośrednio na stronie WWW SIGIIF.

Jednocześnie systematyczny spadek dotyczył liczby informacji o transakcjach przekazywanych w formie papierowych kart transakcji w latach 2008-2016 (w 2008 r. – 5,5 tys., w 2009 r. – 3,6 tys., w 2010 r. – 3,2 tys., w 2011 r. 2,5 tys., w 2012 r. – 1,5 tys., w 2013 r. – 1,2 tys., w 2014 r. – 1,2 tys., w 2015 r. – 1,3 tys., w 2016 r. – 1,0 tys.). Oba te efekty są wynikiem ciągłych działań Departamentu Informacji Finansowej MF w celu zwiększenia wykorzystania elektronicznego kanału wymiany informacji przez mniejsze instytucje obowiązane oraz wskazuje jednoznacznie na fakt trwałego rozszerzenia grona mniejszych instytucji obowiązanych raportujących systematycznie informacje o transakcjach do GIIF drogą elektroniczną. Należy jednak zaznaczyć, że nawet tak niewielka część informacji przekazywana przez instytucje obowiązane do GIIF w postaci papierowych kopii kart transakcji, wymaga proporcjonalnie znacznie więcej pracy przy gromadzeniu

i wprowadzaniu do baz danych niż informacje o transakcjach przekazywane drogą elektroniczną.

Spśród wspomnianych 32 mln transakcji, przekazanych do baz GIIF w 2016 r., 7,55% stanowiły transakcje zaliczone przez instytucje obowiązane do kategorii wpłat lub wypłat gotówkowych, a 11,46% – transakcje z udziałem podmiotów, dla których instytucja obowiązana wskazała miejsce zamieszkania poza granicami Polski lub obywatelstwo inne niż polskie (3,62% transakcji zostało zakwalifikowanych przez instytucje obowiązane jako przelewy przychodzące z zagranicy).

Otrzymane informacje o transakcjach zostały udostępnione w systemie informatycznym GIIF jako dane wejściowe dla dalszych analiz. W szczególności informacje te były poddawane automatycznym procesom analitycznym. Przykładowo, wszystkie informacje o transakcjach były weryfikowane pod kątem ewentualnych powiązań z podmiotami podejrzanymi o finansowanie terroryzmu lub podmiotami pochodzącymi z krajów wysokiego ryzyka/objętych sankcjami. Automatycznie poszukiwano też powiązań informacji o transakcjach z innymi rodzajami informacji dostępnych w systemie (na przykład z zapytaniami zewnętrznych podmiotów – prokuratury, zagranicznych jednostek analityki finansowej itd.), które były następnie wykorzystywane w postępowaniach analitycznych lub przekazywane do zewnętrznych podmiotów zwracających się do GIIF o przekazanie informacji finansowych. Powyższych powiązań szukano z wykorzystaniem funkcjonujących w systemie informatycznym GIIF modeli analitycznych, które były stosowane zarówno w procesach automatycznego generowania raportów, jak i w analizach tworzonych *ad hoc* na potrzeby konkretnego problemu.

Informacje o transakcjach ponadprogowych wykorzystywane są zarówno do ekstrakcji danych o rachunkach podmiotów podejrzanych, jak i informacji o samych transakcjach, stanowiąc pomocne źródło danych w prowadzonych postępowaniach analitycznych. Informacje o transakcjach są dostępne do analiz zarówno w postaci prostej, gdzie zadając pytanie o konkretny podmiot czy rachunek można uzyskać dostęp do zgromadzonych danych, jak i źródło dla analizy powiązań – poprzez wykorzystanie możliwości wyszukania w bazie danych obiektów (rachunków, podmiotów) powiązanych, tj. pozostających względem siebie w relacji o zdefiniowanym typie (np. podmiotów powiązanych poprzez wspólne wystąpienia w łańcuchu transakcji lub rachunków powiązanych poprzez przeprowadzenie na nich transakcji przez ten sam podmiot). Tego typu analiza powiązań w zakresie rachunków dotyczy tylko rachunków, o których informacje zostały wyekstrahowane z informacji o transakcjach ponadprogowych i STR-ów. Nie ma innej dostępnej dla GIIF bazy rachunków, która umożliwiałaby tego typu analizy.

2.3. INFORMACJE Z DEKLARACJI PRZEWOZU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Zgodnie z art. 15a pkt 5 ustawy, organy Straży Granicznej i organy celne przekazują do GIIF informacje z deklaracji przewozu przez granicę UE środków pieniężnych. W 2016 r. GIIF otrzymał informacje o ponad 8,7 tys. zgłoszeniach przewozu środków, zawartych w 6 tys. deklaracji przewozu². Podobnie jak w latach 2011-2015 informacje te były przekazywane

² Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie formy i trybu przekazywania przez organy Straży Granicznej oraz organy celne informacji Generalnemu Inspektorowi

z wykorzystaniem elektronicznego kanału komunikacji – bezpośrednio do systemu informatycznego Generalnego Inspektora Informacji Finansowej.

W danych dostarczonych w 2016 r. 7 572 zgłoszeń dotyczyło deklaracji wwozu środków na teren UE a 698 zgłoszeń dotyczyło deklaracji wywozu środków z UE (GIIF otrzymał też informacje o 414 zgłoszeniach z deklaracji przewozu środków pomiędzy krajami UE oraz 65 deklaracji przewozu środków pomiędzy krajami spoza UE). Liczba zgłoszeń z deklaracji przekazanych organy Straży Granicznej i organy celne w 2016 r. wzrosła znacząco w porównaniu do roku poprzedniego, w którym otrzymano 6,6 tys. zgłoszeń (wzrost o 14%). Znajduje to swoje odzwierciedlenie w sumarycznej wartości zgłoszonych kwot:

- 1) Kwota w PLN wyliczona wg średniorocznego kursu danej waluty dla środków deklarowanych jako wwożone do UE:
 - w 2014 r. – 537,1 mln PLN,
 - w 2015 r. – 545,8 mln PLN,
 - w 2016 r. – 830,9 mln PLN,
- 2) Kwota w PLN wyliczona wg średniorocznego kursu danej waluty dla środków deklarowanych jako wywożone z UE:
 - w 2014 r. – 72,4 mln PLN,
 - w 2015 r. – 96,4 mln PLN,
 - w 2016 r. – 120,2 mln PLN.

Wartość deklarowanych środków dla przywozu do UE wyniosła³:

- 114,8 mln EUR (w 2015 r. – 71,1 mln EUR, w 2014 r. – 78,4 mln EUR, w 2013 r. – 149 mln EUR),
- 62,4 mln USD (w 2015 r. – 46,8 mln USD, w 2014 r. – 46,2 mln USD, 2013 r. – 34 mln USD),
- 0,25 mld RUB (w 2015 r. – 0,75 mld RUB, w 2014 r. – 0,46 mld RUB, w 2013 r. – 1,7 mld RUB),
- 27,9 mln PLN (w 2015 r. – 15,3 mln PLN, w 2014 r. – 8,9 mln PLN, w 2013 r. – 6,2 mln PLN),
- 1,83 mln CAD (w 2015 r. – 1,61 mln CAD, w 2014 r. – 1,29 mln CAD, w 2013 r. – 1,0 mln CAD),
- 2,82 mln GBP (w 2015 r. – 0,43 mln GBP, w 2014 r. – 0,96 mln GBP, w 2013 r. – 0,5 mln GBP),
- 0,42 mln AUD (w 2015 r. – 0,43 mln AUD, w 2014 r. – 0,56 mln AUD, w 2013 r. – 0,2 mln AUD).

Informacji Finansowej (Dz.U. z 2010 r. Nr 233, poz. 1526) do GIIF trafiają zgłoszenia wwozu/wywozu środków oddzielne dla każdego rodzaju wwożonych/wywożonych środków wykazanych w jednej deklaracji przewozu.

Część z 6 tys. deklaracji przewozu zawiera więcej niż jedno zgłoszenie danego rodzaju środków.

³ Dane uszeregowane wg wartości w PLN, wyliczonej dla średniorocznej wartości danej waluty w 2016 r.

Łączne zadeklarowane kwoty w wyżej wymienionych walutach przekraczają każdorazowo wartość 1,0 mln złotych po przeliczeniu wg średniorocznego kursu danej waluty w 2016 r. Ponadto informacje o deklaracjach przekazane do GIIF dotyczyły dodatkowo przewozu środków o kwotowo mniejszych wartościach w 35 innych walutach. W 2015 r. było to 12 innych walut, co stanowi znaczne poszerzenie wachlarza raportowanych walut, w szczególności uwagę zwracają deklarowane przewozy znacznych środków w indonezyjskich rupiach, IDR, filipińskich peso, PHP, dirhamach Zjednoczonych Emiratów Arabskich, AED, tajlandzkich bathach, THB i libijskich dinarach, LYD. Wśród informacji o środkach wwożonych na teren UE znalazły się również deklaracje dotyczące złota dewizowego (XAU). Bliższa analiza informacji z tych deklaracji wskazuje jednak, że większość z nich zawiera błędne bądź nieprecyzyjne dane – np. wielokrotnie z dodatkowego opisu wynika, że liczbowe wartości w formularzu deklaracji dotyczą gramów złota, podczas gdy symbol XAU odnosi się do uncji złota (co zdecydowanie zmienia wartość deklarowanych środków). Opisane zjawisko wskazuje na konieczność wzmocnienia kontroli nad jakością danych o wwozie środków deklarowanych na granicach.

Wwóz najczęściej deklarowali obywatele Ukrainy (w 64,2% przypadków), następnie obywatele Rosji (w 17,9% przypadków), Polski (w 7,8% przypadków), Białorusi (w 2,3% przypadków) i Wietnamu (w 1,1% przypadków), a oprócz nich również obywatele 63 innych krajów. Wywóz najczęściej deklarowali obywatele Polski (w 48,3% przypadków), Rosji (w 26,1% przypadków), Ukrainy (w 4,0% przypadków), Filipin (3,3% przypadków), Turcji (w 2,6% przypadków), Stanów Zjednoczonych (1,9% przypadków), Wietnamu (1,6% przypadków), Kanady (1,3% przypadków), Niemiec (1,3% przypadków), Iranu (1,1% przypadków) i Chin (1,0% przypadków), a ponadto obywatele 23 innych krajów.

Jeśli chodzi o kierunki, z których następował wwóz środków na teren UE, to 66,5% deklaracji dotyczyło środków wwożonych z Ukrainy, 21,6% – z Rosji, 2,8% – z Białorusi, 1,4% – z Wietnamu. Pozostałe deklaracje dotyczyły wwozu z 54 innych jurysdykcji.

Z kolei dla wywozu środków z UE deklarowana wartość wyniosła⁴:

- 13,6 mln USD (w 2015 r. – 12,3 mln USD, w 2014 r. – 11,9 mln USD, w 2013 r. – 8,3 mln USD),
- 37,6 mln PLN (w 2015 r. – 22,5 mln PLN, w 2014 r. – 16,4 mln PLN, w 2013 r. – 0,8 mln PLN),
- 5,4 mln EUR (w 2015 r. – 5,4 mln EUR, w 2014 r. – 3,6 mln EUR, w 2013 r. – 3,1 mln EUR),
- 1,0 mln CAD (w 2015 r. – 0,5 mln CAD, w 2014 r. – 0,3 mln CAD, w 2013 r. – 0,5 mln CAD),
- 0,27 mln CHF (w 2015 r. – 7 tys. CHF, w 2014 r. – 0,7 tys. CHF, w 2013 r. – 19,8 tys. CHF).

Łączne zadeklarowane kwoty w powyżej wymienionych walutach przekraczają każdorazowo wartość 1,0 mln w złotych po przeliczeniu wg średniorocznego kursu danej waluty w 2016 r. Ponadto informacje o deklaracjach przekazane do GIIF dotyczyły także przewozu środków

⁴ Dane uszeregowane wg wartości w PLN wyliczonej dla średniorocznej wartości danej waluty w 2016 r.

o kwotowo mniejszych wartościach w 16 innych walutach. W 2015 r. było to 7 innych walut, co potwierdza – podobnie jak przy wwozie – obserwację znacznego poszerzenia wachlarza raportowanych walut oraz konieczność wzmocnienia kontroli nad jakością danych o wwozie środków deklarowanych na granicach.

W przypadku wywozu środków z UE deklarowanym miejscem docelowym najczęściej była Rosja (32,2% przypadków), Turcja (7,9%), Chiny (6,0%), USA (5,2%), Ukraina (4,4%), Wyspy Marshalla (3,4%), Kanada (3,2%), Liberia (2,6%), Panama (2,3%), Tajlandia (2,0%), Kamerun (1,9%), Hongkong (1,7%), Bahamy (1,6%), Norwegia (1,6%), Wietnam (1,6%), Gruzja (1,4%), Iran (1,1%), Zjednoczone Emiraty Arabskie (1,1%) i Singapur (1,0%). Pozostałe deklaracje dotyczyły wywozu do 47 innych jurysdykcji.

3. ANALIZY

3.1. PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY

Uzyskiwanie, gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie informacji w trybie określonym w ustawie oraz podejmowanie działań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu jest podstawowym zadaniem GIIF. Wykonując to zadanie GIIF bada przebieg transakcji, co do których powziął uzasadnione podejrzenie, udostępnia uprawnionym podmiotom informacje o transakcjach oraz uzyskuje od podmiotów obowiązanych żądane informacje, a także współpracuje z zagranicznymi instytucjami i międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu. Wszystkie wyżej wymienione działania są podejmowane w celu przeprowadzenia kompleksowej analizy zebranych informacji pod kątem popełnienia przez podejrzane podmioty przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Przedmiotowa analiza ma doprowadzić do uprawdopodobnienia, że wartości majątkowe będące przedmiotem transakcji pochodzą z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego.

3.1.1. POSTĘPOWANIA ANALITYCZNE I ICH EFEKTY

Wykonując swoje ustawowe zadania GIIF wszczął w 2016 r. – na podstawie uzyskanych informacji – 2 506 postępowań analitycznych. Liczba ta obejmuje postępowania dotyczące podejrzenia prania pieniędzy, postępowania z zakresu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu, a także postępowania wszczęte na bazie informacji przekazanych przez instytucje obowiązane, które nie mogły wykonać obowiązków dotyczących środków bezpieczeństwa finansowego i które nie przeprowadziły transakcji, nie podpisały umowy z klientem lub rozwiązały zawarte już umowy. W 2016 r. liczba prowadzonych przez GIIF postępowań analitycznych wzrosła o ponad 12,4% w stosunku do roku ubiegłego. Podkreślić należy fakt, iż pojedyncze postępowanie analityczne, prowadzone przez GIIF, często obejmuje kilka – kilkanaście zawiadomień opisowych otrzymanych od różnych instytucji obowiązanych oraz setki czy nawet tysiące pojedynczych transakcji podejrzanych i transakcji ponadprogowych.

Wynikiem przeprowadzonych postępowań analitycznych było:

- 3) Przekazanie do właściwych miejscowo prokuratur 202 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy (w trybie art. 31 ust. 1 lub art. 18, lub też art. 18a ustawy). Łączna kwota wartości majątkowych, które były przedmiotem podejrzenia przestępstwa, wyniosła ok. 17,9 mld PLN. Zawiadomienia zostały sporządzone na podstawie informacji posiadanych przez GIIF, ich przetworzenia lub analizy.

Jednocześnie GIIF przesłał prokuraturze posiadane materiały uzasadniające podejrzenie prania pieniędzy. Oprócz ww. zawiadomień głównych, GIIF przekazał również do prokuratur 200 zawiadomień (tzw. uzupełniających), które zawierały materiały łączące się podmiotowo bądź przedmiotowo z prowadzonymi przez prokuratury postępowaniami w sprawie prania pieniędzy, a z których wynikało uzasadnione podejrzenie popełnienia tego przestępstwa. Łączna kwota wartości majątkowych, które były przedmiotem podejrzenia przestępstwa w tych materiałach, wyniosła ok. 0,7 mld PLN.

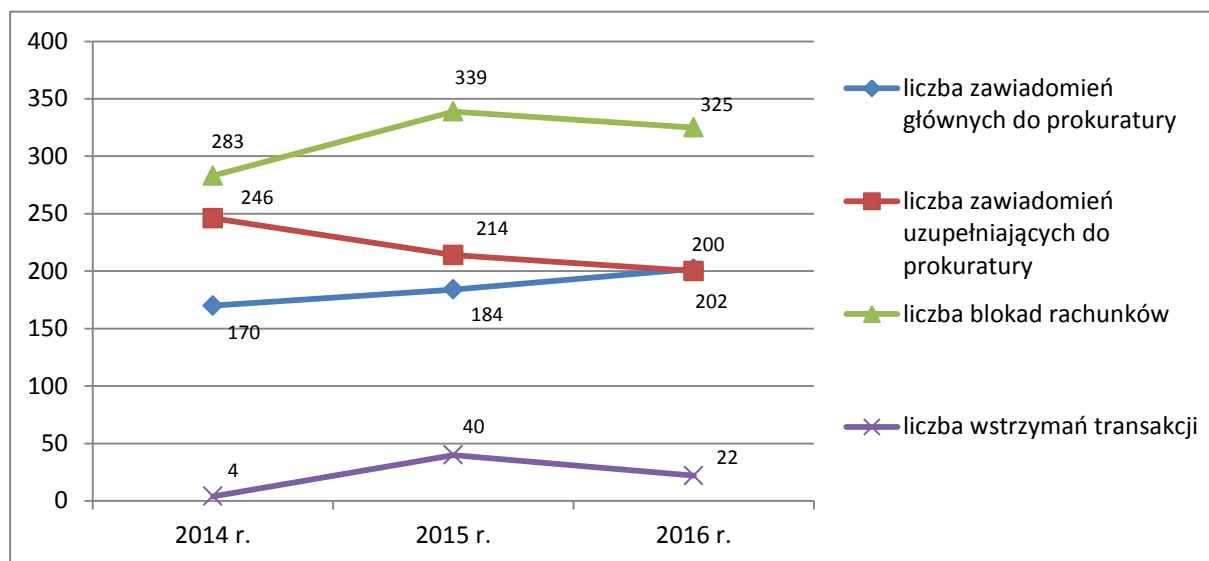
W ww. zawiadomieniach (zarówno głównych, jak i uzupełniających) zawarto przesłanki uzasadniające wszczęcie postępowania karnego wobec 1 998 podmiotów.

- 4) Zablokowanie 325 rachunków, na których zgromadzono środki o łącznej wartości 171,3 mln PLN, oraz wstrzymanie 22 transakcji na kwotę ok. 31,2 mln PLN (na podstawie art. 18 lub 18a ustawy). Przy czym w trybie art. 18a ustawy, tj. z inicjatywy GIIF zostało zablokowanych 295 rachunków, na których zgromadzono środki o łącznej wartości ok. 166,1 mln PLN oraz wstrzymano jedną transakcję na kwotę ok. 2,1 mln PLN. Wskazane wyżej kwoty środków zablokowanych na rachunkach są szacunkowe, rzeczywista kwota tych środków może być wyższa z uwagi na specyfikę blokady rachunków – podczas trwania blokady nałożonej przez GIIF środki w dalszym ciągu mogą wpływać rachunki, natomiast nie mogą być wypłacane lub przelewane na kolejne rachunki.
- 5) Przekazanie do uprawnionych organów i jednostek 2 205 powiadomień w trybie art. 33 ust. 3 ustawy (tj. z inicjatywy GIIF)⁵:
 - 1 510 do organów kontroli skarbowej,
 - 324 do Policji, w tym do Centralnego Biura Śledczego Policji (CBŚP),
 - 193 do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW), w tym do Centrum Antyterrorystycznego (CAT ABW),
 - 124 do Izb Skarbowych,
 - 15 do Straży Granicznej (SG),
 - 7 do Komisji Nadzoru Finansowego (KNF),
 - 32 do Centralnego Biura Antykorupcyjnego (CBA).

Poniższy wykres nr 7 prezentuje zmiany w ilości zawiadomień do prokuratur, wstrzymań transakcji i blokad rachunków w latach 2014-2016.

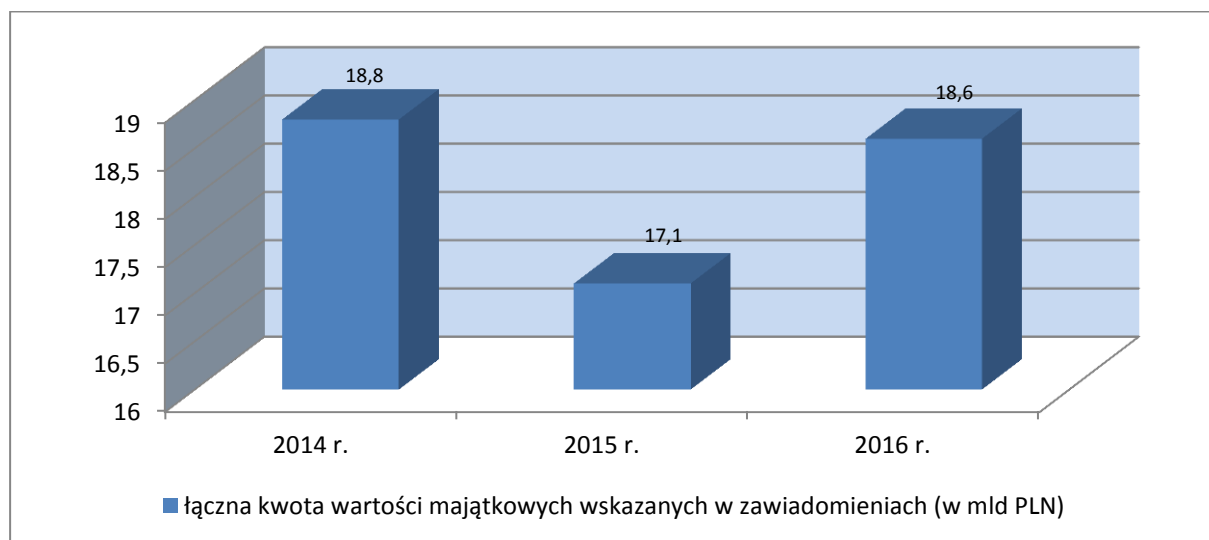
⁵ W tej liczbie powiadomień zawarte są również powiadomienia, o których mowa w rozdziale 3.2.

Wykres nr 7 – Zestawienie dotyczące liczby zawiadomień do prokuratury, blokad rachunków i wstrzymań transakcji w latach 2014-2016

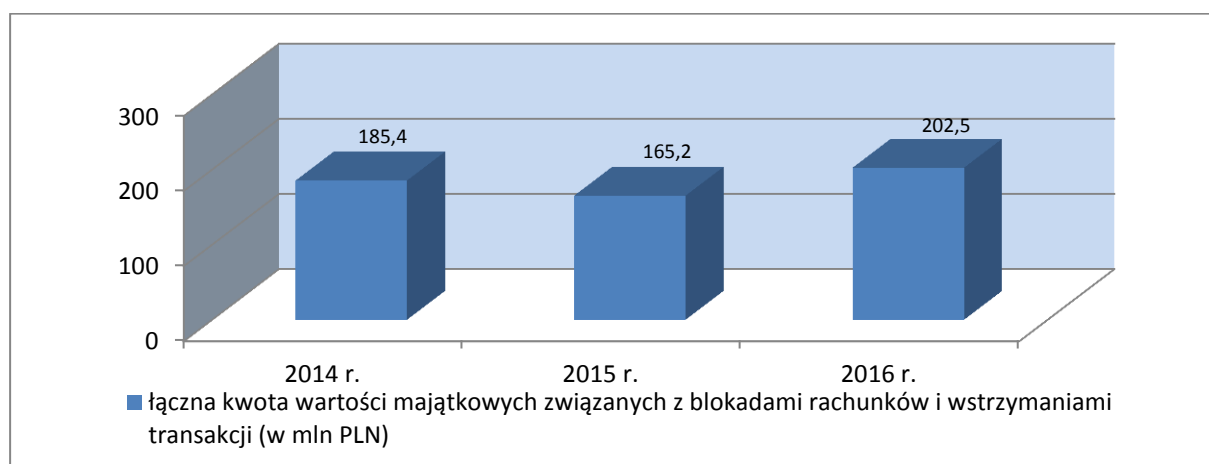
W ubiegłym roku łączna kwota wartości majątkowych, które były przedmiotem podejrzenia przestępstwa i zostały wskazane w zawiadomieniach do prokuratury (zarówno głównych, jak i uzupełniających) wyniosła ok. 18,6 mld PLN. Była zatem większa o 8,8% niż w 2015 r., natomiast na poziomie porównywalnym do 2014 r.

Wykres nr 8 – Zestawienie dotyczące łącznej kwoty wartości majątkowych wskazanych w zawiadomieniach do prokuratury w latach 2014-2016

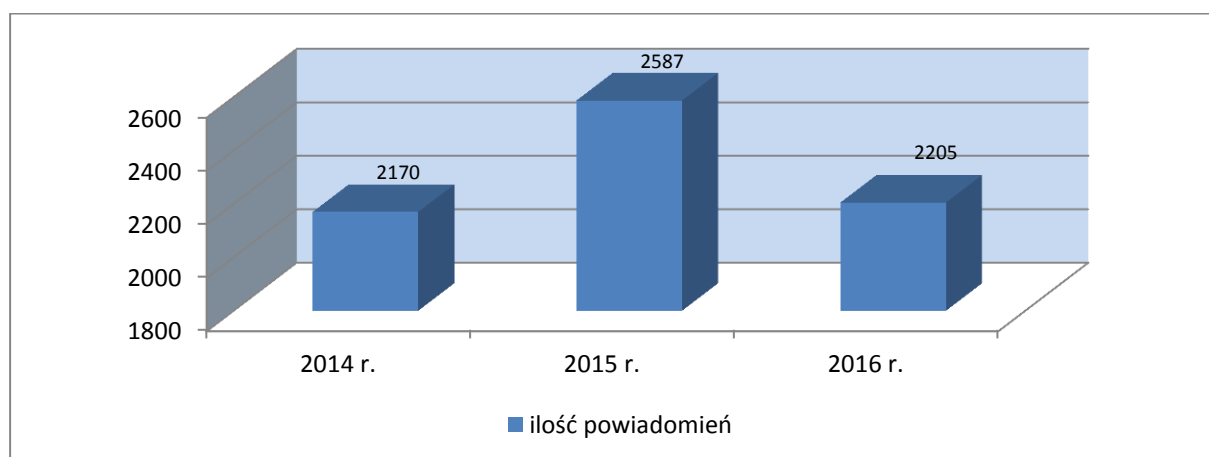
W przypadku wartości majątkowych, które były przedmiotem transakcji wstrzymanych przez GIIF, a także które znajdowały się na rachunkach zablokowanych przez GIIF, to ich łączna kwota była zdecydowanie wyższa niż w poprzednich latach (odpowiednio o 8,4% w stosunku do łącznej kwoty z 2014 r. i o 18,4% w stosunku do łącznej kwoty z 2015 r.).

Wykres nr 9 – Zestawienie dotyczące łącznej kwoty wartości majątkowych związanych z blokadami rachunków i wstrzymaniami transakcji w latach 2014-2016

W 2016 r. najwięcej powiadomień w trybie art. 33 ust. 3 ustawy GIIF skierował do organów kontroli skarbowej. Podobnie jak w latach ubiegłych, znacząca większość powiadomień wskazywała na podejrzenie oszustw podatkowych, związanych z podatkiem od towarów i usług. Powiadomienia te odnosiły się do kwestii związanych z zaniżaniem lub nieujawnianiem obrotów wskutek fałszowania lub ukrywania faktur; wyłudzeniem naliczonego podatku VAT; oszustw typu „znikający podatek”; oszustw karuzelowych. Część powiadomień zawierała informacje dotyczące podejrzenia ukrywania przedmiotu opodatkowania, zaniżania przychodów, nieujawnionych dochodów czy oszustw w imporcie towarów. Ponadto w 2016 r. GIIF zwrócił się do organów skarbowych z 2 wnioskami o zbadanie legalności pochodzenia określonych wartości majątkowych, celem wyjaśnienia ich źródła.

Wykres nr 10 – Zestawienie dotyczące ilości powiadomień w trybie art. 33 ust. 3 ustawy w latach 2012-2016

Przekazane przez GIIF na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy powiadomienia do organów kontroli skarbowej wielokrotnie stanowiły podstawę do wszczęcia przez te organy postępowań kontrolnych w zakresie prawidłowości obliczania i wpłacania podatków stanowiących dochód budżetu Państwa z tytułu podatku od osób fizycznych, podatku od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług. Efekt postępowań kontrolnych wielokrotnie wskazywał, że kontrolowane podmioty nie prowadziły rzeczywistej, deklarowanej działalności gospodarczej,

były podmiotami wystawiającymi „puste” faktury VAT, które u nabywców służyły do nieuprawnionego zmniejszenia podatku należnego od towarów i usług, co w konsekwencji wpływało na uszczuplenie należności Skarbu Państwa. Ponadto ww. postępowania kontrolne wykazywały, że kontrolowane podmioty nie dokonywały zapłaty do właściwego urzędu skarbowego kwot podatku VAT, które zostały wykazane w wystawionych fakturach sprzedaży. Ustalenia w postępowaniu kontrolnym i zebrany materiał dowodowy stanowił podstawę wszczęcia dochodzenia o przestępstwa skarbowe, przekształcanych następnie w śledztwa, prowadzone pod nadzorem prokuratur. W wyniku koordynacji działań GIIF uczestniczył w takich śledztwach prokuratorskich dostarczając materiał dowodowy składający się z analiz przepływów finansowych i dokonywał blokad rachunków posiadając uzasadnione podejrzenie, że te wartości majątkowe pochodzą z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego.

Następną dużą grupą powiadomień stanowiły informacje przekazane do Policji (w tym do CBŚP) oraz ABW. Powiadomienia zawierały dane o transakcjach, które wykorzystane były do podejmowania czynności ustawowych przez ww. organy, których rezultatem były m.in. wszczęte postępowania przygotowawcze. Informacje przekazane przez GIIF wykorzystywane były również w postępowaniach już się toczących. Przekazywane do ABW informacje mogły mieć związek z podejrzeniem popełnienia czynu zabronionego, którego zbadanie należy do kompetencji Agencji, w tym m.in.: rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw godzących w podstawy ekonomiczne państwa oraz jego bezpieczeństwo, a także dotyczących produkcji i obrotu towarami i technologiami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, nielegalnego wytwarzania, posiadania i obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi oraz środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi w obrocie międzynarodowym. Część z tych powiadomień zawierały informacje o przepływach finansowych mogących mieć związek z finansowaniem terroryzmu.

Przekazywane przez GIIF w trybie art. 33 ust. 3 ustawy powiadomienia zawierające kompleksową analizę podejrzanych i nieuzasadnionych przepływów finansowych, po weryfikacji i dokonaniu ustawowych czynności przez organy ścigania stanowiły kompleksowy materiał dowodowy dający podstawę wszczęcia śledztwa lub był dołączany do już prowadzonego postępowania karnego.

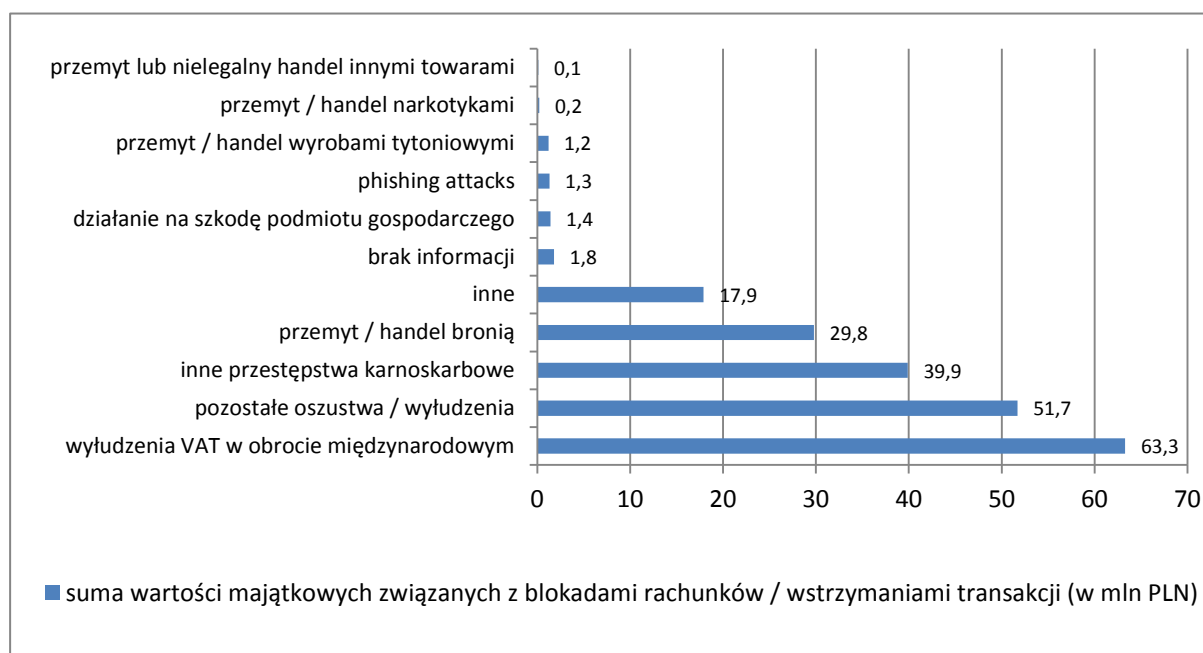
Podobnie jak w ubiegłym roku przekazywane przez GIIF informacje o transakcjach były wykorzystywane w szczególności w śledztwach dotyczących działalności zorganizowanych grup przestępczych zajmujących się nielegalnym obrotem olejem napędowym, sprzętem elektronicznym czy też śledztwach dotyczących grup przestępczych, zajmujących się zakupem wyrobów tytoniowych bez polskich znaków skarbowych akcyzy i ich przemytem na teren Europy Zachodniej oraz w śledztwach dotyczących grup przestępczych, zajmujących się nielegalnym obrotem substancjami farmakologicznymi. Niejednokrotnie przesłane przez GIIF informacje stanowiły też podstawę do opracowywania przez prokuratorów pisemnych wniosków do GIIF o udostępnienie informacji zgromadzonych w trybie i zakresie przewidzianym przepisami ustawy na potrzeby prowadzonego postępowania karnego.

Przeprowadzone w związku z powiadomieniami GIIF postępowania przygotowawcze umożliwiły przedstawienie wielu osobom zarzutów popełnienia przestępstwa oraz odzyskanie środków majątkowych o wielomilionowej wartości. W wielu przypadkach koordynacja działań GIIF i uprawnionych organów ścigania doprowadziła do aresztowań członków grup przestępczych oraz blokady rachunków bankowych z wartościami majątkowymi,

pochodzącymi z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego. W ramach prowadzonych postępowań analitycznych GIIF rzadko ma możliwość powzięcia podejrzenia co do przestępstwa bazowego dla prania pieniędzy. Najczęściej takimi informacjami dysponuje, gdy blokuje rachunki lub wstrzymuje transakcje.

Poniższy wykres przedstawia podział kwoty wartości majątkowych, ulokowanych na rachunkach zablokowanych przez GIIF lub związanych z transakcjami wstrzymanymi przez GIIF w 2016 r., według typologii odnoszącej się do możliwego przestępstwa bazowego dla prania pieniędzy.

Wykres nr 11 – Podział wartości majątkowych, zgromadzonych na rachunkach zablokowanych lub będących przedmiotem transakcji wstrzymanych, według typologii odnoszącej się do podejrzenia popełnienia przestępstwa bazowego

Zgodnie z treścią art. 4a ust 3 ustawy, Minister Sprawiedliwości przekazuje GIIF dane zbiorcze „o liczbie postępowań karnych, liczbie osób, w stosunku do których wszczęto postępowanie, i osób nieprawomocnie i prawomocnie skazanych za przestępstwa, o których mowa w art. 165a lub art. 299 *Kodeksu karnego*, oraz o wartościach majątkowych, w stosunku do których dokonano zamrożenia, blokady i wstrzymania transakcji lub orzeczono zajęcie, zabezpieczenie majątkowe lub przepadek – w terminie 2 miesięcy od zakończenia roku, za który przekazywane są informacje”.

Zgodnie z informacjami otrzymanymi z Ministerstwa Sprawiedliwości, pismem z dnia 10 marca 2017 r., sądy powszechne wszczęły w 2016 r. 113 postępowań karnych za przestępstwa z art. 299 *Kodeksu karnego* wobec 232 osób. W postępowaniach tych dokonano zabezpieczeń majątkowych na kwotę 5 802 326 PLN oraz orzeczono przepadek mienia o łącznej wartości 47 852 874 PLN.

Według informacji Prokuratury Krajowej, w 2016 r. prokuratorzy wszczęli 278 nowych spraw dotyczących przestępstw prania pieniędzy, w których zidentyfikowano 206 podejrzanych (łącznie w zeszłym roku prowadzili 817 takich postępowań dot. 2 388 podejrzanych).

Dodatkowo, w 2016 r. w związku z prowadzonymi sprawami o przestępstwa prania pieniędzy prokuratorzy:

- sporządzili 66 aktów oskarżenia wobec 137 osób,
- skierowali 25 wniosków (dotyczących 97 podejrzanych), w trybie art. 335 § 1 *Kodeksu postępowania karnego*, o wydanie „wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki, uwzględniających również prawnie chronione interesy pokrzywdzonego” w związku z przyznaniem się oskarżonych do winy,
- umorzono 89 śledztw,
- odmówiono wszczęcia śledztwa w 15 przypadkach,
- wydano 100 wyroków skazując 251 osób.

Jako efekty spraw wszczętych na bazie zawiadomień GIIF, Prokuratura Krajowa wskazała 29 aktów oskarżeń i wniosków w trybie art. 335 § 1 *Kodeksu postępowania karnego* w związku z popełnieniem przestępstw określonych w art. 299 *Kodeksu karnego*, dotyczących 105 oskarżonych oraz 21 wyroków dotyczących 87 skazanych.

3.1.2. PRZYKŁADOWE KIERUNKI ANALIZ

Pranie pieniędzy pochodzących z przestępstw skarbowych

Podobnie jak w poprzednich latach przestępstwa skarbowe wciąż są najczęściej identyfikowanymi przestępstwami bazowymi do prania pieniędzy. Przestępstwa te prowadzą nie tylko do znacznego uszczuplenia dochodów budżetu państwa, ale również naruszają interesy uczestników obrotu gospodarczego, zakłócając uczciwą konkurencję i zagrażając legalnie działającym podmiotom. W 2016 r. instytucje państwowe szczególnie naciskały na tzw. „uszczelnianie systemu VAT” oraz na walkę z przestępstwami skarbowymi, w których aktywnie brał udział GIIF. W związku z tym GIIF oraz jednostki współpracujące stale intensyfikują wysiłki skierowane na ujawnianie i zwalczanie oszustw podatkowych.

W 2016 r., tak jak w latach poprzednich, w zawiadomieniach przesyłanych do GIIF, najczęściej wskazywane były transakcje mające na celu wyłudzenie zwrotu lub niepłacenie należnego podatku VAT, powodując uszczuplenie należności Skarbu Państwa, jednocześnie zagrażając legalnie działającym w danej branży podmiotom. Zawiadomienia od instytucji obowiązyanych i jednostek współpracujących dotyczyły przede wszystkim obrotu paliwami, sprzętem elektronicznym, artykułami spożywczymi oraz tekstyliami. Transakcje opisane w tych zawiadomieniach przeprowadzane są przez powiązane i współpracujące ze sobą podmioty. Organizatorzy przestępczego procederu transferują przez rachunki tych podmiotów środki finansowe w celu pozorowania przeprowadzania legalnych transakcji. Przelewy środków przez kolejne rachunki są najczęściej przeprowadzane z wykorzystaniem opcji natychmiastowych przelewów elektronicznych. Transfery te nie mają związku z rzeczywistą sprzedażą towarów, często firmy i spółki, zaangażowane w proceder, funkcjonują przez krótki okres i co pewien czas zastępowane są przez kolejne podmioty, pełniąc rolę „znikających podatników”. Przy transakcjach wewnątrzspółnotowych, firmy te najczęściej przekazują środki na rachunki kontrahentów zagranicznych. Zasilane są natomiast, przez legalnie działające podmioty, które wywiązują się ze swoich zobowiązań wobec organów podatkowych. Są to firmy pośredniczące, pełniące rolę tzw. „bufora”, których celem jest

zakamufLOWanie pozornosci obrotu handlowego w transakcjach krajowych. Z analiz wynika, że często w obiegu między podmiotami pozostają te same środki finansowe.

Pranie pieniędzy pochodzących z przestępstw skarbowych przy wykorzystaniu handlu paliwami

W 2016 r. GIIF prowadził wiele spraw analitycznych dot. obrotu paliwami. Jedną z nich dot. obrotu paliwami, w której główny podmiot prowadził skład podatkowy. Spółka nie posiadała koncesji OPZ lub OPC, ponieważ magazynowała paliwa na rzecz innych podmiotów, które posiadają stosowne koncesje. Analizowany podmiot zajmował się produkcją olejów do celów przemysłowych (deklarowanych, jako oleje smarowe, antykorozyjne, do czyszczenia zbiorników i inne) z wykorzystaniem oleju napędowego jako zasadniczego surowca, pozorując w ten sposób produkcję wyrobów, które były w dalszym obrocie sprzedawane na krajowym rynku jako paliwo napędowe (substytut ON), z marżą powiększoną o nie naliczony podatek od towarów i usług, podatek akcyzowy i opłatę paliwową. Nabywany do składu podatkowego olej napędowy był nazwany „olejem gazowym”, co było podyktowane chęcią nadania wyrobowi fałszywego pozoru tożsamości odmiennej od oleju napędowego. Produkcja polegająca na dodawaniu do oleju napędowego pozostałych surowców (np. olejów roślinnych, bazowych alkoholi alifatycznych, dodatków antykorozyjnych, nafty i innych) była prowadzona w celu zmiany klasyfikacji gotowego wyrobu, a przy tym nie następowało pozbawienie tego wyrobu parametrów niezbędnych do wykorzystywania go jako substytut oleju napędowego.

Dzięki współpracy GIIF z organami ścigania, Urzędem Kontroli Skarbowej oraz bankami, na rachunkach należących do analizowanej spółki udało się zablokować środki pieniężne.

Pranie pieniędzy pochodzących z przestępstw skarbowych przy wykorzystaniu handlu kolagenem

Kolagen to główne białko tkanki łącznej. Składnik ten występuje w wielu tkankach organizmu zwierząt a jego budowa jest zróżnicowana w zależności od funkcji i miejsca występowania. Kolagen ma wiele zastosowań, od żywności do medycyny. Jest odpowiedzialny m.in. za elastyczność skóry, dlatego ma szerokie zastosowanie w produkcji kosmetyków. Z uwagi na taki sam sposób przewozu kolagenu jak i paliw (cysterna) oraz znacząco wyższą jego cenę w porównaniu z paliwami, substancja ta może zacząć być wykorzystywana przez grupy przestępcze do przestępstw skarbowych w miejsce paliw.

W 2016 r. Urząd Kontroli Skarbowej we współpracy z GIIF oraz organami ścigania przeprowadził akcję przeciwko grupie przestępczej, dokonującej oszustw podatkowych w zakresie obrotu komponentami chemicznymi służącymi do produkcji luksusowych kosmetyków (kolagen). Zgromadzone w sprawie materiały wskazywały, iż podmioty zaangażowane w proceder tworzyły łańcuch transakcji z wykorzystaniem mechanizmu tzw. „znikającego podatnika”.

„Znikający podatnicy”, czyli podmioty formalnie zarejestrowane na potrzeby podatku od towarów i usług, nabywali towary (w tym nabycia wewnątrzspółnotowe), następnie dokonywali ich dostawy bez odprowadzenia należnych kwot podatku na rachunek urzędu skarbowego. Celem „znikających podatników” było m.in. generowanie korzyści u ostatniego podmiotu w łańcuchu - „brokera”, który handlował produktami, od których nie odprowadzono należności Skarbu Państwa z tytułu podatku od towarów i usług.

Analizie GIIF poddane zostały przede wszystkim podmioty pełniące rolę „brokera” oraz „bufora” w ścieżce powiązań. Źródło pochodzenia środków finansowych, jakie przyjęły na swoje rachunki ww. podmioty zostały uzyskane głównie z przestępstw skarbowych i pochodziły od „znikających podatników”, biorących udział w wewnątrzspółnotowym obrocie kolagenem. Dzięki zgromadzonemu materiałowi oraz ww. współpracy z jednostkami współpracującymi oraz bankami zostały zablokowane środki pieniężne na rachunkach analizowanych spółek. Z informacji będących w posiadaniu GIIF wynika, iż podmioty występujące w przedmiotowej sprawie, nieuiszczające podatku zawyżały wartości faktur (nawet dziesięciokrotnie), a w łańcuchu transakcji dokonywano także fakturowania eksportu ze stawą 0% do podmiotów zarejestrowanych w azjatyckich rajach podatkowych.

Pranie pieniędzy pochodzących z prowadzenia nieuczciwych praktyk handlowych, przy użyciu mechanizmu tzw. „piramidy finansowej”

W 2016 r. wpłynęło do GIIF kilka zawiadomień, których analiza wykazała prowadzenie bez posiadania odpowiedniego zezwolenia administracyjnoprawnego działalności polegającej na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób fizycznych, prawnych lub jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób (tj. przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 171 ust. 1 *ustawy dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe*⁶).

Jedna z przeprowadzonych analiz wykazała przyjmowanie wpłat od osób fizycznych, a następnie transfer środków za granicę, często poza obszar działania jurysdykcji polskich organów ścigania. Następnie środki przekazywano na rzecz innych osób fizycznych (np. obywateli Singapuru, Hongkongu, Albanii) oraz lokowano na rachunkach prowadzonych na platformach transakcyjnych, umożliwiających dokonywanie ryzykownych inwestycji finansowych o charakterze spekulacyjnym.

Inna sprawa analityczna dotyczyła procederu polegającego na wykonywaniu czynności bankowych polegających na przyjmowaniu wkładów pieniężnych przeznaczonych na inwestycje w sztukę. Spotkania z potencjalnymi klientami miały charakter zamknięty i przybierały formę ekskluzywnych spotkań biznesowych, podczas których podpisywano umowę kupna i sprzedaży. Kupujący nie nabywali faktycznie dzieł sztuki, transakcje były potwierdzone wyłącznie certyfikatem. Transfer środków finansowych na rzecz różnych podmiotów i częściowy powrót tych środków na rachunek organizatora procederu, miał na celu stworzenie pozorów przeprowadzania legalnych transakcji. Prawdopodobnym celem takich działań miało być jedynie pozorowanie inwestowania środków w firmy doradcze, ew. zajmujące się ogólnie pojętą działalnością kulturalną.

Kolejne postępowanie analityczne dotyczyło firmy prowadzącej platformę internetową służącą m.in. do komunikowania się czy dzielenia plikami. Jednakże główny sposób działania podmiotu opierał się na werbowaniu kolejnych osób do systemu i nakłanianiu ich do płatnej rejestracji, przy czym odpowiednio droższy pakiet miał gwarantować większe zyski. Analiza materiału wykazała, iż rachunki firmy były zasilane z przelewów lub wpłat gotówkowych pochodzących od różnych osób fizycznych, głównie z Polski. Następnie część środków była wypłacana w gotówce lub przekazywana na rachunki osobiste organizatorów procederu.

Podkreślenia wymaga fakt, iż mechanizm działania „piramid finansowych” jest często maskowany za pomocą pozornego oferowania inwestycji w określone aktywa. Bardzo często zdarza się, że uczestnicy orientują się, że zostali oszukani dopiero wówczas, gdy organizator ma trudność w regulowaniu zobowiązań lub dopiero wtedy, gdy piramida upada.

Piramida finansowa funkcjonuje do czasu, gdy suma wycofywanych przez uczestników pieniędzy jest niewielka w stosunku do napływających do systemu nowych środków. Wypłaty środków dokonywane na rzecz pierwszych uczestników piramidy usypiają czujność kolejnych, liczących na rzekomo łatwe i wysokie zyski.

⁶ t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1988 z późn. zm.

W związku z dokonanymi ustaleniami w zakresie prowadzonych analiz, GIIF każdorazowo skierował powiadomienia do Komisji Nadzoru Finansowego oraz zawiadomienia do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, o którym jest mowa w art. 299 kk.

3.2. PRZECIWDZIAŁANIE FINANSOWANIU TERRORYZMU

Podstawowym celem GIIF w zakresie przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu jest odcięcie organizacji terrorystycznych od źródeł ich finansowania. Ustawowe zadania GIIF zakładają uzyskiwanie, gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie informacji w trybie przewidzianym w ustawie oraz przekazywanie ich do właściwych służb. Ze względu na różnorodność źródeł służących finansowaniu terroryzmu analizie podlegają zarówno transakcje zgłoszone do GIIF jako podejrzane, jak również legalne transakcje podmiotów, które są realizowane w okolicznościach budzących podejrzenie ich związku z finansowaniem terroryzmu. Informacje, na podstawie których wszczynane są analizy pochodzą przede wszystkim z sektora bankowego oraz od tzw. jednostek współpracujących. GIIF wszczynał również analizy własne w związku z doniesieniami medialnymi o zamachach terrorystycznych lub poszukiwaniu osób związanych z zamachami.

Realizując zadania ustawowe z zakresu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu w 2016 r. GIIF wszczął 89 postępowań analitycznych dotyczących transakcji, które potencjalnie mogły mieć związek z finansowaniem terroryzmu. Postępowania były prowadzone na podstawie zawiadomień od instytucji obowiązyanych oraz jednostek współpracujących, a także informacji lub wniosków otrzymywanych od zagranicznych jednostek analityki finansowej (dalej JAF). Znaczną grupę stanowiły raporty amerykańskiej JAF (FinCEN), który przekazał GIIF-owi 102 raporty związane z podejrzeniem finansowania terroryzmu. Ponadto, jedno postępowanie zostało wszczęte na podstawie tzw. analizy własnej po doniesieniach medialnych o zamachu terrorystycznym w Europie Zachodniej oraz jedno po doniesieniach o poszukiwaniu obywatela polskiego związanego z organizacją terrorystyczną. Najczęściej podstawą wszczęcia postępowań były informacje o transakcjach przeprowadzanych przez podmioty pochodzące lub prowadzące działalność w krajach podejrzewanych o wspieranie terroryzmu, na terenie których ugrupowania terrorystyczne prowadzą aktywne działania oraz w krajach, na obszarze których prowadzone są działania militarne. Postępowania dotyczyły również tzw. zagranicznych terrorystów (ang. *foreign fighters* - FTFs) – obywateli Unii Europejskiej (dalej UE) o radykalnych poglądach, którzy wyjeżdżają do Syrii lub Iraku, gdzie podlegają szkoleniu oraz dalszej indoktrynacji przeciw wartościom krajów zachodnich, a następnie wracają do Europy w celu przygotowania i przeprowadzenia zamachów terrorystycznych.

Większość prowadzonych analiz dotyczyła osób pochodzących z Iraku i Syrii oraz państw sąsiednich takich jak Iran, Jordania, Arabia Saudyjska i Turcja, a także Rosji i państw Azji Środkowej. Weryfikacji poddawano szczególnie te transakcje, dla których trudno było ustalić uzasadnienie ekonomiczne, transakcje fundacji powiązanych z krajami muzułmańskimi, o których GIIF otrzymał informacje, że mogą finansować organizacje terrorystyczne, przekazy pozabankowe (m.in. przekazy Western Union) oraz transakcje gotówkowe dokonywane przez nierezydentów w Polsce, a także transakcje dotyczące wsparcia w uzyskiwaniu dokumentów legalizujących pobyt obcokrajowców w Polsce. Przedmiotem postępowań analitycznych były również liczne transakcje przeprowadzane przez polskie

podmioty gospodarcze, które przyjmowały lub przekazywały środki finansowe na rzecz osób pochodzących z ww. krajów podwyższonego ryzyka. W tym zakresie GIIF współpracował również z właściwymi organami głównie przy weryfikacji legalności transakcji sprzedaży broni, szczególnie w obrocie międzynarodowym, gdy zachodziło podejrzenie przekazywania jej na rzecz organizacji terrorystycznych.

W wyniku przeprowadzenia analiz związanych z powyższą tematyką GIIF skierował, w trybie art. 33 ust. 3 ustawy łącznie 108 powiadomień:

- 103 powiadomień do ABW (w tym do CAT),
- 2 powiadomienie do Centralnego Biura Śledczego Policji,
- 1 powiadomienie do Komendy Głównej Straży Granicznej,
- 1 powiadomienie do Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji
- 1 do Urzędu Kontroli Skarbowej w Warszawie.

Z posiadanych informacji wynika, że w 2016 r. prokuratorzy prowadzili 4 sprawy dotyczące przestępstwa określonego w art. 165a *Kodeksu karnego*. W jednej sprawie zostały przedstawione zarzuty 4 osobom. Sprawa ta zakończyła się aktem oskarżenia.

W kwietniu i lipcu 2016 r. GIIF przekazał instytucjom obowiązany szczególne zalecenia dotyczące analizy transakcji podejrzanych w związku ze wzrostem zagrożenia terrorystycznego w czasie trwania Szczytu NATO w Warszawie w dniach 8-9 lipca 2016 r. oraz Światowych Dni Młodzieży w Krakowie w dniach 26-31 lipca 2016 r. Pracownicy GIIF pełnili w tym czasie specjalne dyżury na wypadek zajścia zdarzeń o charakterze terrorystycznym.

Ponadto GIIF jest członkiem Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Terrorystycznych (MZTT), organu pomocniczego Rady Ministrów, który ma zapewnić współdziałanie administracji rządowej w zakresie rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym. W 2016 r. na forum Zespołu omówiono między innymi kierunki projektu kompleksowej regulacji dotyczącej problematyki rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym i jednocześnie rekomendowano szybkie zakończenie prac nad ustawą o działaniach antyterrorystycznych. Przedmiotem działań MZTT było również pogłębianie współpracy członków Zespołu w celu kompleksowego zabezpieczenia odbywających się w Polsce Światowych Dni Młodzieży oraz Szczytu NATO. Realizując swoje zadania wynikające z przyjęcia uchwały o Narodowym Programie Antyterrorystycznym na lata 2015 – 2019 GIIF przekazywał członkom Zespołu informacje i dokumenty organizacji międzynarodowych w dziedzinie przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu (dokumenty Grupy EGMONT oraz FATF), a także informował o postępach prac Unii Europejskiej nad tzw. V Dyrektywą (tj. Dyrektywą zmieniającą Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849⁷). Projektowane przepisy V Dyrektywy stanowią istotny wyznacznik dla kierunków nowej *ustawy o przeciwdziałaniu*

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz. Urz. UE L 141 z 05.06.2016 r., str. 73).

praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu poprzez legislacyjne zapewnienie większej przejrzystości transakcji finansowych oraz identyfikacji podmiotów o charakterze korporacyjnym, a także stanowią istotny krok na drodze do zwiększenia skuteczności wysiłków UE w zwalczaniu finansowania działań terrorystycznych. Wsparciem merytorycznym dla działań GIIF było uczestnictwo ekspertów Departamentu Informacji Finansowej MF w pracach Zespołu Zadaniowego – Stałej Grupy Ekspertckiej (SGE).

4. KONTROLE

4.1. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ GIIF

GIIF w 2016 r. przeprowadził 15 kontroli w następujących instytucjach obowiązanych:

- banki – 6,
- notariusze – 3,
- przedsiębiorcy prowadzący działalność faktoringową – 1,
- towarzystwa ubezpieczeń – 1,
- towarzystwa funduszy inwestycyjnych – 2,
- podmioty prowadzące działalność w zakresie wymiany walut – 1,
- domy aukcyjne – 1.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ujawniono nieprawidłowości w realizowaniu przez instytucje obowiązane obowiązków wynikających z ustawy. Stwierdzone nieprawidłowości to:

1) Braki natury formalnej:

- niedostosowanie wewnętrznych procedur do przepisów ustawy,
- nieprawidłowości w zakresie wypełniania kart transakcji.

2) Nieprawidłowości merytoryczne:

- rejestracji transakcji dokonywano z naruszeniem terminu określonego w § 2 ust. 2 *rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 21 września 2001 r. w sprawie określenia wzoru rejestru transakcji, sposobu jego prowadzenia oraz trybu dostarczania danych z rejestru Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej* (Dz. U. z 2001 r. Nr 113 poz. 1210 z późn. zm.)
- brak rejestracji transakcji o równowartości przekraczającej 15 000 Euro, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy,
- niedopełnienie obowiązku zawiadomienia GIIF o transakcjach, o których mowa w art. 16 ust. 1 i 17 ustawy,
- niedokumentowanie i nieprzechowywanie wyników bieżącej analizy wszystkich przeprowadzonych transakcji, do czego zobowiązuje art. 8a ustawy,
- nieprzekazanie GIIF dokumentów dotyczących transakcji, o których mowa w art. 8 ust. 1, przekraczanie terminu przekazania GIIF dokumentów dotyczących transakcji,

- niestosowanie środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 8b ust. 3 pkt 1, 2 i 4 ustawy,
- niezapewnienie udziału wszystkich pracowników w programach szkoleniowych dotyczących obowiązków przewidzianych w znowelizowanych przepisach ustawy oraz nieprawidłowe wypełnianie kart transakcji.

W przedmiocie stwierdzonych naruszeń GIIF wydał instytucjom obowiązany zalecenia pokontrolne. Zalecono m.in.:

- dostosowanie procedury wewnętrznej do wymogów ustawy, a w szczególności do art. 10a ust. 2 ustawy,
- przekazywanie do GIIF dokumentów dotyczących transakcji zarejestrowanych zgodnie z przepisem art. 8 ust. 1 i 3 ustawy, z zachowaniem terminu, który został określony w art. 12 ust. 2 ustawy,
- realizowanie obowiązku szkoleniowego bezzwłocznie po rozpoczęciu świadczenia pracy przez nowozatrudnionych pracowników, wykonujących obowiązki związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu
- podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie praniu pieniędzy, w tym stosowanie art. 16 ust. 1 i art. 17 ustawy.
- rejestrowanie transakcji w rejestrze transakcji w sposób zgodny z przepisami ustawy oraz rozporządzenia,
- prawidłowe wypełnianie kart transakcji,
- stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 8b ust. 3 ustawy, dokumentowanie i przechowywanie informacji uzyskanych w wyniku stosowania tych środków przez okres 5 lat, licząc od pierwszego dnia roku następującego po roku, w którym przeprowadzono transakcję z klientem,
- prowadzenie bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji oraz o dokumentowanie wyników tej analizy w odniesieniu do wszystkich przeprowadzanych transakcji.

Ponadto, w 2016 r. GIIF skierował do prokuratury 8 zawiadomień o popełnieniu przestępstw wyczerpujących znamiona czynów określonych w art. 35 ustawy.

Zgodnie z art. 27 ustawy, informacje o wynikach kontroli przeprowadzanych przez kontrolerów GIIF przekazywane były instytucjom nadzorującym do dalszego wykorzystania służbowego.

4.2. KONTROLE PRZEPROWADZONE PRZEZ INSTYTUCJE NADZORUJĄCE

Zgodnie z przepisem art. 21 ust. 4 ustawy, instytucje nadzorujące przekazują do GIIF informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli. Z danych będących w posiadaniu GIIF na dzień 31 stycznia 2017 r. wynika, że w 2016 r.⁸:

- Narodowy Bank Polski przeprowadził 895 kontroli kantorów,

⁸ Wg danych na 31.01.2017 r.

- Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa przeprowadziła 13 kontroli w Spółdzielczych Kasach Oszczędnościowo Kredytowych,
- Komisja Nadzoru Finansowego przeprowadziła 44 kontrole,
- Prezesi Sądów Apelacyjnych przeprowadzili 165 wizytacji w kancelariach notarialnych,
- Naczelnicy Urzędów Celnych przeprowadzili 36 kontroli w podmiotach prowadzących salony gier i kasyna gry,
- Urzędy Kontroli Skarbowej przeprowadziły 78 kontroli.

Materiał dowodowy zgromadzony w toku kontroli i przekazywany do GIIF przy wynikach kontroli stanowi podstawę dla GIIF do nakładania kar pieniężnych.

4.3. POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE W ZAKRESIE NAKŁADANIA KAR PIENIĘŻNYCH

Postępowania w sprawie nałożenia kar pieniężnych na instytucje obowiązane za nieprawidłowości w zakresie wypełniania obowiązków, o których mowa w art. 34a ustawy prowadzone są na podstawie przepisów *Kodeksu postępowania administracyjnego*. Nakładanie kar pieniężnych należy do właściwości GIIF. Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej GIIF uwzględnia rodzaj i zakres naruszenia, dotychczasową działalność instytucji oraz jej możliwości finansowe.

W 2016 r. GIIF przeprowadził 81 postępowań administracyjnych w sprawie nałożenia na instytucje obowiązane kar pieniężnych za nieprzestrzeganie przepisów ustawy. Na podstawie wyników własnych kontroli GIIF przeprowadzono 13 postępowań (tj. 16,05% wszystkich postępowań), a 68 postępowań (tj. 83,95% wszystkich postępowań) na podstawie wyników kontroli, o których mowa w art. 21 ust. 3 ustawy⁹.

GIIF wydał w 2016 r. 81 decyzji administracyjnych, z czego:

- 4 decyzjami umorzono prowadzone postępowania administracyjne,
- 77 decyzjami nałożono na instytucje obowiązane kary pieniężne w wysokości od 200 do 200 000 PLN.

W 2016 r. GIIF w wydanych decyzjach określił kary pieniężne na łączną kwotę 1 675 600 PLN. Nałożone przez GIIF kary pieniężne stanowią dochód budżetu państwa.

⁹ Art. 21 ust 3 ustawy: "Kontrolę, o której mowa w ust. 1, realizują również w ramach sprawowanego nadzoru lub kontroli, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach:

- 1) Prezes Narodowego Banku Polskiego - w odniesieniu do podmiotów prowadzących działalność kantorową;
- 2) Komisja Nadzoru Finansowego;
- 3) właściwi naczelnicy urzędów celnych w stosunku do podmiotów urządzających i prowadzących gry losowe, zakłady wzajemne, gry na automatach oraz gry na automatach o niskich wygranych;
- 4) prezesi sądów apelacyjnych - w odniesieniu do notariuszy;
- 5) Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa;
- 6) właściwi wojewodowie lub starostowie - w odniesieniu do stowarzyszeń;
- 7) organy kontroli skarbowej."

Od wydanych przez GIIF decyzji wniesiono w 2016 r. 14 odwołań do Ministra Finansów (w tym 10 odwołań od decyzji GIIF wydanych w 2016 r.) Minister Finansów utrzymał w mocy 3 decyzje GIIF, w 6 przypadkach Minister Finansów uchylił decyzje GIIF w całości i orzekł kary pieniężne w kwotach niższych, w 1 przypadku uchylił decyzję GIIF w całości i umorzył postępowanie pierwszej instancji w całości, a w 4 przypadkach, na dzień 31 grudnia 2016 r., postępowania administracyjne przed organem II instancji były w toku.

W 2016 r. złożono 5 skarg na decyzje Ministra Finansów do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. W następstwie skarg złożonych w 2016 r. na dzień 31 grudnia 2016 r. 2 postępowania były w toku, a 3 skargi zostały oddalone w całości przez Wojewódzki Sąd Administracyjny.

5. WSPÓŁPRACA KRAJOWA

5.1. WYMIANA INFORMACJI Z JEDNOSTKAMI KRAJOWYMI

Bardzo istotnym elementem działalności GIIF jest współpraca z jednostkami krajowymi, której tryb i zasady zostały określone w art. 32 i 33 ustawy.

Uprawnione podmioty – przede wszystkim prokuratura i organy ścigania – korzystają z danych, posiadanych przez GIIF. Informacje, gromadzone w trybie i zakresie przewidzianym przepisami ustawy, są udostępniane przez GIIF na wnioski sądów i prokuratorów na potrzeby prowadzonych postępowań karnych (art. 32 ustawy). Informacje o transakcjach są przekazywane przez GIIF także na wnioski ministra właściwego do spraw wewnętrznych (oraz jednostek podległych ww. ministrowi, m.in. Policji, Straży Granicznej), Szefów Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (dalej: ABW), Służbę Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego (dalej: CBA). Organami uprawnionymi do pozyskiwania informacji o transakcjach są też m.in. Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej, dyrektorzy izb skarbowych oraz urzędów kontroli skarbowej i in. organy (art. 33 ust. 2 i 4 ustawy).

Należy także zwrócić uwagę na ważny aspekt współpracy, jakim jest wymiana informacji z jednostkami krajowymi na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy. Zgodnie z tym przepisem prokuratura oraz organy ścigania informują każdorazowo GIIF o uzyskaniu informacji wskazujących na podejrzenie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, wszczęciu i zakończeniu postępowania w sprawie o przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, przedstawieniu zarzutu popełnienia któregośkolwiek z ww. przestępstw (również w przypadku, gdy postępowanie zostało wszczęte na podstawie informacji z innych źródeł niż GIIF).

Analiza ilościowa danych, dotycząca wymiany informacji z jednostkami krajowymi, wskazuje na systematyczny wzrost współpracy GIIF, głównie z jednostkami organizacyjnymi prokuratury, natomiast uległa zmniejszeniu z organami kontroli skarbowej, organami policji oraz Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Tabela nr 3 – Podsumowanie danych dot. współpracy z wybranymi jednostkami krajowymi w trybie art. 32, 33 i 14 ust. 2 ustawy w latach 2014-2016

Instytucja	Rok	Liczba wniosków w trybie art. 32 i 33 ustawy	Liczba informacji w trybie art. 14 ustawy
Jednostki organizacyjne prokuratury	2014 r.	551	111
	2015 r.	516	118
	2016 r.	597	51
sądy ¹⁰	2014 r.	4	<i>Nie dot.</i>
	2015 r.	8	<i>Nie dot.</i>
	2016 r.	1	<i>Nie dot.</i>
organy kontroli skarbowej	2014 r.	1332	<i>Nie dot.</i>
	2015 r.	1545	<i>Nie dot.</i>
	2016 r.	1232	<i>Nie dot.</i>
izby skarbowe	2014 r.	16	<i>Nie dot.</i>
	2015 r.	102	<i>Nie dot.</i>
	2016 r.	172	<i>Nie dot.</i>
organy służby celnej	2014 r.	24	<i>Nie dot.</i>
	2015 r.	9	<i>Nie dot.</i>
	2016 r.	1	<i>Nie dot.</i>
ABW	2014 r.	187	3
	2015 r.	96	7
	2016 r.	54	4
CBA	2014 r.	30	0
	2015 r.	22	1
	2016 r.	26	0
Policja	2014 r.	192	37
	2015 r.	199	47
	2016 r.	145	55
Straż Graniczna	2014 r.	38	2
	2015 r.	33	1
	2016 r.	27	2
Suma:	2014 r.	2374	153
	2015 r.	2530	174
	2016 r.	2255	112

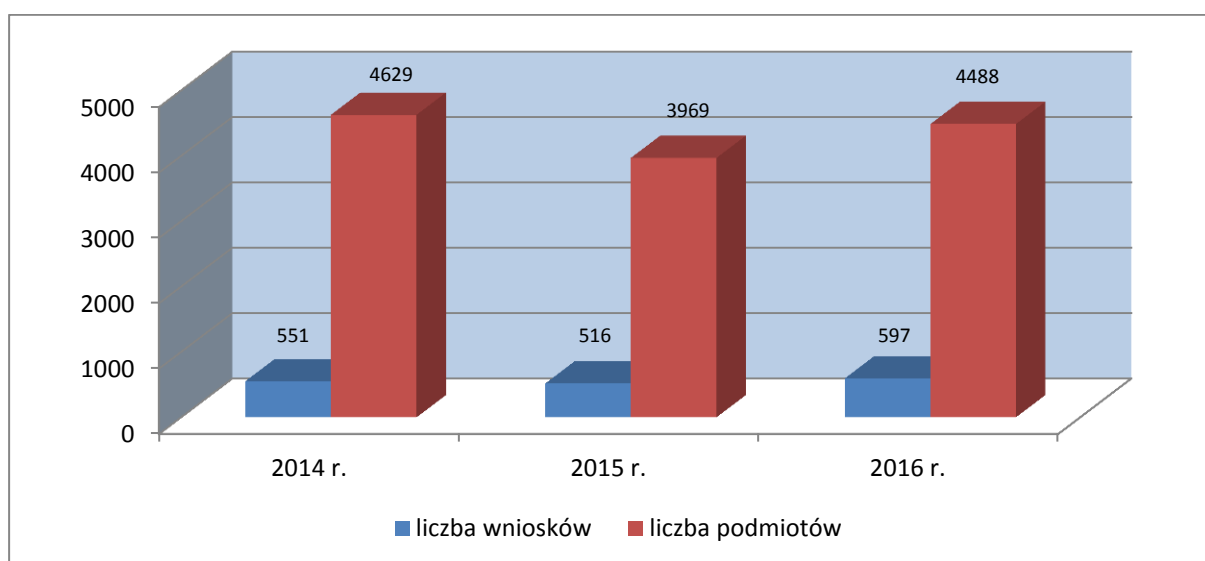
¹⁰ Dot. sądów przekazujących wnioski o informacje w związku z prowadzonymi sprawami karnymi.

5.1.1. WSPÓŁPRACA Z JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI PROKURATURY I SĄDAMI

W trybie art. 32 ustawy GIIF otrzymał od jednostek organizacyjnych prokuratury 597 wniosków, dotyczących 4 488 podmiotów (tj. 15,7% wniosków więcej niż 2015 r., przy jednoczesnym wzroście ilości podmiotów, których dotyczyły wnioski – o 13,1%).

W ostatnich latach współpraca z prokuraturą staje się coraz bardziej efektywna, na co wskazuje wysoka liczba przekazanych do GIIF wniosków o udzielenie informacji z jednostek organizacyjnych prokuratury. Jednostki organizacyjne prokuratury począwszy od 2014 r. przekazywały rokrocznie ponad 500 wniosków, co jest znaczącym wzrostem w porównaniu z latami poprzednimi (dla przykładu w 2013 r. odnotowano jedynie 400 wniosków).

Wykres nr 12 – Współpraca z jednostkami organizacyjnymi prokuratury w latach 2014-2016 w trybie art. 32 ustawy

W 2016 r. GIIF otrzymał także 1 wniosek z sądu na potrzeby postępowania karnego, dotyczący 1 podmiotu w trybie art. 32 ustawy (natomiast w 2015 r. GIIF otrzymał 8 takich wniosków, w zakresie 13 podmiotów).

W 2016 r. GIIF otrzymał z jednostek organizacyjnych prokuratury 51 informacji na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy, które dotyczyły 421 podmiotów. W stosunku do 2015 r., w zakresie ilości tego rodzaju informacji odnotowano spadek o 56,8%, jakkolwiek ilość podmiotów, których dotyczyły te informacje, wzrosła o 2,4%.

W 2016 r. najczęściej przekazywano informacje wskazujące na wszczęcie postępowania na podstawie art. 299 *Kodeksu karnego* lub dotyczące przedstawienia zarzutów osobom w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa prania pieniędzy. W kilkudziesięciu takich przypadkach jednostki organizacyjne prokuratury dołączały dodatkowo prośbę o rozważenie podjęcia przez GIIF czynności ustawowych określonych w art. 18a ustawy.

GIIF na podstawie informacji przekazanych przez właściwe organy w trybie art. 14 ust. 2 ustawy, podejmował czynności ustawowe docelowo zmierzające do „odcinania” przestępców od środków majątkowych, a tym samym od legalizacji środków pochodzących z czynów zabronionych. Celem takiej współpracy było skierowanie na bazie otrzymywanych informacji przez GIIF zawiadomień do właściwych jednostek organizacyjnych prokuratury,

wskazujących na podejrzenie popełnienia przestępstwa określonego w art.299 *Kodeksu karnego*.

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2016 r. odnotowano również sytuacje, w których jednostki organizacyjne prokuratury przekazywały w ramach jednego pisma informacje na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy, wnioskując równocześnie o dane, na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy, co umożliwiała efektywniejszą i sprawniejszą wymianę informacji.

W coraz większym zakresie do współpracy z jednostkami organizacyjnymi prokuratury wykorzystywane były bezpieczne elektroniczne kanały wymiany informacji i to zarówno z samymi jednostkami organizacyjnymi prokuratury, jak również z instytucjami obowiązanymi, skąd pozyskiwano na potrzeby tej współpracy – informacje o transakcjach objętych przepisami ustawy.

W 2016 r. kontynuowano współpracę z jednostkami organizacyjnymi prokuratury polegającą na udziale przedstawicieli Departamentu Informacji Finansowej w inicjatywach, mających na celu wymianę doświadczeń z zakresu problematyki przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Umożliwiły one wsparcie merytoryczne uczestników szkoleń oraz upowszechnienie dobrych praktyk, mających na celu zapewnienie bardziej efektywnego współdziałania. Między innymi w Ministerstwie Finansów, w dniu 9 maja 2016 r., odbyło się warsztaty przygotowane przez przedstawicieli Departamentu Informacji Finansowej dla Prokuratorów, poświęcone problematyce zwalczania finansowania terroryzmu. Ponadto przedstawiciel Departamentu Informacji Finansowej przeprowadził prelekcję w spotkaniu szkoleniowym, zorganizowanym w dniu 5 lipca 2016 r. w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Lublinie dla komendantów jednostek Garnizonu Lubelskiego oraz przedstawicieli jednostek organizacyjnych podległych Prokuraturze Okręgowej w Lublinie.

Waga współpracy jednostek organizacyjnych prokuratury z GIIF została podkreślona w *Wytycznych Prokuratora Generalnego w sprawie zasad prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa związane z procederem wyłudzenia nienależnego zwrotu podatku VAT oraz innych oszukańczych uszczupień w tym podatku*, z 6 lipca 2016 r. Znalazły się w nich między innymi rekomendacje dotyczące czynności, jakie prokuratorzy powinni podjąć w związku z otrzymaniem od GIIF zawiadomienia o przestępstwie prania pieniędzy związanego z przestępstwem skarbowym polegającym na uszczupleniach w podatku VAT.

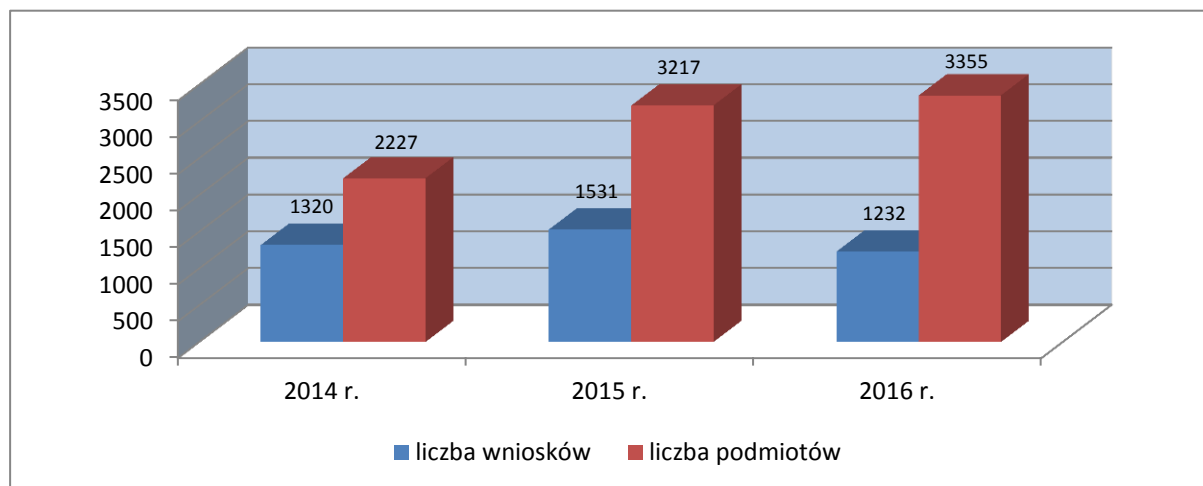
5.1.2. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI KONTROLI SKARBOWEJ, ORGANAMI PODATKOWYMI I ORGANAMI CELNYMI

W 2016 r. GIIF otrzymał 1 232 wnioski od organów kontroli skarbowej, w tym od Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej, w zakresie 3 355 podmiotów.

W ostatnich latach można było zaobserwować stałe pogłębianie współdziałania GIIF z organami kontroli skarbowej. Następstwem wymiany korespondencji dotyczącej tych wniosków w 2016 r. w wielu przypadkach było podjęcie dalszej współpracy pomiędzy organami na bazie art. 15a ust. 1 i 3 ustawy. Wynikiem tej współpracy było skierowanie na bazie otrzymywanych informacji od organów kontroli skarbowej przez GIIF – zawiadomień do właściwych jednostek organizacyjnych prokuratury, wskazujących na podejrzenie popełnienia przestępstwa określonego w art. 299 *Kodeksu karnego*. Podejmowane przez GIIF czynności ustawowe docelowo miały także na celu „odcinanie” przestępców od środków

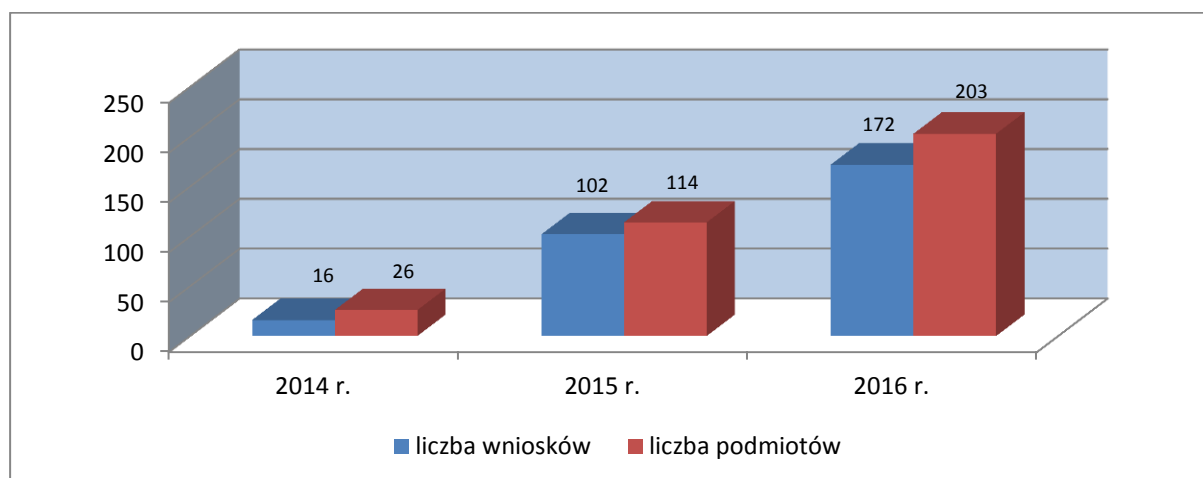
majątkowych i zapobieganie legalizacji środków pochodzących z czynów zabronionych, w tym przypadku w szczególności pochodzących z przestępstw skarbowych.

Wykres nr 13 – Współpraca z organami kontroli skarbowej w latach 2014-2016 w trybie art. 33 ustawy

Ponadto w 2016 r. GIIF otrzymał 172 wnioski o udzielenie informacji od dyrektorów izb skarbowych w zakresie 203 podmiotów, wobec 102 wniosków dotyczących 114 podmiotów w 2015 r.

Wykres nr 14 – Współpraca z izbami skarbowymi w latach 2014-2016 w trybie art. 33 ustawy

W 2016 r. GIIF otrzymał także 1 wniosek o udzielenie informacji dotyczący 1 podmiotu pochodzący od organów celnych.

W 2016 r. kontynuowano stałą współpracę polegającą na współorganizowaniu szkoleń w zakresie podnoszenia wiedzy z problematyki przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu z udziałem UKS oraz współpracujących organów i służb ścigania. Przedstawiciele kierownictwa Departamentu Informacji Finansowej brali również udział w kwartalnych naradach z udziałem dyrektorów urzędów kontroli skarbowej.

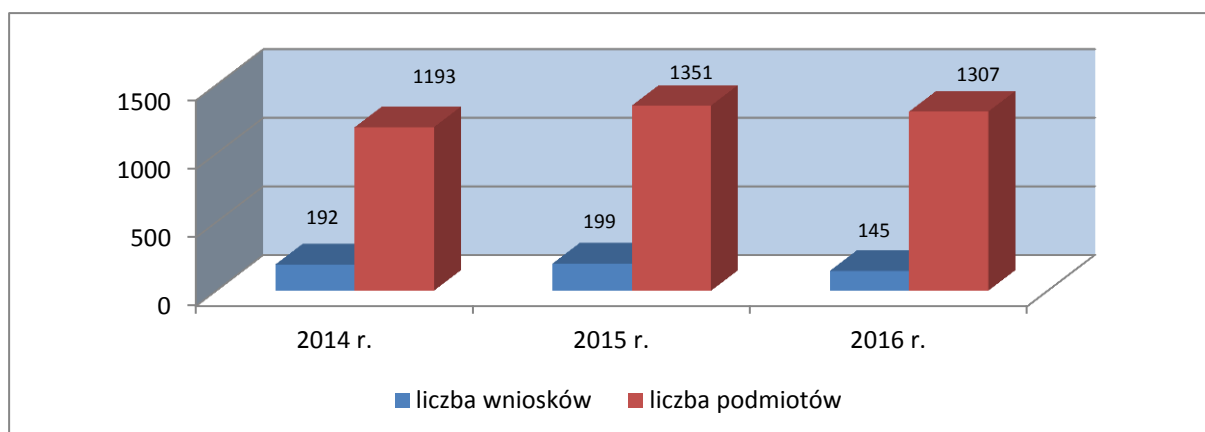
5.1.3. WSPÓŁPRACA Z ORGANAMI PODLEGLYMI MINISTROWI SPRAW WEWNĘTRZNYCH

W trybie art. 33 ustawy GIIF otrzymał z jednostek organizacyjnych Policji 145 wniosków, które dotyczyły 1 307 podmiotów, z czego znaczącą część wniosków otrzymano od uprawnionych osób reprezentujących:

- Biuro Kryminalne Komendy Głównej Policji,
- Wydział ds. Odzyskiwania Mienia Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji,
- Centralne Biuro Śledcze Policji (CBŚP).

Współpraca w zakresie realizacji wniosków na potrzeby przedstawicieli organów Policji, podobnie jak w latach ubiegłych, przebiegała sprawnie i efektywnie (por. wykres nr 15).

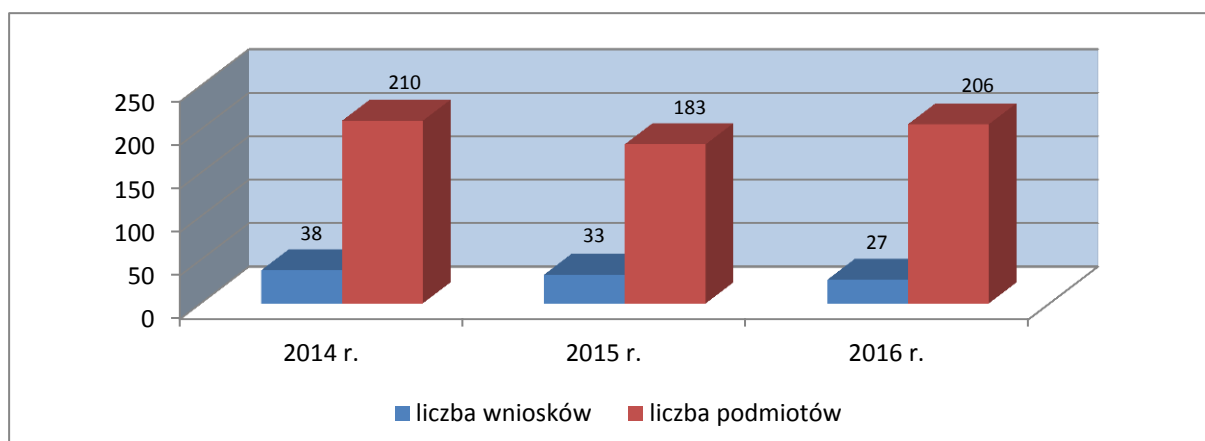
Wykres nr 15 – Współpraca z policją oraz CBŚP w latach 2014-2016 w trybie art. 33 ustawy

Należy jednak podkreślić, że wyjątkowo w roku 2016 r. statystycznie w zakresie wniosków współpraca uległa zmniejszeniu. W stosunku do 2015 r. odnotowano spadek ilości wniosków o 27,14% (w przypadku ilości podmiotów, których one dotyczyły – spadek wyniósł jednak tylko 3,26%).

Ponadto, w 2015 r. GIIF udzielił odpowiedzi na 27 wniosków, dotyczących 207 podmiotów, przekazanych przez uprawnionych przedstawicieli Komendy Głównej Straży Granicznej (por. wykres nr 16).

Wykres nr 16 – Współpraca ze Strażą Graniczną w latach 2014-2016 w trybie art. 33 ustawy

Jednostki nadzorowane i podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych wypełniały również obowiązki określone w art. 14 ust. 2 pkt ustawy, co w sposób znaczący rozszerzało współpracę w zakresie przeciwdziałania przestępstwu określonymu w art. 299 *Kodeksu karnego*. GIIF otrzymał 55 takich informacji z jednostek organizacyjnych Policji dotyczących 518 podmiotów oraz 2 informacje ze Straży Granicznej w zakresie 4 podmiotów.

Na podstawie otrzymywanych informacji GIIF mógł skuteczniej wypełniać ustawowe obowiązki, włącznie z zastosowaniem instytucji blokady rachunków określonych w art. 18a ustawy. Podjęte działania w zakresie analiz prowadzonych przez GIIF umożliwiły efektywniejszą współpracę już na etapie pracy operacyjno-rozpoznawczej służb podległych i nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

W 2016 r., w ramach współpracy z jednostkami nadzorowanymi i podległymi ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej wzięli udział w następujących przedsięwzięciach:

- Centralne Biuro Śledcze Policji – w dniach 04-05 kwietnia 2016 r. – narada organizowana w zakresie odzyskiwania mienia, z udziałem eksperta z Republiki Czeskiej – udział i prelekcja przedstawiciela Departamentu Informacji Finansowej
- Komenda Główna Policji – w dniach 11-13 kwietnia 2016 r. – narada organizowana przez Wydział ds. Odzyskiwania Mienia Biura Kryminalnego KGP – udział i prelekcja przedstawiciela Departamentu Informacji Finansowej
- Komenda Stołeczna Policji – 17 czerwca 2016 r. – udział i prezentacja przedstawiciela Departamentu Informacji Finansowej, pt. Współpraca GIIF z organami krajowymi i zagranicznymi w kontekście możliwości wykrywania i zabezpieczania przez GIIF mienia w Polsce i poza granicami
- Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu – 27-30 czerwca 2016 r. – udział i prezentacja zatytułowana - Możliwości wykorzystania kompetencji GIIF w zakresie ścigania przestępczości korupcyjnej na szkodę interesów finansowych UE, w ramach szkolenia “Wzmocnienie efektywności zwalczania przestępstw korupcyjnych popełnianych na szkodę interesów finansowych UE na terenie garnizonu mazowieckiego” organizowanego przez KWP Radom
- Komenda Główna Policji – w dniu 09 sierpnia 2016 r. udział przedstawicieli Departamentu Informacji Finansowej w spotkaniu pt. Rozwiązania prawne i organizacyjne dotyczące zabezpieczenia i odzyskiwania mienia
- Komenda Główna Policji – w dniach 04-06 października 2016 r. – narada organizowana przez Wydział ds. Odzyskiwania Mienia Biura Kryminalnego KGP w zakresie odzyskiwania mienia z udziałem także ekspertów z Włoch i Niemiec – udział i prelekcja przedstawiciela Departamentu Informacji Finansowej
- Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, 05-06 października 2016 r. – szkolenie w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy dla przedstawicieli Centralnego Biura Śledczego Policji – udział i prelekcje przedstawiciela Departamentu Informacji Finansowej
- Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, 16-18 listopada 2016 r. – udział i prezentacja pt. „Działania GIIF na rzecz zapobiegania i zwalczania korupcji” na konferencji

antykorupcyjnej pt. „Zwalczanie korupcji w Polsce, prewencja czy represja” – organizowane przez Biuro Kryminalne KGP i WSPOL Szczytno.

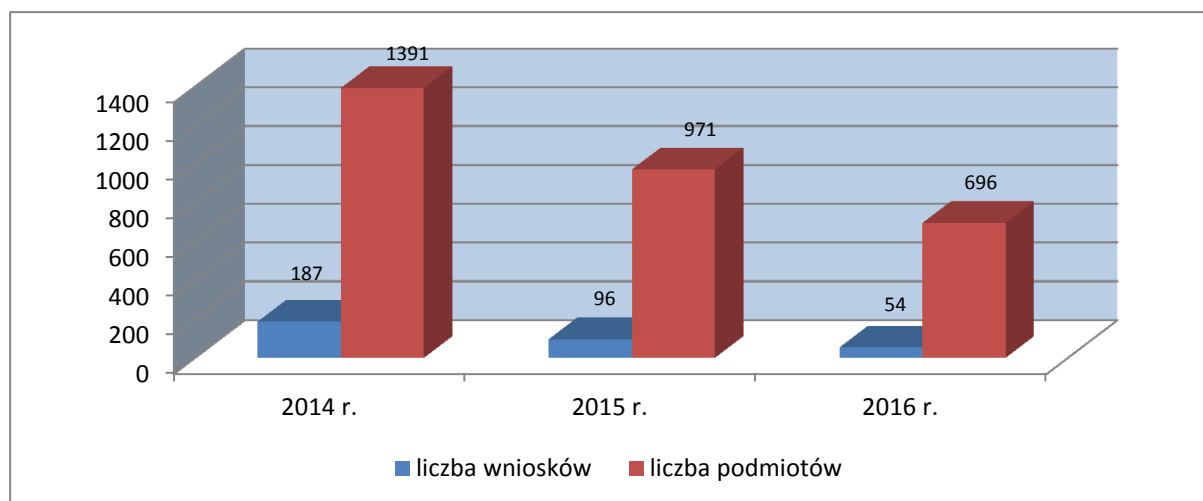
- Komenda Główna Policji (Centralne Biuro Śledcze Policji) – 20-23 listopada 2016 r. – udział i prelekcja w seminarium Przesłębpczość podatkowa i narkotykowa – przedstawiciele organów ścigania z krajów tzw. Grupy Wyszehradzkiej.

5.1.4. WSPÓŁPRACA Z ABW

W zakresie współpracy na podstawie art. 33 ustawy GIIF otrzymał od Szefa ABW 54 wnioski dotyczące 9 696 podmiotów, a także 4 informacje przekazane na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy, które dotyczyły 70 podmiotów.

Należy jednak podkreślić, że współpraca z ABW w 2016 r. nadal ulegała zmniejszeniu. W stosunku do 2015 r. odnotowano spadek w zakresie ilości wniosków o ok. 43,8% (w przypadku ilości podmiotów, których one dotyczyły – spadek wyniósł 28,3%).

Wykres nr 17 – Współpraca z ABW w latach 2014-2016 w trybie art. 33 ustawy

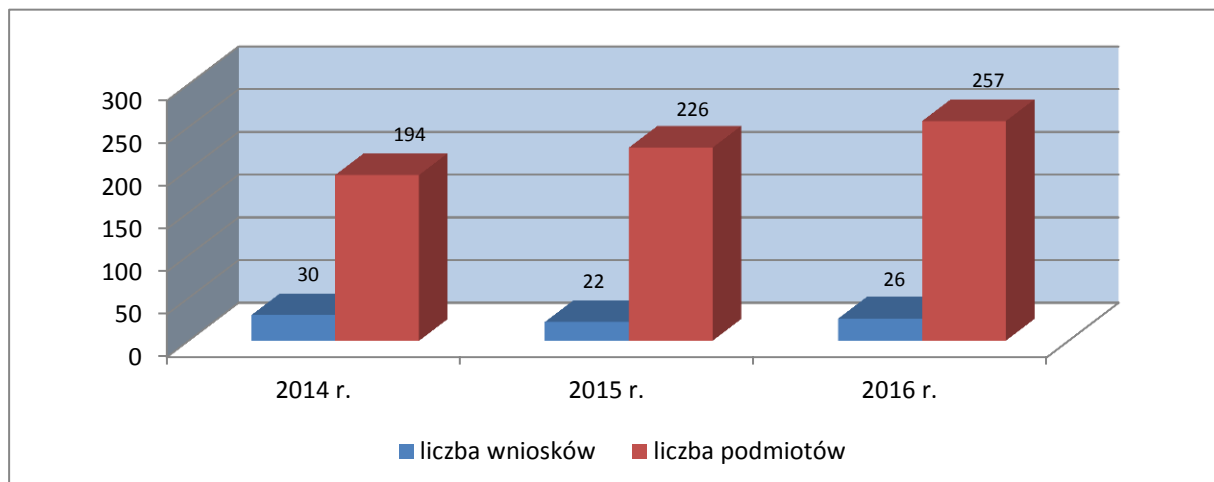
W dniu 27 września 2016 r. przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej wzięli udział w szkoleniu dla pracowników ABW, na którym prezentowali informacje dot. ogólnych zasad funkcjonowania GIIF i współpracy z instytucjami obowiązanyymi oraz jednostkami współpracującymi.

5.1.5. WSPÓŁPRACA Z CBA

Na podstawie art. 33 ustawy GIIF otrzymał z CBA 26 wniosków w zakresie 257 podmiotów oraz 4 informacje, przekazane na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy, które dotyczyły 55 podmiotów. Szczególnie istotna przy wymianie informacji z CBA była jakość treści uzasadnień do wniosków, która niejednokrotnie stanowiła przyczynek do dalszej korespondencji z GIIF, m.in. w ramach stosowanych w tym zakresie powiadomień, przygotowywanych na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy.

Współpracę z CBA w ostatnich trzech latach przedstawia wykres nr 18.

Wykres nr 18 – Współpraca z CBA w latach 2014-2016 w trybie art. 33 ustawy

W zakresie działań szkoleniowych, przedstawiciel Departamentu Informacji Finansowej wziął udział w naradzie Naczelników Zarządów Operacyjno-Śledczych, w dniu 06 grudnia 2016 r., podczas którego wygłosił prelekcję na temat wymiany informacji pomiędzy GIIF a organami ścigania, w tym w szczególności z CBA.

5.1.6. WSPÓŁPRACA Z KCIK

W 2016 r. GIIF współpracował z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych (KCIK). GIIF przekazał z urzędu informacje kryminalne (liczba rejestracji – 494), KCIK natomiast odpowiadał na zapytania skierowane przez GIIF (2 115 zapytań, w tym 1 938 wystąpień do podmiotów zobowiązanych o uzupełnienie informacji kryminalnych).

Ponadto, KCIK przysyłał zapytania do GIIF. W 2016 r. dotyczyły one 3 882 podmiotów. W wyniku sprawdzeń w systemie informatycznym GIIF w 1 260 przypadkach wskazano w odpowiedzi, że podmiot z zapytania wystąpił w prowadzonych postępowaniach analitycznych GIIF. Zapytania KCIK są przekazywane do GIIF w drodze elektronicznej, w ustalonym formacie, co pozwala na częściową automatyzację generacji i udostępniania raportów. W 2016 r. ww. zapytania o 3 882 podmioty zostały przekazane w formie 111 plików elektronicznych bezpośrednio do systemu informatycznego GIIF.

5.1.7. INNE INFORMACJE

Od 2015 r. GIIF działając na podstawie art. 49a ust. 2 pkt 1 *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2015 r., poz. 196, ze zm.) wydaje opinię na potrzeby postępowania kwalifikacyjnego w zakresie podmiotów zainteresowanych prowadzeniem działalności dotyczącej poszukiwania i rozpoznawania złoża węglowodorów oraz wydobywania węglowodorów ze złoża lub koncesją na wydobywanie węglowodorów ze złoża. W 2016 r. Minister Środowiska przedłożył GIIF 5 wniosków z wymienionego zakresu do opinii.

Ważnym narzędziem upowszechniania zagadnień z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu jest także strona internetowa Ministerstwa Finansów. Publikacje Departamentu Informacji Finansowej są zlokalizowane w zakładce GIIF

(www.mf.gov.pl: *BIP/Ministerstwo Finansów/Działalność/Generalny Inspektor Informacji Finansowej*). Zakładka jest podzielona na podzakładki, których tytuły jednoznacznie wskazują odbiorcy na tematykę publikacji. Zainteresowani znajdują w nich m.in. istotne informacje na temat aktualnych działań GIIF, systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, regulacje prawne, bieżące komunikaty i publikacje.

5.2. DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA

Dla efektywnego zapewnienia skuteczności działań służb oraz instytucji zaangażowanych w walkę z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu niezbędne jest prowadzenie szerokiej wymiany informacji oraz działalności szkoleniowej. Z tego powodu, przedstawiciele Departamentu Informacji Finansowej w 2016 r. wzięli aktywny udział w charakterze prelegentów lub uczestników w licznych szkoleniach (o których mowa w poprzednich punktach sprawozdania) i konferencjach, na których poruszana była problematyka zagadnień objętych ustawą, w tym także w następujących spotkaniach:

- w szkoleniu przeprowadzonym w dniu 17 marca 2016 r. w siedzibie Agencji Wywiadu przez pracowników Departamentu IF na temat działalności GIIF w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (zakres prezentacji: podstawowe informacje o GIIF, współpraca krajowa i międzynarodowa, metody prania pieniędzy, pranie pieniędzy w przykładach, przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu),
- jako prelegenci w seminarium p.t. „Walka z kradzieżą sygnału telewizyjnego. Przestępczość skierowana przeciwko własności intelektualnej”, zorganizowanym w Szkole Policji w Pile w dniach 31 marca – 01 kwietnia 2016 r., z udziałem przedstawicieli Stowarzyszenia Autorów ZAiKS, Stowarzyszenia SYGNAŁ i Koalicji Antypirackiej oraz jednostek organizacyjnych Policji (Komendy Głównej Policji, szkół Policji i garnizonów wojewódzkich oraz powiatowych) - ekspertów, teoretyków i praktyków,
- w warsztatach zorganizowanych w Ministerstwie Finansów, w dniu 16 maja 2016 r., m.in. dla pracowników Departamentu Informacji Finansowej, poświęconym problematyce międzynarodowego handlu uzbrojeniem, przeprowadzonym przez przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju (Departament Obrotu Towarami Wrażliwymi i Bezpieczeństwa Technicznego) i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
- w konferencji na temat „Waluty wirtualne - zagrożenia i wyzwania”, która miała miejsce w Ministerstwie Finansów, w dniu 17 czerwca 2016 r., zorganizowanej przez GIIF we współpracy z Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie,
- w seminarium pod nazwą „Współpraca Generalnego Inspektora Informacji Finansowej z instytucjami finansowymi i organami ścigania w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu”, zorganizowanym w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, w dniach 22-24 czerwca 2016 r., dedykowanym przedstawicielom instytucji obowiązanych (w szczególności sektora bankowego).

Istotnym działaniem GIIF jest także udostępnianie nieodpłatnego kursu e-learningowego, dotyczącego przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Jego celem

jest przybliżenie wiedzy z zakresu przeciwdziałania ww. przestępstwom, w szczególności w aspekcie obowiązujących przepisów. Forma e-learningowa kursu oznacza, że jest on dostępny w Internecie, zarówno w zakresie zgłoszenia udziału w kursie, korzystania z lekcji, uczestnictwa w teście weryfikującym wiedzę, jak i uzyskania zaświadczenia o ukończeniu kursu. W 2016 r. kurs cieszył się mniejszym zainteresowaniem w porównaniu z rokiem poprzednim - z wynikiem pozytywnym ukończyło go 16 800 zainteresowanych (w 2015 r. – 21 918 osób). Wśród uczestników kursu znaleźli się przedstawiciele instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących.

6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

6.1. WSPÓŁPRACA Z KOMISJĄ EUROPEJSKĄ

6.1.1. GRUPA EKSPERTÓW DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY I FINANSOWANIU TERRORYZMU

Zadaniem Grupy Ekspertów jest doradzanie Komisji na etapie przygotowywania wniosków w sprawie środków wykonawczych, wspieranie Komisji w przygotowywaniu aktów prawnych lub w wyznaczaniu kierunku polityki oraz koordynacja współpracy i wymiana opinii z państwami członkowskimi. W 2016 r. Grupa Ekspertów zebrała się trzykrotnie. We wszystkich spotkaniach uczestniczył przedstawiciel GIIF, prezentując stanowisko Polski w odniesieniu do kwestii omawianych przez Grupę Ekspertów. Głównym tematem dyskusji w 2016 r. były zagadnienia związane z tworzonym przez Komisję w pierwszym półroczu 2016 r. projektem nowelizacji Dyrektywy 2015/849¹¹. Ponadto, na posiedzeniach Grupy dyskutowano nad innymi inicjatywami realizowanymi w ramach Planu działań na rzecz skuteczniejszego finansowania terroryzmu¹²:

- utworzeniem i przyjęciem europejskiej czarnej listy określającej państwa trzecie wysokiego ryzyka wykazujące strategiczne braki w przepisach dotyczących prania pieniędzy i finansowania terroryzmu;
- oceną przydatności utworzenia europejskiego systemu, który stanowiłby uzupełnienie istniejącej umowy UE-USA w sprawie programu TFTP w celu śledzenia transakcji wyłączonych ze wspomnianej umowy;
- oceną zasadności wprowadzenia unijnego systemu zamrażania aktywów terrorystów na mocy art. 75 TFUE;
- utworzeniem wniosku ustawodawczego w sprawie walki z nielegalnym przepływem środków pieniężnych;
- przygotowaniem wniosku dotyczącego harmonizacji przepisów dotyczących przestępstw polegających na praniu pieniędzy i grożących za nie sankcji.

Podczas spotkań Grupy Ekspertów omawiano także kwestie dotyczące ponadnarodowej oceny ryzyka w zakresie objętym Dyrektywą 2015/849. Ponadto, Komisja Europejska w I półroczu 2016 r. organizowała warsztaty transpozycyjne dotyczące zagadnień związanych

¹¹ Wniosek w sprawie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu i zmieniająca dyrektywę 2009/101/WE.

¹² COM(2016) 50.

z implementacją przepisów Dyrektywy 2015/849 do krajowych porządków prawnych. W spotkaniach tych uczestniczył przedstawiciel GIIF.

Reprezentant GIIF uczestniczył również w listopadzie 2016 r. w spotkaniu zorganizowanym przez Komisję Europejską poświęconemu propozycji harmonizacji przepisów dotyczących przestępstw polegających na praniu pieniędzy i grożących za nie sankcji. Komisja przedstawiła projekt dyrektywy poświęconej temu zagadnieniu w grudniu 2016 r.

W związku z wymienionymi wyżej inicjatywami unijnymi w minionym roku GIIF zainicjował oraz koordynował opracowanie stanowisk Rządu RP:

- Stanowiska Rządu dot. Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie planu działania na rzecz skuteczniejszego zwalczania finansowania terroryzmu;
- Stanowiska Rządu do: Wniosek w sprawie *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu i zmieniająca dyrektywę 2009/101/WE.*

6.1.2. PLATFORMA UE-FIU

GIIF aktywnie uczestniczył w pracach Platformy UE-FIU, angażując się w kwestie omawiane przez to gremium. Platforma jest nieformalnym ciałem doradczym Komisji, niezależnym od prac innych ciał doradczych, takich jak Grupa Ekspertów czy Komitet Prewencyjny. W 2016 r. odbyło się łącznie pięć spotkań Platformy UE-FIU.

Członkowie Platformy UE-FIU na bieżąco zapoznawali się z postępami prac nad projektem nowelizacji Dyrektywy 2015/849. Ważnymi tematami posiedzeń tego gremium w 2016 r. były również współpraca pomiędzy JAF a Europolem w zakresie sieci FIU.NET oraz tworzenie systemu raportowania transgranicznych transakcji podejrzanych, zgodnie z przepisami Dyrektywy 2015/849¹³. Osobne spotkanie poświęcono także rezultatom projektu poświęconemu analizie przepływów finansowych związanych z przemytem migrantów.

Przedstawiciel GIIF był zaangażowany w prace grupy projektowej z zakresu identyfikacji uprawnień JAF oraz przeszkód dla uzyskania i wymiany informacji. Projekt pozwolił na określenie w jakim stopniu państwa członkowskie wdrożyły przepisy Dyrektywy 2015/849 do swoich krajowych porządków prawnych oraz wskazanie jakie działania można w przyszłości podjąć na poziomie unijnym, aby usprawnić współpracę i wymianę informacji pomiędzy JAF.

6.1.3. GRUPA DORADCZA FIU.NET

W 2016 r. Europol przejął od holenderskiego Ministerstwa Sprawiedliwości i Bezpieczeństwa zadanie zarządzania siecią FIU.NET¹⁴. W ramach Platformy UE-FIU powołano do życia Grupę Doradczą FIU.NET, która pośredniczy w kontaktach pomiędzy europejskimi JAF a Europolem. Członkowie Grupy Doradczej FIU.NET¹⁵ współpracują z tą instytucją m.in.

¹³ Przepisy ww. Dyrektywy nakładają na państwa członkowskie obowiązek przekazywania do właściwych JAF raportów o transakcjach podejrzanych, jeżeli dotyczą one innego państwa członkowskiego

¹⁴ System służący do wymiany informacji pomiędzy JAF państw członkowskich UE.

¹⁵ Członkami Grupy Doradczej FIU.NET są obecnie przedstawiciele JAF Belgii, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Luksemburga, Polski, Rumunii, Wielkiej Brytanii i Włoch.

w zakresie tworzenia strategii rozwoju dla sieci FIU.NET, wdrażania innowacji oraz opiniowania wniosków poza unijnych JAF o podłączenie do ww. sieci. Przedstawiciel GIIF jest członkiem Grupy Doradczej FIU.NET.

W 2016 r. Grupa Doradcza FIU.NET spotkała się pięć razy. Prace Grupy były skupione na finalizacji treści *Porozumienia o gwarantowanym poziomie świadczenia usług z zakresu sieci FIU.NET* oraz na dyskusji na temat docelowej integracji sieci FIU.NET z systemem SIENA, wykorzystywanym przez jednostki krajowe Europolu. Grupa Doradcza FIU.NET uczestniczyła też w określeniu priorytetów rozwoju sieci FIU.NET na 2017 r.

W grudniu 2016 r. Europol we współpracy z Grupą Doradczą zorganizował warsztaty dla użytkowników sieci FIU.NET. Warsztaty były zorientowane na prezentację praktycznych doświadczeń użytkowników z technologią anonimowego powiązywania danych oraz najnowszych narzędzi, które Europol planuje wprowadzić do omawianej sieci.

6.2. WSPÓŁPRACA Z RADĄ UNII EUROPEJSKIEJ

W drugim półroczu 2016 r. przedstawiciel GIIF, prezentując stanowisko polskich organów, aktywnie uczestniczył w posiedzeniach Grupy Roboczej ds. Usług Finansowych w związku z pracami nad projektem nowelizacji dyrektywy 2015/849. Dokument ten został zaakceptowany na posiedzeniu COREPER II w grudniu 2016 r. W 2017 r. przewidziano dalsze prace nad ww. projektem w ramach negocjacji trójstronnych między Parlamentem Europejskim, Radą UE i Komisją Europejską.

6.3. KOMITET MONEYVAL

W 2016 r. odbyły się trzy posiedzenia plenarne Komitetu MONEYVAL, w którego pracach uczestniczyła stała delegacja polska, złożona z przedstawicieli GIIF, Komisji Nadzoru Finansowego oraz Prokuratury Generalnej. Z uwagi na proces raportowania okresowego Polski wymaganego przez procedurę tzw. regularnego procesu przeglądu, skład delegacji został wzmocniony przez przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości.

Komitet MONEYVAL kontynuował monitoring państw w ramach 4 rundy ewaluacji wzajemnych, których systemy przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu wykazały dużą liczbę ocen oznaczających niezgodność lub częściową zgodność z Zaleceniami FATF, oceniając ich postęp i wdrożone działania naprawcze. Ponadto, prowadził oceny w ramach 5 rundy ewaluacyjnej, w oparciu o standardy FATF (z 2012 r.) oraz metodologię oceny (z 2013 r.). Delegacja polska brała udział w dyskusjach nad trzema raportami z ewaluacji narodowych systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu państw członków Komitetu poprzez zaangażowanie w prace Grupy Roboczej ds. Ewaluacji oraz podczas posiedzeń plenarnych. W 2016 r. dyskutowano nad poziomem efektywności i wdrożenia rekomendacji FATF przez Serbię, Węgry i Wyspę Man, w której ewaluacji uczestniczył członek delegacji polskiej (przedstawiciel KNF).

Delegacja polska, uczestnicząc w pracach nad 5. rundą ewaluacji wzajemnych, przekazywała do Sekretariatu MONEYVAL informacje o zidentyfikowanych obszarach w ramach oceny omawianych państw, wymagających dalszej dyskusji w trakcie prac Grupy ds. Ewaluacji oraz posiedzenia plenarnego.

W związku ze zmianą planu ewaluacji, spowodowaną dużym obciążeniem Sekretariatu MONEYVAL dodatkowymi procesami przeglądowymi wymaganymi przez FATF, przesunięty został termin przyszłej wizyty ewaluacyjnej w Polsce na I kwartał 2019 r. Proces ewaluacji rozpocznie się na sześć miesięcy przed planowaną misją ewaluacyjną od przekazania Polsce specjalnego kwestionariusza w celu uzyskania informacji o stanie prawnym i efektywności polskiego systemu walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu oraz specjalnego szkolenia dla przedstawicieli administracji publicznej ewaluowanego państwa, prowadzonego przez Sekretariat MONEYVAL.

Podczas swoich posiedzeń w 2016 r. Komitet MONEYVAL dwukrotnie (w kwietniu i grudniu) dyskutował nad raportami częściowymi postępu Polski w odniesieniu do implementacji zaleceń z 4. rundy ewaluacji, określonych w raporcie ewaluacyjnym naszego państwa z 2013 r. Sekretariat MONEYVAL przedstawił analizy obrazujące działania legislacyjne i poza legislacyjne podjęte przez polskie organy administracji publicznej w celu wyeliminowania wskazanych luk systemowych w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. Z uwagi na brak istotnych zmian przepisów krajowych, w tym w szczególności zmiany *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* oraz zmian art.165a *Kodeksu karnego*, Komitet MONEYVAL odnotował niewielki postęp Polski, zalecając złożenie kolejnego raportu częściowego w określonym terminie, przed planowanym na przełomie maja i czerwca 2017 r. kolejnym posiedzeniem plenarnym. Zgodnie z procedurą MONEYVAL – w związku z upływem czterech lat od przyjęcia raportu ewaluacyjnego – Polska zobligowana jest także do złożenia wniosku o wyjście z procesu regularnego raportowania, dokumentując jednocześnie satysfakcjonujący poziom implementacji zaleceń i działań rekomendowanych przez Komitet w ramach 4. rundy.

W związku z wynikami badania przeprowadzonego przez FATF w zakresie oceny stanu prawnego w państwach członkowskich FATF i innych ciał regionalnych o charakterze FATF (tzw. FSRBs), dotyczącego kryminalizacji finansowania terroryzmu, MONEYVAL wprowadził specjalną procedurę monitorującą postęp swoich państw członkowskich, wskazanych przez FATF, a posiadających istotne lub fundamentalne braki w systemie prawa karnego w odniesieniu do finansowania terroryzmu. W ramach przyjętej w kwietniu 2016 r. procedury, zidentyfikowane przez FATF państwa członkowskie MONEYVAL, nie posiadające odpowiedniego poziomu zgodności w zakresie kryminalizacji finansowania terroryzmu, informowały podczas posiedzeń o postępie prac nad zmianami przepisów krajowych w tym obszarze. Takim procesem monitorującym została w ramach MONEYVAL objęta także Polska, u której stwierdzono m.in. brak kryminalizacji finansowania indywidualnego terrorysty. W związku z powyższym w odniesieniu do naszego kraju Komitet postanowił o dalszym przeglądzie systemu, zalecając przedstawienie kolejnego raportu w zakresie dostosowania kryminalizacji finansowania terroryzmu do standardów międzynarodowych, najpóźniej do maja 2017 r.

W ramach przygotowania do procesu ewaluacji, MONEYVAL zorganizował w 2016 r. szkolenie dla ewaluatorów, w oparciu o nową metodologię ewaluacji FATF, w którym uczestniczył przedstawiciel Polski (funkcjonariusz Policji). Jednocześnie Komitet zwrócił się do państw członkowskich, by uczestnicy szkoleń, przygotowani technicznie do zadań ewaluatorów, brali udział w misjach ewaluacyjnych oraz by szefowie delegacji wyznaczali uczestników z odpowiednim przygotowaniem.

Przedstawicielka GIIF, sprawująca od grudnia 2015 r. funkcję Wiceprzewodniczącej Komitetu MONEYVAL, uczestniczyła w posiedzeniach Biura, odpowiedzialnego za kwestie koordynacji prac Komitetu oraz wskazywanie kierunków jego działań. W minionym roku odbyło się pięć posiedzeń Biura, poświęconych w szczególności uzgodnieniom zasad wewnętrznych MONEYVAL, nowej rundzie ewaluacyjnej oraz działaniom w odniesieniu do państw podlegających procedurze monitoringu. Ponadto, Wiceprzewodnicząca Komitetu MONEYVAL wzięła w grudniu 2016 r. udział w spotkaniu przewodniczących ciał monitorujących Rady Europy z Panem Thorbjørnem Jaglandem, Sekretarzem Generalnym Rady Europy, podczas którego przedstawiła najważniejsze działania zrealizowane przez MONEYVAL oraz wyzwania stojące przed nim w 2017 r.

6.4. KONFERENCJA PAŃSTW STRON KONWENCJI WARSZAWSKIEJ

W związku z realizacją postanowień *Konwencji Rady Europy z dnia 16 maja 2005 r. o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu* (CETS 198) oraz uczestnictwem Polski w Konferencji Państw Stron Konwencji Warszawskiej, GIIF kontynuował działania związane z aktywnościami podejmowanymi przez ww. forum, funkcjonujące w ramach Rady Europy.

Przedstawiciel GIIF uczestniczył w spotkaniu Konferencji Państw Stron Konwencji, które miało miejsce w Strasburgu, w dniach 25-26 października 2016 r. W ramach uczestnictwa Polski w procesie oceny stopnia realizacji postanowień ww. Konwencji przygotowano międzyresortowy wkład do tzw. dodatkowego kwestionariusza postępu, będącego następnie podstawą do plenarnej dyskusji w ww. zakresie. Podczas ww. spotkania w Strasburgu, polska delegacja poinformowała o bieżących inicjatywach legislacyjnych w zakresie polskiego systemu AML/CFT, będących odpowiedzią na niektóre zalecenia ewaluatorów Rady Europy w omawianym obszarze:

- 1) Nowelizacją *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, w związku z implementacją przepisów tzw. Dyrektywy 2015/849;
- 2) Nowelizacją ustawy dot. odpowiedzialności podmiotów zbiorowych;
- 3) Implementacją *Dyrektywy 2014/42 z 3 kwietnia 2014 w sprawie zabezpieczenia i konfiskaty narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa w Unii Europejskiej*.

Na forum Konferencji Państw Stron Konwencji, z uwagi na brak zakończonych przez Polskę procesów legislacyjnych w odniesieniu do wymienionych wyżej projektów aktów prawnych, podjęto decyzję o konieczności przygotowania w 2017 r. kolejnego polskiego raportu postępu oraz przedstawienia go podczas 9. posiedzenia Konferencji, planowanego w dniach 21-22 listopada 2017 r.

6.5. GRUPA EGMONT

Miniony rok był szczególnym dla Grupy Egmont, gdyż odbyło się tylko jedno posiedzenie tego gremium (na przełomie stycznia i lutego 2016 r.) w Monako. Z uwagi na zamachy terrorystyczne, Grupa Egmont odwołała swoje posiedzenie plenarne, zaplanowane w lipcu w Stambule (Turcja). Powyższa sytuacja spowodowała konieczność organizacji odrębnych spotkań grup roboczych i regionalnych.

Polska JAF zaangażowana w prace tej organizacji, zgłosiła gotowość do zorganizowania posiedzenia Grupy Roboczej ds. Pomocy Technicznej i Szkoleniowej, wspierającej pod kątem technicznym i szkoleniowym GE i JAF z całego świata oraz poszukującej środków zewnętrznych na szkolenia dla członków GE. Generalny Inspektor Informacji Finansowej we współpracy z Sekretariatem Grupy Egmont zorganizował je w dniach 24-25 sierpnia 2016 r. w Warszawie w gmachu Ministerstwa Finansów. W spotkaniu wzięło udział 37 przedstawicieli reprezentujących 20 JAF z różnych części świata, 4 obserwatorów oraz 3 organizacje partnerskie, współpracujące z GE. Wśród licznych projektów będących przedmiotem dyskusji Grupy na szczególną uwagę zasługuje projekt ECOFEL (ang. *Egmont Centre of FIU Excellence and Leadership*) – dedykowany utworzeniu Centrum doskonalenia i przewodnictwa dla jednostek członkowskich GE. Jak podkreślono podczas posiedzenia, to w Warszawie członkowie Grupy podjęli decyzję o powołaniu zespołów projektowych do realizacji poszczególnych działań, umożliwiających utworzenie wspomnianego ośrodka. Polska JAF w ramach ww. Grupy Roboczej, włączyła się w projekt dedykowany opracowaniu nowego kwestionariusza Egmont Biennial Census 2017, który umożliwi zebranie od członków GE różnego rodzaju danych z obszarów: prawnego, organizacyjnego, operacyjnego, informatycznego i szkoleniowego, niezbędnych do standardowej oceny funkcjonalności jednostek.

W minionym roku Grupa Robocza do spraw Wymiany Informacji (w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu) przyjęła raport nt. walut cyfrowych (tj. *digital currencies*, obejmujący *e-money* i *virtual currencies*), opracowany na potrzeby GE przez zespół projektowy pod przewodnictwem polskiej JAF. Raport będzie stanowić jedną z części składowych kolejnego działania zainicjowanego w ramach tej Grupy Roboczej, a dedykowanego nowym technologiom i instrumentom wykorzystywanym na rynku finansowym.

Ponadto polska JAF wraz z pozostałymi państwami członkowskimi UE wchodzącymi w skład tzw. regionu Europa I, uczestniczyła w posiedzeniach swojej grupy regionalnej, które najczęściej odbywały się na marginesie posiedzeń Platformy EU-FIU.

Podczas dyskusji Regionu Europa I poruszane były kwestie, dotyczące m.in.:

- wymiany informacji pomiędzy JAF a zagranicznymi organami niebędącymi ich odpowiednikami (tzw. *diagonal cooperation*);
- problemów występujących w obszarze współpracy bieżącej pomiędzy JAF;
- Grupy Doradczej FIU.NET, jej działań, Porozumienia o gwarantowanym poziomie świadczenia usług z zakresu sieci FIU.NET, a także utworzenia grupy projektowej do identyfikacji funkcjonalności sieci FIU.NET, które powinny zostać przeniesione do SIENA wraz z integracją obu systemów,
- wdrażania standardów z zakresu raportowania przelewów transgranicznych i realizacji projektu w tym obszarze;
- przekazania danych statystycznych dotyczących wymiany informacji w latach 2015-2016 w ramach odpowiedzi na kwestionariusz Egmont Biennial Census 2017.

Grupa Egmont kontynuowała prace nad licznymi projektami, tak szkoleniowymi (m.in. w obszarze analizy taktycznej i strategicznej oraz zadań związanych z kontrolą nad instytucjami obowiązującymi), jak i typologicznymi (w szczególności dedykowanymi

problematyce walki z tzw. Państwem Islamskim, oraz zagranicznymi bojownikami). Opracowała kolejny z serii dokumentów poświęcony kwestiom bezpiecznego funkcjonowania JAF. Grupa Egmont analizowała operacyjność członkowskich JAF i ich zgodność ze standardami GE, a także jednostek aplikujących o członkostwo.

6.6. GRUPA SPECJALNA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY

GIIF kontynuował współpracę z FATF poprzez zaangażowanie w działania promowane i organizowane przez wspomnianą organizację we współpracy z komitetem MONEYVAL oraz Komisją Europejską i podległymi jej gremiami.

Przedstawiciele GIIF, wchodząc w skład delegacji MONEYVAL, uczestniczyli w spotkaniach grup roboczych oraz w posiedzeniach plenarnych FATF, które w minionym roku odbyły się trzykrotnie. Pozwoliło to na udział w pracach nad raportami ewaluacyjnymi państw członkowskich FATF, nad dostosowywaniem procedur ewaluacyjnych, stworzyło możliwość opiniowania propozycji zmian do poszczególnych Rekomendacji oraz Metodologii FATF.

Odnotować należy, że w minionym roku FATF koncentrowała się na dwóch szczególnych obszarach – realizacji planu działania i strategii walki z finansowaniem terroryzmu oraz kwestiom związanym z beneficjentem rzeczywistym. Tym samym szereg projektów realizowanych przez FATF dedykowanych było tym właśnie zagadnieniom. Państwa członkowskie wskazały na konieczność intensyfikacji działań w obszarze strategii walki z finansowaniem terroryzmu. Uznały za przydatne dla społeczności międzynarodowej dokumenty opracowane przez FATF (m.in. poradnik dotyczący zamrażania środków terrorystycznych oraz wskaźniki ryzyka związanego z finansowaniem terroryzmu). Organizacja podjęła prace nad kolejnymi raportami w tym obszarze (m.in. nt. rekrutacji bojowników terrorystycznych). FATF postanowiła o wzmocnieniu współpracy z Globalnym Forum (Global Forum) oraz G20 w zakresie określenia wspólnych standardów wymiany informacji o beneficjentach rzeczywistych.

FATF podczas prezydencji koreańskiej zdecydowała o utworzeniu centrum szkoleniowego dla państw członkowskich w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu - TRAIN FATF, które powstało w Busan w Korei Południowej.

W 2016 r. GIIF kontynuował starania o uzyskanie członkostwa w FATF, przy istotnym wsparciu Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Komisji Nadzoru Finansowego. Polska ponowiła swoją wolę przystąpienia do FATF. W lutym 2016 r. chęć przystąpienia do FATF potwierdzona została wystąpieniami GIIF do Pana Je-Yoon Shin – Przewodniczącego FATF oraz Pana Davida Lewisa – Sekretarza Wykonawczego FATF oraz przekazaniem pism Stałego Przedstawiciela Polski przy OECD do ww. przedstawicieli FATF oraz placówek dyplomatycznych Korei Płd., sprawującej wtedy prezydencję w organizacji i Hiszpanii, która przejmowała prezydencję w lipcu 2016 r.

W ramach prac rozszerzeniowych FATF przyznała status członka Malezji, a status obserwatora został przyznany Arabii Saudyjskiej i Izraelowi. Nigeria, wyselekcjonowana podczas prac nad wyborem nowych członków, podlega w dalszym ciągu procedurze przeglądu i dostosowania.

GIIF na bieżąco informował organy administracji publicznej, organy nadzoru, stowarzyszenia i związki branżowe, jak też umieszczał na stronie internetowej informacje o przyjętych w 2016 r. przez FATF oświadczeniach dotyczących jurysdykcji posiadających strategiczne uchybienia w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz o dokumentach dotyczących poprawy międzynarodowej zgodności ze standardami AML/CFT. Ponadto na bezpiecznej stronie GIIF umieszczony został raport FATF nt. wskaźników związanych z finansowaniem terroryzmu, w celu podnoszenia świadomości instytucji obowiązanych w obszarze walki z tym rodzajem przestępczości.

6.7. GRUPA EUROAZJATYCKA DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRANIU PIENIĘDZY

Polska kontynuowała prace jako obserwator w Grupie Euroazjatyckiej ds. zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu (EAG). W 2016 r. Grupa realizowała działania w grupach roboczych: do spraw typologii, do spraw pomocy technicznej, do spraw prawnych i ocen wzajemnych, do spraw przeciwdziałania finansowaniu biznesu narkotykowego, przestępczości i terroryzmu oraz do spraw ryzyka i nadzoru.

Polska uczestniczyła w pracach EAG m. in. poprzez udział przedstawiciela GIIF oraz przedstawiciela KNF w posiedzeniach plenarnych i spotkaniach grup roboczych, które miały miejsce w Astanie i Delhi oraz udział w badaniach typologicznych.

W 2016 r. EAG kontynuowała prace mające na celu wzmocnienie jej roli jako organizacji regionalnej, poprzez m. in. zacieśnianie współpracy z międzynarodowymi organizacjami z regionu Euroazji (Azjatyckim Bankiem Rozwoju, Centrum Antyterrorystycznym Wspólnoty Niepodległych Państw, Euroazjatyckim Bankiem Rozwoju, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju, Euroazjatycką Komisją Ekonomiczną), jak również Światową Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Komitetem Antyterrorystycznym Narodów Zjednoczonych, Biurem Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości i Szanghajską Organizacją Współpracy.

EAG aktywnie współpracowała z innymi ciałami regionalnymi o charakterze FATF (MONEYVAL, APG, MENAFATF), angażując je w badania typologiczne, organizując wspólne seminaria i warsztaty oraz uczestnicząc w posiedzeniach plenarnych tych ciał.

W 2016 r. w poczet obserwatorów Grupy przyjęto Iran oraz Euroazjatycką Komisję Ekonomiczną. W grudniu 2016 r. EAG podpisała porozumienie o współpracy z Komitetem Antyterrorystycznym Rady Bezpieczeństwa ONZ.

EAG wspierała również państwa członkowskie w działaniach mających na celu ich aktywny udział w globalnej sieci zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Grupa w działaniach szkoleniowych ściśle współpracuje z utworzonym przez rosyjską JAF *International training and methodology center for financial monitoring* (ITMCFM).

EAG koordynowała również działania pomocy technicznej dostarczanej państwom członkowskim przez obserwatorów. W tym obszarze odnotować należy także wkład Polski. W październiku 2016 r. przedstawiciele polskiej JAF, NBP oraz KNF wzięli udział w misji eksperckiej na Białoruś, organizowanej w ramach programu TAIEX. W jej trakcie przedstawicielom organów administracji publicznej oraz Banku Narodowego Białorusi zaprezentowano informacje dotyczące międzynarodowych standardów w dziedzinie

AML/CFT, w szczególności w odniesieniu do narodowej oceny ryzyka, doświadczenia polskich ekspertów w pracach na forum Komitetu MONEYVAL w zakresie oceny raportów z 5. rundy ewaluacji, nadzoru sprawowanego przez KNF i NBP nad instytucjami obowiązującymi w zakresie ich zgodności z polskimi przepisami AML/CFT.

W 2016 r. EAG zakończyła prace (przygotowując raporty typologiczne) nad projektami, dotyczącymi: prania pieniędzy z wykorzystaniem schematu piramid, prania pieniędzy pochodzących z korupcji, nielegalnego wywozu aktywów instytucji kredytowych. Ponadto równoległe do przygotowanego przez FATF „Poradnika w sprawie żądania zamrożenia od krajów członkowskich FATF”, w ramach EAG przygotowano raport „Wytyczne, dotyczące współpracy pomiędzy państwami członkowskimi EAG we wdrażaniu mechanizmów zamrażania aktywów terrorystów”.

Państwa członkowskie EAG kontynuowały oceny wzajemne swoich systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu w ramach pierwszej rundy ocen. Wskutek wykazanych postępów w realizacji zaleceń ewaluatorów usunięte z procedury follow-up EAG zostały: Kazachstan, Uzbekistan, Białoruś.

6.8. GRUPA ROBOCZA DS. ZWALCZANIA MECHANIZMÓW FINANSOWANIA TZW. PAŃSTWA ISLAMSKIEGO

GIIF kontynuował prace w ramach Grupy Roboczej ds. Zwalczenia Mechanizmów Finansowania Państwa Islamskiego (CIFG). W 2016 r. Grupa spotkała się dwukrotnie – w Rzymie (kwiecień) i Kuwejcie (październik). Podczas spotkań omówiono trendy w finansowej i gospodarczej aktywności *Daesh* (wykorzystanie zasobów naturalnych na kontrolowanym przez ISIL terytorium, finansowanie działalności dochodami z przestępstw, finansowanie z legalnych źródeł wykorzystywane przez bojowników do opłacania kosztów utrzymania i podróży, nowe formy działania *Daesh* w obliczu sukcesów koalicji, finansowania organizacji terrorystycznych powiązanych z *Daesh*), straty ISIL w Iraku i Syrii, działania przeciwko wykorzystaniu przez ISIL sektora bankowego państw arabskich (Irak, Liban, Jordania), współpracę z sektorem prywatnym (m. in. podnoszenie świadomości na temat zagrożeń związanych z finansowaniem i pomoc w identyfikacji i zgłaszaniu właściwym organom potencjalnej aktywności *Daesh*) oraz formułę przyszłych działań Globalnej Międzynarodowej Koalicji ds. Walki z Państwem Islamskim w celu zwalczenia nielegalnego finansowania *Daesh*. Grupa przygotowała również wstępny raport o transgranicznych przepływach finansowych podatnych na wykorzystanie przez ISIL.

6.9. WSPÓŁPRACA DWUSTRONNA

6.9.1. POROZUMIENIA O WSPÓŁPRACY

W 2016 r. GIIF kontynuował analizę potrzeb w zakresie zawierania porozumień dwustronnych umożliwiających pozyskiwanie informacji finansowych z zagranicy w stosunkach dwustronnych z partnerskimi JAF. Porozumienia dwustronne o współpracy w zakresie wymiany informacji finansowych związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu pozostały głównym instrumentem współpracy GIIF z zagranicą. Taką współpracę w stosunkach z krajami UE reguluje też *Decyzja Rady UE nr 2000/642/JHA z dnia 17 października 2000 r., w sprawie zasad współpracy pomiędzy*

jednostkami analityki finansowej państw członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji. Porozumienia, jak też prowadzona na ich podstawie współpraca, odpowiadają postanowieniom *Konwencji Rady Europy z dnia 16 maja 2005 r. o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowanie terroryzmu* (CETS 198).

Zakres otrzymywanych oraz udostępnianych informacji, zwłaszcza informacji dodatkowych, jest uzależniony każdorazowo od zakresu zapytania i zgodności z podstawowymi zasadami prawa krajowego.

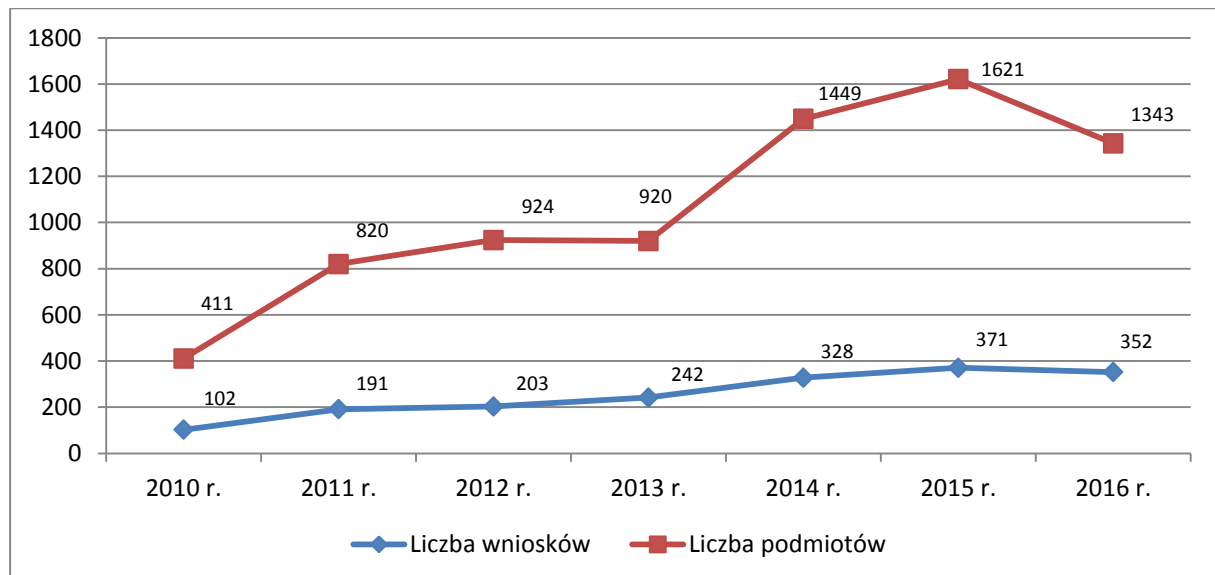
W efekcie zakończonych negocjacji w 2016 r. GIIF podpisał porozumienia o współpracy w zakresie wymiany informacji dotyczących zwalczania procederu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu z JAF z Bahrajnu, Kazachstanu, Libanu oraz Uzbekistanu. Tym samym liczba JAF, z którymi GIIF wymienia informacje związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, na podstawie porozumień dwustronnych, wzrosła do 86.

Ponadto zakończono proces negocjacji treści porozumień dwustronnych z JAF z Bangladeszu, Białorusi, Nigerii oraz Tanzanii.

6.9.2. WYMIANA INFORMACJI Z ZAGRANICZNYMI JAF

W 2016 r. wpłynęły do GIIF 352 wnioski od zagranicznych JAF. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba wniosków zmalała o 5%. Wnioski o informacje dotyczyły 1 343 podmiotów. Rok 2016 był pierwszym rokiem, w którym liczba wniosków z zapytaniami nieznacznie zmalała w porównaniu do roku poprzedniego, przedstawia to poniższy wykres nr 19.

Wykres nr 19 – Ilość wniosków od zagranicznych JAF

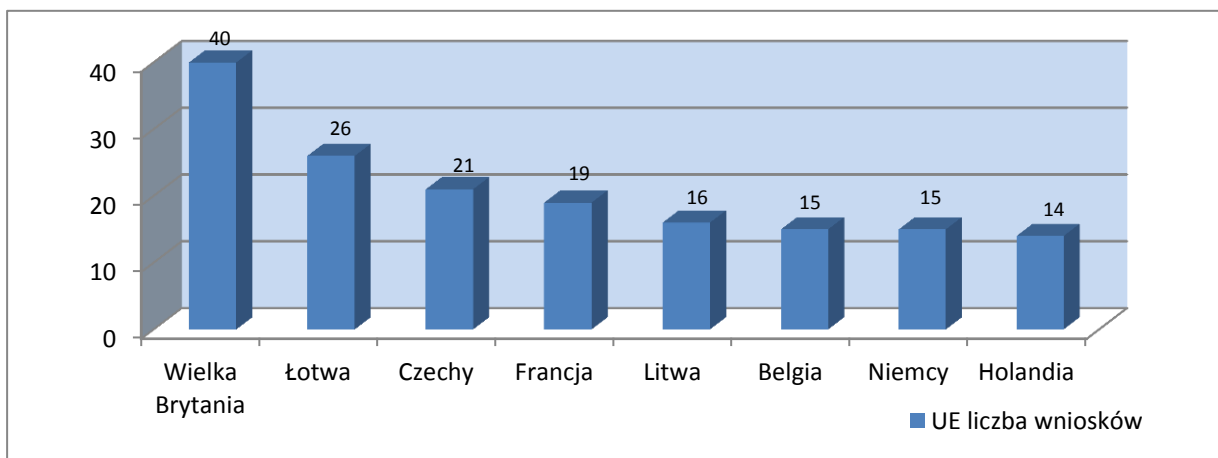

Wnioski otrzymane przez GIIF można podzielić, względem nadawcy zapytania, na dwie główne grupy. Do pierwszej z nich zaliczamy wnioski napływające od jednostek analitycznych państw członkowskich Unii Europejskiej, do drugiej – tych spoza UE. Podstawę prawną współpracy pomiędzy JAF państw członkowskich UE stanowi *Decyzja Rady z dnia 17 października 2000 r. dotycząca uzgodnień w sprawie współpracy pomiędzy*

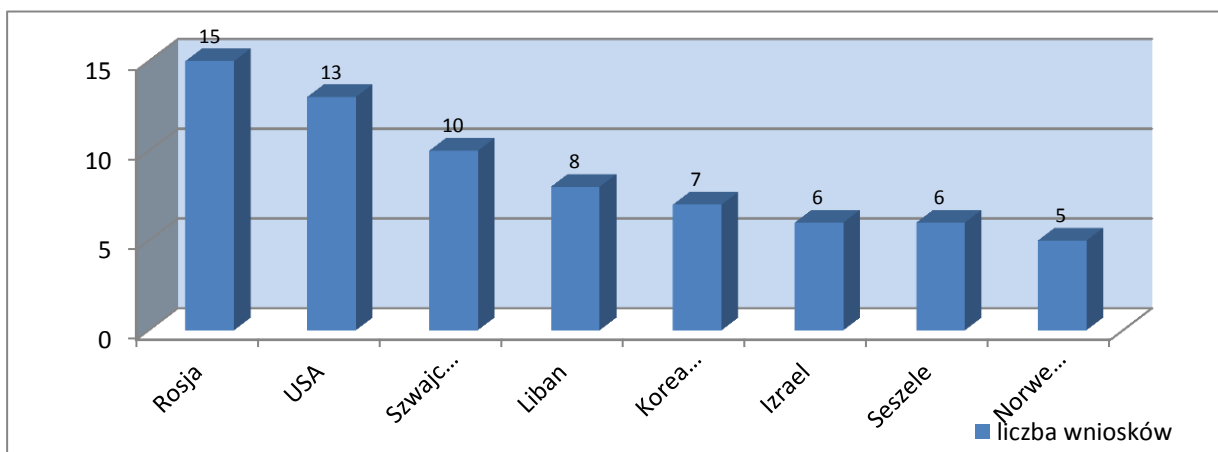
jednostkami wywiadu finansowego Państw Członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji (Dz. U. UE L 271 z 24.10.2000 r.). Jej przepisy mają istotne znaczenie dla skutecznej realizacji spraw, które coraz częściej dotyczą przepływów finansowych pomiędzy różnymi państwami. Podstawę do współpracy pomiędzy GIIF a jednostkami z państw nienależących do UE stanowią dwustronne porozumienia podpisywane przez GIIF z zagranicznymi odpowiednikami. Brak wspomnianego porozumienia skutkuje koniecznością odmowy udzielenia informacji. W 2016 r. taka sytuacja miała miejsce 18 razy (co dotyczyło ok. 5% wszystkich otrzymanych wniosków).

Spośród wszystkich odebranych wniosków w 2016 r. ponad 69% zapytań przesłały JAF państw członkowskich UE, a niecałe 31% otrzymano od jednostek z państw zewnętrznych.

Wykres nr 20 – Zestawienie państw UE, z których zagraniczne JAF przesłały najwięcej zapytań w 2016 r.

Wykres nr 21 – Zestawienie państw spoza UE, z których zagraniczne JAF przesłały najwięcej zapytań w 2016 r.

Z punktu widzenia GIIF najaktywniejszym jednostką państwa członkowskiego Unii Europejskiej, pod względem składanych zapytań, jest JAF z Wielkiej Brytanii, która wystąpiła 40 razy z wnioskiem o udzielenie informacji w ciągu 2016 r. Prawie dwukrotnie mniej zapytań wysłano z łotewskiej JAF – 26. Kolejne wyżej wskazane jednostki występowały z zapytaniem w podobnej liczbie spraw, tj. od 14 do 21 wniosków. Z jednostek z państw niebędących członkami Unii Europejskiej najaktywniejszymi są JAF z Rosji oraz

Stanów Zjednoczonych (odpowiednio: 15 i 13 wniosków). W 2016 r. GIIF współpracował również z jednostkami z takich państw, jak: Bahamy, Bahrajn, Mauritius i Watykan.

Poza wnioskami zagraniczne jednostki przekazują do GIIF tzw. informacje spontaniczne dotyczące polskich podmiotów lub wartości majątkowych, które transferowane były na/z terytorium Polski. Informacje te dotyczyły przestępstw bazowych lub stanowiły wyniki analiz wskazujące na możliwy związek opisanych transakcji z praniem pieniędzy pochodzących z oszustw finansowych lub przestępstw skarbowych albo z finansowaniem terroryzmu. W 2016 r. GIIF otrzymał 461 informacji, wobec 204 w roku poprzednim, dotyczących 3 935 podmiotów. Najwięcej informacji przekazały jednostki z następujących państw:

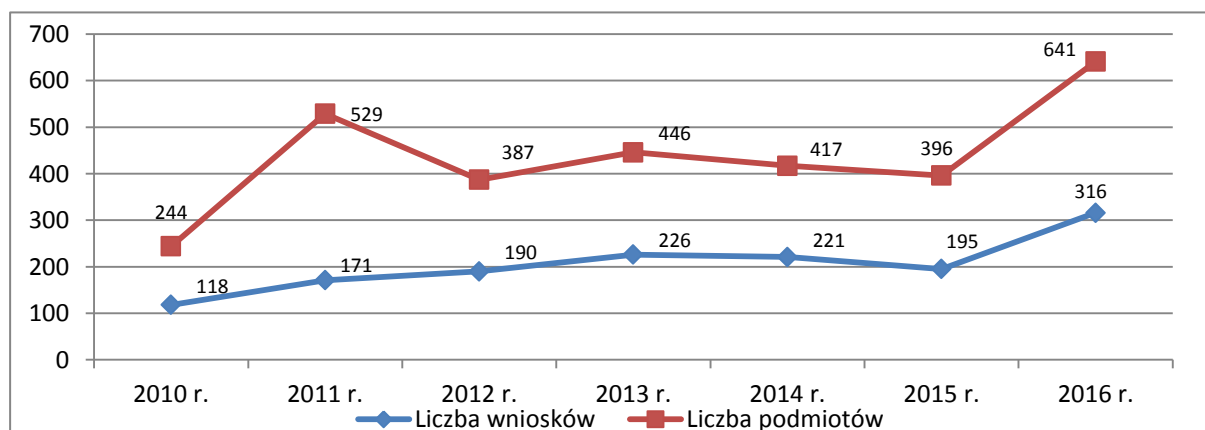
- Luksemburg – 255,
- Stany Zjednoczone – 105,
- Czechy – 46,
- Słowacja – 17.

Informacje otrzymane od czeskiej i słowackiej jednostki dotyczyły głównie przepływu środków finansowych, które swoje źródło prawdopodobnie mają w nadużyciach związanych z podatkiem od towarów i usług.

Szczególnym rodzajem informacji spontanicznej są raporty. Raporty luksemburskiej jednostki, w liczbie 247, dotyczyły podejrzeń popełnienia różnorodnych przestępstw i związanych z nimi przepływów finansowych na rachunkach prowadzonych przez firmę „PayPal” oraz za pomocą kont zakładanych na serwisie transakcyjnym „Amazon”. W drugim przypadku przepływ środków finansowych łączony był z nielegalną działalnością polegającą na internetowej sprzedaży podrabianych artykułów odzieżowych, kosmetycznych lub sprzedażą zakazanych na terytorium państw członkowskich UE produktów farmaceutycznych. W 2016 JAF ze Stanów Zjednoczonych przekazywała 102 raporty wskazujące na możliwy związek opisanych transakcji – głównie przekazów pieniężnych realizowanych za pośrednictwem Western Union – z finansowaniem terroryzmu.

W 2016 r. GIIF prowadził 163 postępowania analityczne, w których wystąpił o informacje do zagranicznych JAF. W ich ramach GIIF skierował łącznie 316 wniosków z prośbą o udzielenie informacji dotyczących 641 podmiotów. Liczba wniosków była ok. 62% wyższa niż w roku ubiegłym.

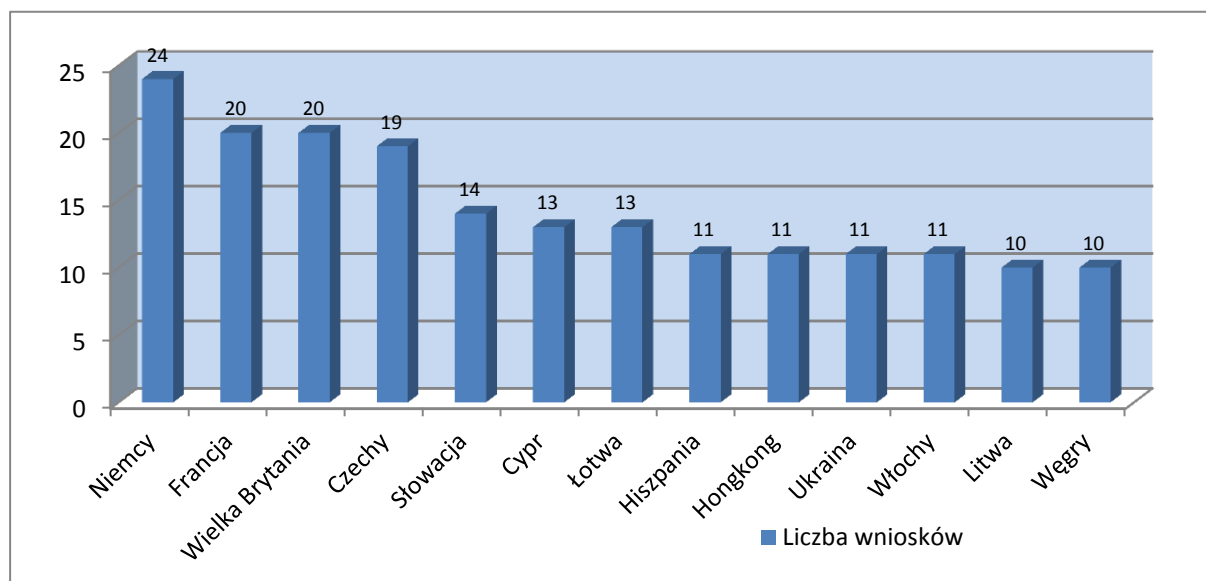
Wykres nr 22 – Liczba wniosków skierowanych do zagranicznych JAF w latach 2010-2016

Znaczący wzrost liczby podmiotów zagranicznych będących w obszarze zainteresowania GIIF był spowodowany głównie weryfikacją informacji otrzymanych przez GIIF związanych ze sprawą tzw. „Panama Papers Leaks”. W ramach tej sprawy wystosowano 13 wniosków do zagranicznych JAF z prośbą o informację na temat 137 podmiotów (co stanowiło 21% wszystkich podmiotów).

W związku z prowadzonymi sprawami analitycznymi GIIF współpracował najczęściej z JAF z Niemiec, Francji i Wielkiej Brytanii.

Wykres nr 23 – Zestawienie zagranicznych JAF, do których GIIF skierował największą liczbę wniosków w 2016 r.

Najwięcej informacji pozyskiwano od JAF z państw należących do Unii Europejskiej, do których GIIF skierował prawie 70% wszystkich wniosków, wobec 78% w 2015 r. GIIF pozyskuje informacje o transakcjach i podmiotach od swoich odpowiedników z państw nienależących do Unii Europejskiej na podstawie dwustronnych umów. Poza Ukrainą w 2016 r. skorzystał z takiej możliwości, występując z wnioskami do jednostek reprezentujących m.in. takie kraje i terytoria, jak: Belize, Brazylia, Brytyjskie Wyspy Dziewicze, Hongkong, Izrael, Kazachstan, Panama, Seszele, czy Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Informacje pozyskiwane z zagranicy służą przede wszystkim weryfikacji, czy podmioty biorące udział w realizacji transakcji, uznanych przez instytucje obowiązane i jednostki współpracujące za podejrzane, są znane zagranicznej jednostce w związku z podejrzeniem prania pieniędzy, finansowania terroryzmu lub udziału w innej działalności przestępczej. Dodatkowo GIIF otrzymuje dane i informacje o przepływach finansowych, co umożliwia ustalenie źródła środków transferowanych do Polski lub dalszej ścieżki przepływów pieniężnych. Uzyskiwane informacje stanowią dodatkowe przesłanki pomagające w podejmowaniu decyzji o złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, a czasem również blokadzie rachunków osób podejrzewanych o pranie pieniędzy. Za zgodą zagranicznych jednostek udzielających odpowiedzi na wnioski GIIF, otrzymane informacje mogą być przekazywane w zawiadomieniach kierowanych do prokuratur lub powiadomieniach do organów ścigania.

6.10. INNE KWESTIE

6.10.1. PROJEKT POMOCOWY DLA JAF UKRAINY

W 2016 r. GIIF po raz drugi uczestniczył w realizacji *Planu współpracy rozwojowej w 2016 r.*, przygotowując w ramach projektu pod nazwą *Wzmacnianie ukraińskiego systemu zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu* pomoc techniczną dla JAF z Ukrainy. Pomoc, finansowana ze środków pochodzących z rezerwy celowej Implementacja polskiego programu współpracy na rzecz rozwoju, polegała na organizacji wizyt studyjnych urzędników ukraińskich w Polsce oraz warsztatów przeprowadzonych przez przedstawicieli polskiej JAF na Ukrainie.

Podczas wizyty studyjnej w Warszawie i warsztatów we Lwowie przedstawicielom ukraińskiej JAF i innych instytucji związanych ze zwalczaniem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu zaprezentowano informacje, dotyczące struktury polskiej JAF i zadań realizowanych przez poszczególne wydziały, narzędzi analitycznych używanych do analizy transakcji, roli polskiej jednostki w zwalczaniu finansowania terroryzmu, kontroli instytucji obowiązanych raportujących o transakcjach, które mogą mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu, współpracy pomiędzy JAF i jednostkami współpracującymi, współpracy pomiędzy JAF w zakresie wymiany informacji.

Zadania i rolę pozostałych podmiotów zaangażowanych w zwalczanie prania pieniędzy i finansowanie terroryzmu w Polsce na przykładzie swoich instytucji zaprezentowali przedstawiciele Komisji Nadzoru Finansowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Banku Gospodarstwa Krajowego.

W wizycie studyjnej ukraińskich urzędników w Polsce wzięło udział 10 przedstawicieli ukraińskiej JAF. W spotkaniach z przedstawicielami polskiej JAF we Lwowie uczestniczyli ze strony ukraińskiej ok. 30 osób (przedstawiciele przede wszystkim JAF, przedstawiciele administracji państwowej: Narodowego Banku Ukrainy, Narodowego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, organów kontroli skarbowej, organów celnych, Komisji Nadzoru Rynków Finansowych, Komisji Nadzoru Giełdy i Papierów Wartościowych oraz przedstawiciele ukraińskich instytucji obowiązanych dedykowanych zadaniom tych instytucji z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu). Oba działania zrealizowane w ramach programu zostały bardzo pozytywnie ocenione przez stronę ukraińską.

6.10.2. INNE INICJATYWY MIĘDZYNARODOWE

W dniach 15-16 marca 2016 r., w Bośni i Hercegowinie (Banja Luka), przedstawiciele GIIF uczestniczyli w warsztatach poświęconych europejskiej strategii na rzecz zwalczania terroryzmu, finansowania terroryzmu oraz roli polskiej JAF w zwalczaniu finansowania terroryzmu w Polsce. Przedstawiciele GIIF uczestniczyli w spotkaniu w charakterze prelegentów. Warsztaty zorganizowano dla przedstawicieli instytucji i służb Bośni i Hercegowiny, zaangażowanych w kwestie zwalczania finansowania terroryzmu, w ramach programu TAIEX. Zasadniczym celem aktywności było wsparcie eksperckie dla administracji Bośni i Hercegowiny w dostosowaniu ustawodawstwa krajowego do legislacji unijnej w zakresie zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

W dniu 23 maja 2016 r. przedstawiciele GIIF na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych uczestniczyli w spotkaniu z delegacją przedstawicieli administracji nigeryjskiej, zajmujących się między innymi zwalczaniem przestępczości korupcyjnej i finansowej w tym państwie. Podczas spotkania zaprezentowane zostały informacje obrazujące obowiązki i działania podejmowane przez polską JAF w celu skutecznego zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Delegacja z zainteresowaniem wysłuchała przykładów spraw analitycznych, realizowanych przez Polską Jednostkę.

W dniach 1-3 czerwca 2016 r. w Odessie (Ukraina) Pan Wiesław Jasiński, Generalny Inspektor Informacji Finansowej na zaproszenie Pana Igora Cherkaskiego, szefa ukraińskiej JAF wziął udział w międzynarodowym seminarium organizowanym przy współpracy z OBWE, które było poświęcone współpracy w sferze walki z praniem pieniędzy i korupcji. GIIF podzielił się z przedstawicielami organów administracji Ukrainy, szefów służb do walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, korupcją oraz policyjnym polskim doświadczeniem w walce z tego rodzaju przestępstwami oraz wymienił uwagi na temat działań międzynarodowych, m.in. w obszarze ścigania tego typu przestępstw, popełnianych przez osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne.

GIIF podsumował także w rozmowach dwustronnych efekty dotychczasowej współpracy z ukraińską JAF, m.in. w zakresie pomocy technicznej udzielanej stronie ukraińskiej przez polską JAF w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

W dniu 3 września 2016 r. GIIF gościł w Ministerstwie Finansów delegację z chińskiej JAF (CAMLAC). GIIF podpisał z chińskim partnerem porozumienie dwustronne w czerwcu 2015 r. Celem wizyty było omówienie praktycznych aspektów współpracy, tj. doprecyzowanie kanałów wymiany informacji finansowych pomiędzy jednostkami, w oparciu o wzajemne porozumienie, z uwagi na fakt, że chińska JAF nie jest członkiem Grupy Egmont i nie posiada dostępu do bezpiecznej sieci wymiany informacji finansowych ESW (ang. *Egmont Secure Web*). Spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń we współpracy oraz opracowywaniu zaleceń dla instytucji obowiązanych.

W dniu 13 września 2016 r. GIIF gościł w Ministerstwie Finansów delegację Macedonii, złożoną z przedstawicieli instytucji zajmujących się zapobieganiem i zwalczaniem korupcji, w ramach realizacji projektu twinningowego „Wsparcie w skutecznym zapobieganiu i zwalczaniu korupcji” (ang. „Support to efficient prevention and fight against corruption”). Spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przeciwdziałania i zwalczania prania pieniędzy pochodzących z korupcji.

Generalny Inspektor Informacji Finansowej, Pan Wiesław Jasiński wraz z przedstawicielami kierownictwa Departamentów Informacji Finansowej i Kontroli Skarbowej przebywał w dniach 11-12 października 2016 r. z roboczą wizytą we Francji (Paryż), gdzie spotkał się ze swym francuskim odpowiednikiem – Panem Bruno Dalles, Dyrektorem francuskiej JAF (TRACFIN). Celem wizyty było poznanie francuskich doświadczeń w obszarach znajdujących się obecnie w szczególnym zainteresowaniu GIIF w związku z prowadzonymi pracami nad projektami aktów prawnych, dostosowujących polskie ustawodawstwo do nowych wymogów międzynarodowych – w szczególności unijnych – w obszarze AML/TF. Delegacja polska zapoznała się z działalnością i zadaniami TRACFIN, jej doświadczeniami w zwalczaniu przestępczości prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz podatkowej, a także możliwościami, jakie daje jednostce francuskiej wykorzystywanie centralnego rejestru

rachunków bankowych – FICOBA, funkcjonującego we Francji, w ramach tamtejszego Ministerstwa Finansów i Ekonomii od lat 70 minionego wieku.

W dniu 12 października 2016 r. odbyło się spotkanie Pana Wiesława Jasińskiego, jako Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej, z wysokiej rangi przedstawicielami Dyrekcji Generalnej Finansów Publicznych w ramach francuskiego Ministerstwa Finansów i Ekonomii, które było poświęcone kwestiom zwalczania przestępstw podatkowych.

W dniu 25 października 2016 r. przedstawiciele GIIF uczestniczyli w spotkaniu zorganizowanym w Ministerstwie Finansów dla przedstawicieli albańskiej administracji, w ramach wizyty studyjnej organizowanej przez Najwyższą Izbę Kontroli. Celem spotkania było zaprezentowanie stronie albańskiej kwestii związanych z funkcjonowaniem polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W dniu 3 listopada 2016 r. GIIF gościł przedstawicieli koreańskiej JAF. Wizyta zorganizowana została we współpracy z UNODC (*United Nations Office on Drugs and Crime*). Jej celem było zapoznanie przedstawicieli koreańskiej jednostki z funkcjonowaniem polskiego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w szczególności zaś z zadaniami GIIF w obszarze kontroli instytucji obowiązanych.

W dniu 16 listopada 2016 r. przedstawiciel GIIF uczestniczył w charakterze prelegenta w szkoleniu zorganizowanym przez MSZ i Krajową Szkołę Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego, w ramach Akademii Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego dla urzędników ukraińskich z Narodowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy oraz Narodowej Komisji ds. Zapobiegania Korupcji Ukrainy. Przedstawił on uczestnikom szkolenia rolę i zadania polskiej JAF w zwalczaniu korupcji oraz zapobieganiu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

W dniach 22-23 listopada 2016 r. GIIF gościł w Ministerstwie Finansów przedstawicieli serbskiej JAF na warsztatach zorganizowanych w ramach programu TAIEX. Ww. spotkanie umożliwiło wymianę doświadczeń pomiędzy obiema JAF, a także przedstawienie rozwiązań prawnych oraz organizacyjnych wykorzystywanych przez GIIF w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

7. STOSOWANIE SZCZEGÓLNYCH ŚRODKÓW OGRANICZAJĄCYCH

7.1. UDZIAŁ W PRACACH LEGISLACYJNYCH

Generalny Inspektor prowadził prace legislacyjne, mające na celu zmiany w rozdziale 5a (p.t. Szczególne środki ograniczające przeciwko osobom, grupom i podmiotom) *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu*. Celem prac było uregulowanie zagadnienia stosowania szczególnych środków ograniczających wobec osób związanych z terroryzmem, w sposób, który umożliwi efektywne ich wykorzystanie. GIIF opracował projekt przepisów, który wstępnie skonsultowano z członkami Międzyresortowego Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego. Projekt w szczególności uwzględnia zobowiązania wynikające z zawartych przez Polskę umów międzynarodowych oraz międzynarodowych standardów w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu (zwłaszcza 6 Rekomendacji FATF): obowiązek zamrażania wszystkich wartości majątkowych, wypełnienie luki czasowej pomiędzy opublikowaniem rezolucji RB ONZ, a ogłoszeniem odpowiedniego rozporządzenia Rady UE, określenie procedury wymiany z innymi państwami żądań o zamrożenie wartości majątkowych, określenie procedury zezwolenia na użycie zamrożonych wartości majątkowych oraz ochronę interesów osób trzecich działających w dobrej wierze.

GIIF brał ponadto udział w analizie i opiniowaniu materiałów rozpatrywanych podczas posiedzeń Grupy Radców ds. Stosunków Zewnętrznych (RELEX). Przedmiotem analizy GIIF były dokumenty, dotyczące zapobiegania finansowaniu terroryzmu poprzez stosowanie szczególnych środków ograniczających polegających na zamrożeniu funduszy oraz projekty aktów prawnych przewidujących wprowadzenie nowych, modyfikację lub uchycenie obowiązujących szczególnych środków ograniczających w odniesieniu do osób, grup lub podmiotów w związku z sytuacją na Ukrainie, w Syrii, Republice Środkowej Afryki, Republice Burundi, Islamskiej Republice Iranu, oraz Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej w zakresie, w jakim projektowane rozwiązania odnosiły się do mechanizmu zamrożenia funduszy podmiotów, wskazanych w załącznikach do tych aktów prawnych, zakazu udostępniania funduszy takim podmiotom, a także do innych ograniczeń o charakterze finansowym.

7.2. MIĘDZYRESORTOWY KOMITET BEZPIECZEŃSTWA FINANSOWEGO

Z uwagi na rosnące zagrożenie atakami terrorystycznymi, wzrastające niebezpieczeństwo ze strony zagranicznych bojowników, a także nasilające się zjawisko finansowania działań o charakterze terrorystycznym, w 2016 r. wznowiono prace Międzyresortowego Komitetu

Bezpieczeństwa Finansowego, działającego przy GIIF na podstawie *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*. W 2016 r. Komitet spotkał się dwukrotnie – w czerwcu i grudniu. Dodatkowo dwukrotnie (w lipcu i październiku) odbyły się spotkania grupy roboczej wspierającej prace Komitetu.

Spotkania poświęcone były uzgodnieniu nowej formuły prac Komitetu (przyjęto regulamin jego pracy, zaopiniowano wstępny projekt przepisów *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, odnoszących się do przyszłej formuły i zadań Komitetu).

Podczas spotkań omówiono także kwestie bezpieczeństwa podczas organizowanych przez Polskę w lipcu Szczytu NATO w Warszawie oraz Światowych Dni Młodzieży w Krakowie.

Członkom Komitetu zaprezentowano prace prowadzone przez GIIF nad krajową oceną ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, jak również przedstawiono inicjatywy podejmowane przez gremia międzynarodowe na rzecz skutecznego zwalczania finansowania terroryzmu (w szczególności Plan działań na rzecz skutecznego zwalczania finansowania terroryzmu oraz projekt *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu i zmieniającej dyrektywę 2009/101/WE*).

Podczas spotkań dyskutowano także nad nowelizacją art. 165a *Kodeksu Karnego*, która konieczna jest m. in. ze względu na obowiązek realizacji przez Polskę zobowiązań międzynarodowych w zakresie penalizacji finansowania terroryzmu (w szczególności wprowadzenia odpowiedzialności karnej za finansowanie indywidualnego terrorysty, w przypadku gdy środki są mu udostępniane na zaspokojenie potrzeb nie związanych z planowanym przestępstwem o charakterze terrorystycznym).

Na forum Komitetu omówiono także potrzebę zmian w aktualnych przepisach rozdziału 5a *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*. Członkowie Komitetu wstępnie zaopiniowali przygotowany przez GIIF projekt zmian w przepisach w tym zakresie.

7.3. INNE KWESTIE

W 2016 r. GIIF nie otrzymał od instytucji obowiązanych wniosków o autoryzację transakcji na podstawie art. 30a *Rozporządzenia Rady (UE) nr 267/2012 z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie środków ograniczających wobec Iranu i uchylającego rozporządzenie (UE) nr 961/2010* (Dz. Urz. UE seria L, nr 88, s. 1). W związku z porozumieniem w sprawie irańskiego programu nuklearnego zawartym w dniu 14 lipca 2015 r. w Wiedniu, przyjęto wspólny kompleksowy plan działania (*Joint Comprehensive Plan of Action*) przewidujący m. in. liberalizację sankcji międzynarodowych wprowadzonych przez UE i Stany Zjednoczone. W ślad za powyższymi ustaleniami, na mocy *Rozporządzenia (UE) nr 1861/2015 z dnia 18 października 2015 r. zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 267/2012 w sprawie środków ograniczających wobec Iranu* (Dz. Urz. UE z 18.10.2015 L 274/1), z dniem 16 stycznia 2016 r. obowiązek autoryzacji transakcji został uchylony.

W 2016 r. GIIF otrzymał jedną informację o zamrożeniu wartości majątkowych przez instytucję obowiązaną.

8. KRAJOWA OCENA RYZYKA PRANIA PIENIĘDZY ORAZ FINANSOWANIA TERRORYZMU

Z uwagi na fakt, że pranie pieniędzy oraz finansowanie terroryzmu jest procesem złożonym, który obejmuje wiele różnych obszarów działalności finansowej i gospodarczej i który wciąż podlega rozwojowi, Polska musi podejmować stałe wysiłki w celu rozpoznania zagrożeń związanych z tymi przestępstwami i umieć identyfikować ewentualne słabości krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, które powinny być zlikwidowane.

Potrzeba podjęcia takich działań wynika również z rekomendacji FATF nr 1, która zobowiązuje każde państwo do identyfikacji, oceny i zrozumienia ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu występujące w danym kraju, oraz podjęcia działania, które złagodzą te ryzyka. Również art. 7 Dyrektywy 2015/849 zobowiązuje kraje członkowskie UE do podjęcia odpowiednich czynności w tym celu.

W 2016 r. GIIF – projektując jednocześnie przepisy nowej *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, implementujące Dyrektywę 2015/849 – rozpoczął prace nad przygotowaniem się do przeprowadzenia pierwszej krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Podstawą tych prac były wcześniejsze działania podejmowane jeszcze w 2012 r. w ramach projektu „Wstępne szacowanie poziomu krajowego ryzyka prania pieniędzy” (ang. *Preliminary National Risk Assessment - PNRA*) we współpracy z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW). Dzięki tym doświadczeniom, a także w oparciu doświadczenia zdobyte podczas prac nad ponadnarodową oceną ryzyka dot. UE (ang. *supranational risk assessment - SNRA*), prowadzonych przez Komisję Europejską od 2015 r., w zeszłym roku przygotowano wstępny projekt metodyki oceny ryzyka finansowania terroryzmu. Była ona przedmiotem dyskusji i konsultacji w ramach prac Międzyresortowego Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego.

Bazując na wynikach powyższych działań na przełomie 2016 r. i 2017 r. przygotowano projekt metodyki oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu. Przewiduje on, że ocena ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu będzie podzielona na 2 części: ocenę poziomu „ryzyka podstawowego” i ocenę poziomu „ryzyka szczegółowego”. Ocena „ryzyka podstawowego” będzie bazowała w szczególności na:

- raportach dot. przestępczości generującej zyski, zagrożeniu terrorystycznym,
- informacjach o sposobie funkcjonowania organów wchodzących w skład krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu,
- danych statystycznych dot. działalności ww. organów,

- przepisach prawnych i ich stosowaniu,
- szacunkach środków będących przedmiotem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu,
- informacjach od instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących dot. ich oceny krajowego poziomu ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

Podstawą oceny „ryzyka szczątkowego” będzie lista *modi operandi*, zawierająca zwięzłe opisy sposobów prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, skompilowana na podstawie zarówno doświadczeń krajowych, jak i zagranicznych. Lista *modi operandi* dotycząca finansowania terroryzmu była również przedmiotem dyskusji i konsultacji w ramach prac Międzyresortowego Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego.

Na bazie oceny „ryzyka szczątkowego” i „ryzyka podstawowego” zostanie oszacowany poziom całościowego ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

Wynikiem przeprowadzonej oceny ryzyka będzie raport, obejmujący informacje wzięte pod uwagę przy dokonywaniu tej oceny i szacowaniu jej poziomu.

Bezpośrednim skutkiem krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu będzie opracowanie strategii, zawierającej plan działania mający na celu niwelację lub złagodzenie zidentyfikowanych luk w krajowym systemie przeciwdziałania tym przestępstwom.

9. DZIAŁALNOŚĆ PRAWNA

9.1. PRACE LEGISLACYJNE

W 2016 roku Departament Informacji Finansowej realizujący zadania GIIF prowadził prace legislacyjne nad projektami dwóch ustaw, tj. projektem *ustawy o Centralnej Bazie Rachunków* oraz projektem *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*.

Celem ustawy o Centralnej Bazie Rachunków jest gromadzenie informacji o rachunkach w jednej zcentralizowanej bazie dzięki, której ułatwiane będzie lokalizowania składników majątkowych pochodzących z przestępstw, a także szybkie uzyskania przez komorników i organy egzekucyjne pełnej informacji o potencjalnych miejscach przechowywania przez dłużników wartości majątkowych. Informacje o rachunkach zgromadzonych w bazie posłużyć mają ściśle określonym w ustawie organom, w związku z realizowanymi przez nie zadaniami ustawowymi.

W grudniu 2016 r. projekt ww. ustawy został przekazany do uzgodnień międzyresortowych i opiniowania.

W III kwartale 2016 r. Departament Informacji Finansowej rozpoczął prace nad projektem *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* celem wdrożenia *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE*.

Równolegle do prac nad w/w projektami ustaw trwały prace nad nowelizacją *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie trybu i warunków oddelegowania funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego do pracy w jednostce organizacyjnej Generalnego Inspektora Informacji Finansowej* oraz wydaniem nowego *rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie formy i trybu przekazywania przez organy Straży Granicznej oraz organy Krajowej Administracji Skarbowej informacji Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej*. Konieczność podjęcia prac legislacyjnych w powyższych obszarach podyktowana była uchwaleniem *ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej* (Dz.U. poz. 1948 z późn. zm.) i wynikającym z tego zmianami przepisów upoważniających, na podstawie których ww. rozporządzenia były wydane. Zasadniczy kształt obu aktów pozostał nie

zmieniony, a korekty aktów dotyczyły głównie dostosowaniu właściwości organów do struktury organizacyjnej Krajowej Administracji Skarbowej.

Ponadto Departament Informacji Finansowej uczestniczył w opiniowaniu innych projektów aktów prawnych, m.in. projektu *ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej* oraz projektu *ustawy o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami*.

9.2 WYDAWANIE STANOWISK W ZAKRESIE STOSOWANIA PRZEPISÓW PRAWA

W ramach realizacji bieżących zadań Departament Instytucji Finansowych w imieniu GIIF wydawał w na piśmie interpretacje przepisów *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* na rzecz instytucji obowiązanych w tym dla banków, SKOK-ów, przedsiębiorców przyjmujących gotówkę jako płatności za towary w kwocie równej lub przekraczającej 15 000 EURO, podmiotów świadczących usługi płatnicze, towarzystw funduszy inwestycyjnych, notariuszy. Ilość wydanych interpretacji pozostawała na podobnym poziomie jak w latach ubiegłych.

Dodatkowo udzielano instytucjom obowiązanim wyjaśnień i interpretacji w zakresie stosowania przepisów ww. ustawy także w formie telefonicznej.

10. INNE KWESTIE

10.1. OBCHODY 15-LECIA UTWORZENIA POLSKIEJ JAF

W ubiegłym roku przypadła 15 rocznica utworzenia w Ministerstwie Finansów polskiej JAF. Pierwszy polski akt prawny, który regulował kompleksowo problematykę przeciwdziałania praniu pieniędzy to *ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł*. Był on podstawą do powołania Generalnego Inspektora Informacji Finansowej oraz utworzenia w 2001 r. struktury polskiej JAF.

W ramach obchodów rocznicy w dniu 17 czerwca 2016 r. – odbyła się konferencja naukowa pn. „Waluty wirtualne - zagrożenia i wyzwania”. Jej przesłaniem było wzmocnienie i ułatwienie współpracy sektora publicznego z prywatnym w tej dziedzinie. Jednocześnie stanowiła ona platformę, w ramach której przedstawiciele administracji, przedsiębiorców, środowiska naukowego i eksperci zagraniczni wymienili się doświadczeniami międzynarodowymi oraz krajowymi w obszarze walut wirtualnych. Doświadczenia z konferencji zostały wykorzystane podczas prac nad nowelizacją *ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*.

Przedstawiciele instytucji publicznych, sektora prywatnego oraz świata nauki spotkali się w Ministerstwie Finansów po raz drugi w dniu 19 września 2016 r., kiedy to odbyła się główna uroczystość obchodów 15-lecia utworzenia polskiej JAF. Otwierający ją Minister Finansów Pan Paweł Szałamacha podkreślił, że dyskusja dotycząca walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu jest w ostatnim czasie szczególnie dynamiczna, co znajduje odzwierciedlenie w tematyce omawianej na posiedzeniach Rady ECOFIN. Spotęgowały ją różne zdarzenia na poziomie międzynarodowym – w szczególności akty terrorystyczne na całym świecie, a zwłaszcza na terenie Unii Europejskiej oraz działania tzw. Państwa Islamskiego i związany z nimi problem finansowania terroryzmu oraz tzw. zagranicznych bojowników. To także ujawnione w pierwszej połowie 2016 r. tzw. papiery panamskie (ang. Panama Papers), odsłaniające kulisy funkcjonowania rajów podatkowych, wykorzystywania ich do prania pieniędzy i obchodzenia przez podmioty prywatne przepisów podatkowych, które obowiązują w krajach pochodzenia kapitału. Minister Szałamacha wskazał, że jednym z priorytetów polskiej polityki wewnętrznej jest zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, w tym bezpieczeństwa finansowego. W jego ocenie podjęte w 2000 r. działania ustawodawcze oraz organizacyjne, a w szczególności powołanie Generalnego Inspektora Informacji Finansowej ze wspierającą go jednostką, umożliwiły w Polsce proces utworzenia jednolitego i spójnego systemu walki z procederem prania

pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. Ponadto dostosowały polskie prawo do standardów międzynarodowych obowiązujących wówczas w tej dziedzinie.

Wykład inauguracyjny wygłoszony został przez Panią profesor dr hab. Ewę Gruzę, która odnotowała, że przestępczość ulega dynamicznym przemianom – zarówno w zakresie przedmiotu działania, jak i stosowanych metod popełniania przestępstw. Dlatego – jej zdaniem – niezbędne są zmiany, które zapewnią poprawę skuteczności GIIF. W swoim wystąpieniu wskazała, że istotnym elementem na przyszłość będzie także uzyskanie przez Polską Jednostkę wsparcia ośrodków naukowych, zajmujących się analizą przestępczości.

Również Generalny Inspektor Informacji Finansowej podkreślił, że 15 lat działalności GIIF to nie tylko okazja do spoglądania w przeszłość, ale przede wszystkim do dyskusji na temat przyszłości systemu walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu w Polsce. Zwrócił uwagę na wyzwania, przed jakimi stanęła polska JAF – w szczególności potrzebę opracowania nowej ustawy w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz implementacji przepisów Dyrektywy 2015/849. Wskazał również na potrzebę współpracy pomiędzy aktorami krajowego systemu w obszarze opracowania nowych rozwiązań w tym zakresie a także wagę współdziałania na poziomie międzynarodowym.

W dyskusji o 15-leciu funkcjonowania polskiej JAF, jej roli, zadaniach, jak też współpracy z perspektywy innych organów i instytucji, w tym instytucji międzynarodowych, głos zabrali także: pierwszy Generalny Inspektor Informacji Finansowej (piastujący to stanowisko w 2001 r.) – Pan mecenas Ireneusz Wilk, I Zastępca Prokuratora Generalnego – Prokurator Krajowy Pan Bogdan Święczkowski, p.o. Zastępcy Komendanta CBŚP – Pan mł. insp. Adam Cieślak, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego – Pan Andrzej Jakubiak, Prezes Związku Banków Polskich – Pan Krzysztof Pietraszkiewicz oraz goście zagraniczni: Przewodniczący Komitetu MONEYVAL Rady Europy, szef JAF z Liechtensteinu – Pan Daniel Thelesklaf, przedstawiciel Grupy Egmont, szef JAF z Węgier – Gabor Simonka oraz przedstawiciele polskiej JAF.

Podczas uroczystości uhonorowano medalami i dyplomami osoby zasłużone dla polskiej JAF. Również z okazji rocznicy pracownicy polskiej JAF przygotowali rocznicową publikację, poświęconą najważniejszym osiągnięciom 15 lat jej funkcjonowania.

10.2. PONIEDZIAŁKI Z GENERALNYM INSPEKTOREM INFORMACJI FINANSOWEJ

23 maja 2016 r. Pan Wiesław Jasiński, Generalny Inspektor Informacji Finansowej zainicjował w Ministerstwie Finansów cykl spotkań dotyczących przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Celem tej inicjatywy było przedstawienie jednostkom współpracującym, instytucjom obowiązującym, środowiskom naukowym i akademickim, a także partnerom społecznym najważniejszych światowych problemów i trendów, a także zasad i narzędzi prawnych w obszarze walki z praniem pieniędzy, finansowaniem terroryzmu i przestępstwami bazowymi.

Tematyka, która prezentowana była podczas cyklicznych spotkań, obejmowała m.in.:

- zwalczanie finansowania terroryzmu (prezentacja wskaźników i typologii oraz aspekty historyczne i nowe trendy związane z tym obszarem);

- metody wykorzystywane przez sprawców przestępstwa prania pieniędzy;
- zwalczanie przestępstw związanych z handlem działami dziedzictwa narodowego, w powiązaniu z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu;
- wzmocnienie współpracy banków z GIIF i aparatem podatkowym w obszarze identyfikacji transakcji związanych z rynkiem paliwowym i wykorzystaniem obrotu wewnątrzspółnotowego do wyłudzeń VAT i prania pieniędzy;
- zwalczanie przestępstw karuzelowych;
- nowe inicjatywy Ministerstwa Finansów w obszarze zwalczania przestępstw karuzelowych;
- zwalczanie oszustw i optymalizacji podatkowej, w świetle afery tzw. papierów panamskich;
- pranie pieniędzy i ukrywanie mienia z wykorzystaniem podmiotów z rajów podatkowych
- *Panama Papers* – jak efektywnie wykorzystać dane z rajów podatkowych upubliczniane w postaci wycieków;
- kwestie dotyczące tzw. przestępczej inżynierii finansowej;
- zadania instytucji obowiązanych w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz ich realizacja z perspektywy notariuszy;
- ocena ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu w obszarze bankowym;
- współpraca Generalnego Inspektora Informacji Finansowej z jednostkami współpracującymi;
- kontrola instytucji obowiązanych;
- osoby na eksponowanych stanowiskach politycznych;
- fałszerstwa znaków towarowych;
- rozwiązania dotyczące problematyki prania pieniędzy i finansowania terroryzmu w państwach Grupy Euroazjatyckiej.

Należy podkreślić, że powyższa problematyka prezentowana była nie tylko przez GIIF i podległy mu pion, lecz także przez przedstawicieli resortu finansów, jednostek współpracujących, instytucji obowiązanych, jak również środowisk naukowych i sektora konsultingowego.

Do końca 2016 r. odbyło się 19 takich spotkań, dedykowanych dla ww. podmiotów, w których łącznie udział wzięło 845 osób, reprezentujących organy administracji publicznej oraz sektor prywatny. Ponadto spotkania stanowiły także doskonałą platformę szkoleniową dla pracowników polskiej JAF, którzy każdorazowo uczestniczyli w odbywających się w Ministerstwie Finansów wykładach.

Cieszące się dużym zainteresowaniem „Poniedziałki z Generalnym Inspektorem Informacji Finansowej” przybliżyły administracji publicznej i partnerom społecznym działania prowadzone w Polsce w obszarze walki z praniem pieniędzy, finansowaniem terroryzmu oraz przestępstwami bazowymi, w szczególności przestępstwami podatkowymi. Spotkania

stanowiły także forum do dyskusji nad wzmocnieniem polskich rozwiązań prawnych i organizacyjnych w obszarze walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. Od stycznia bieżącego roku GIIF kontynuuje to działanie, którego podstawowym celem jest przybliżenie jak najszerszemu kręgowi instytucji wspomnianej problematyki a także podniesienie świadomości instytucjonalnej w odniesieniu do zagrożeń związanych z tymi przestępstwami.

.....
Generalny Inspektor Informacji Finansowej